

CONSILIUM

FI

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄSIHTTEERISTÖ

2009

Unionin ulkoasioiden ja
turvallisuuspolitiikan korkean edustajan
vuosittainen selvitys Euroopan parlamentille
YUTP:n tärkeimmistä näkökohdista
ja perusvalinnoista

YUTP

RAPORTIT

2009

Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan
korkean edustajan vuosittainen selvitys
Euroopan parlamentille YUTP:n tärkeimmistä
näkökohdista ja perusvalinnoista

YUTP

Lisää Euroopan unionia koskevaa tietoa on saatavilla Internetissä Europa-palvelimella (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat julkaisun lopussa.

ISBN 978-92-824-2751-4

ISSN 1831-9173

doi : 10.2860/333

© Euroopan unioni, 2010

Printed in Belgium

SISÄLLYSLUETTELO

I OSA: KATSAUS VUOTEEN 2009	7
A. UHKIEN JA MAAILMANLAAJUISTEN HAASTEIDEN KÄSITTELY.....	7
1. Joukkotuhousteiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen	7
2. Tavanomaiset aseet	8
3. Terrorismi	9
4. Energiavarmuus	10
5. Ilmastonmuutos ja turvallisuus	11
B. ALUEELLISET KONFLIKIT JA EPÄVAKAAT TILANTEET.....	13
1. Lähi-itä.....	13
2. Aasia.....	14
3. Afrikka.....	15
4. Latinalainen Amerikka.....	16
C. VAKAUDEN LUOMINEN EUROOPPAAN JA MUUALLE.....	17
1. Euroopan lähentyminen vakauden perustana	17
2. Yhteistyön vahvistaminen naapurien kanssa.....	20
3. Naapurialueiden kriisien ja pitkittyneiden konfliktien käsittely.....	21
D. TEHOKKAAMMAN MONENVÄLISEN JÄRJESTYKSEN EDISTÄMINEN	24
1. Toiminta monenvälisissä puitteissa.....	24
2. Alueellisen omavastuullisuuden lujittaminen.....	26
E. DEMOKRATIAN, IHMISOIKEUKSIEN JA OIKEUSVALTION LUJITTAMINEN	29
1. Ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon vahvistaminen	30
2. Ihmisoikeudet ja YUTP.....	30
3. Ihmisoikeudet ja YTPP.....	32
4. Rankaisematta jättämisen torjunta.....	33
F. KUMPPANUUKSIEN EDISTÄMINEN KAIKKIALLA MAAILMASSA	35
<u>Suhteiden vakiinnuttaminen strategisten kumppanien kanssa</u>	<u>35</u>
Yhdysvallat.....	35
Venäjän federaatio.....	35
Kiina	36
Intia	37
Meksiko.....	38
Brasilia.....	38
Japani	39
Kanada	39
Etelä-Afrikka.....	39

G.	TEHOKKUUTTA, TOIMINTAKYKYÄ JA JOHDONMUKAISUUTTA	40
	1. Konfliktinesto	40
	2. YTPP:n lujittaminen	40
	3. YTPP:n monipuolistaminen	44
	4. Johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisääminen	47
II OSA – KATSAUS VUOTEEN 2010		48
LIITE I:	Legal acts in the CFSP area.....	55
LIITE II:	Appearances by representatives of the Council in the European Parliament in the field of CFSP/ESDP in 2009	68
LIITE III:	CFSP budget 2009 - commitment appropriations.....	77

Vuotta 2009 koskevassa vuosittaisessa selvityksessä käsitellään yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) tärkeimpiä näkökohtia ja perusvalintoja Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajakausilla. Selvityksen toisessa osassa luodaan katsaus vuoden 2010 tuleviin haasteisiin.

Kansainvälisiä suhteita hallitsi vuonna 2009 kansainvälisen yhteisön reagointi talous- ja finanssikriisiin. Monet Euroopan unioniin kohdistuneet geostrategiset haasteet johtuivat edelleen energiavarmuudesta. Alueelliset konfliktit Lähi-idässä, Jemenissä, Afganistanissa ja Pakistanissa, Somaliassa sekä Euroopan lähialueilla olivat myös keskeisellä sijalla EU:n ulkopolitiikan asialistalla. EU käytti edelleen Eurooppaan lähentymistä vakauden perustana tiivistämällä yhteistyötä naapurien kanssa Euroopan naapuruuspolitiikan yhteydessä. Tämä toteutui itäisen kumppanuuden käynnistämisen ja Välimeren unionia koskevien jatkotoimien muodossa. Vuoden päättymistä leimasi laimea suhtautuminen ilmastomuutosta koskeviin monenvälisiin toimiin.

Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla¹ EU jatkoi kolmen sotilasoperaation ja yhdeksän siviilioperaation toteuttamista eri puolilla maapalloa koko kansainvälisen yhteisön etujen mukaisesti. EULEX Kosovo, yhteisellä toiminnalla 2008/124/YUTP² perustettu EU:n tähän mennessä suurin oikeusvaltio-operaatio, saavutti täyden operatiivisen toimintakykynsä, ja koko Kosovon alueella operaatiossa toimii kansainvälistä henkilöstöä eli poliiseja, tuomareita, syyttäjiä ja tullivirkailijoita kaikkiaan noin 1700 henkeä ja paikallista henkilöstöä noin 1000 henkeä.

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta vuoden 2009 viimeinen kuukausi merkitsi uutta alkua EU:n tavalle hoitaa ulkosuhteitaan. Yhdistämällä politiikkaa ja toteutusta koskevat välineet yhden henkilön eli korkean edustajan toimivaltaan Eurooppa paransi valmiuksiaan edistää ulkopoliittisia tavoitteitaan.

Euroopan parlamenttia (EP) kuultiin vuonna 2009 säännöllisesti, ja puheenjohtajavaltio ja korkea edustaja sekä käytännön tasolla neuvoston pääsihteeristön johtavat virkamiehet³ tiedottivat sille YUTP:n alan toimista.

Uuden institutionaalisen järjestelyn mukaisesti EP toimii edelleen täysipainoisesti Euroopan unionin ulkoisessa toiminnassa. Korkea edustaja, joka korvaa nyt puheenjohtajavaltion YUTP/YTPP:n johtavana toimijana 36 artiklan määräysten mukaisesti, kuulee säännöllisesti EP:tä YUTP:n ja YTPP:n keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja tiedottaa sille kyseisten politiikkojen kehityksestä. Lisäksi korkea edustaja huolehtii siitä, että EP:n näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. EP:ssä käydään kahdesti vuodessa keskustelu YUTP:n, YTPP mukaan luettuna, täytäntöönpanon etenemisestä.

¹ Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP) ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa.

² EUVL L 42, 16.2.2008, s. 92.

³ Ks. liitteessä 1 oleva luettelo neuvoston edustajien esiintymisistä EP:ssä YUTP:n ja ETPP:n alalla vuonna 2009.

EP:tä kuullaan myös säännöllisesti YUTP:n alan toimien talousarviovaikutuksista, muun muassa YTPP-siviilioperaatioita ja EU:n erityisedustajia koskevien yhteisten kustannusten rahoituksesta.

Tämä selvitys esitetään EP:lle talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja moitteettomasta varainhoidosta 17. toukokuuta 2006 tehdyn toimielinten sopimuksen G.43 kohdan mukaisesti. Tässä selvityksessä kuvataan ainoastaan YUTP:n alan toimia. Tarvittaessa ja silloin, kun se on välttämätöntä kattavan yleiskuvan antamiseksi toiminnasta, viitataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) Vosaston soveltamisalan ulkopuolelle jääviin toimiin. Selvitys täydentää ulkosuhteita koskevaa lukua, joka sisältyy EP:lle SEU 4 artiklan⁴ mukaisesti annettavaan vuosikertomukseen EU:n toteutuneesta kehityksestä.

⁴ Nizzan sopimuksen 4 artikla.

I OSA: KATSAUS VUOTEEN 2009

A. UHKIEN JA MAAILMANLAAJUISTEN HAASTEIDEN KÄSITTELY⁵

Vuonna 2009 vahvistui EU:n käsiteltävänä olevien haasteiden maailmanlaajuinen ulottuvuus sekä niiden keskinäinen yhteys ja monimutkaisuus. Aseiden leviämisen estäminen ja terrorismin torjuminen olivat edelleen keskeisellä sijalla EU:n asialistalla, mutta samalla kiinnitettiin yhä enemmän huomiota ilmastomuutoksesta ja energiahuollosta johtuviin turvallisuusriskeihin.

1. Joukkotuhousteiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen⁶

EU jatkoi vuonna 2009 toimiaan monenvälisillä foorumeilla vuonna 2003 laaditun joukkotuhousteiden leviämisen vastaisen EU:n strategian sekä joukkotuhousteiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen torjuntaa koskevien Euroopan unionin uusien toimintalinjojen pohjalta. EU tuki edelleen asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten ja muiden välineiden yleismaailmallista hyväksymistä ja niiden täysimääräistä täytäntöönpanoa. Iranin ydinohjelma on edelleen vakava turvallisuusuhka ja EU:lla oli yhä keskeinen asema kysymyksen käsittelyssä. Pienaseet, kevyet aseet sekä muut tavanomaiset aseet ja asevientikiellot olivat edelleen tärkeällä sijalla EU:n asialistalla.

Iranin reaktio uusiin pyrkimyksiin sen saamiseksi osallistumaan korkeana edustajana toimivan pääsihteerin järjestämiin merkityksellisiin neuvotteluihin Kiinan, Ranskan, Saksan, Venäjän federaation, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen kanssa oli riittämätön. Tämän vuoksi keskusteluja mahdollisista seuraamuksista jatkettiin kaksitahoista lähestymistapaa noudattaen.

Sen lisäksi, että EU virallisti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien vientikiellot ja rajoitukset EU:n tasolla, se hyväksyi vientilupaa Iraniin edellyttävien kaksikäyttötuotteiden tehostetun luettelon. EU:n yleisenä tavoitteena on edelleen rakentaa luottamukseen ja yhteistyöhön perustuva pitkäkestoinen suhde Iranin kanssa.

Itä-Aasiaa koskevien EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisten suuntaviivojen mukaisesti EU tuki edelleen rauhan ja vakauden ylläpitämistä Korean niemimaalla ja piti erittäin tärkeänä edistymistä alueellista vakautta ja asesulkua, erityisesti ydinaseriisuntaa koskevista kysymyksistä. EU on toistuvasti ilmoittanut tukevansa vahvasti kuuden osapuolen neuvotteluprosessia ja kannustanut Koreoiden väliseen sovintoon. Se tarkisti Pohjois-Koreaa koskevaa yhteistä kantaansa ja pani päättäväisesti täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1874 tuomitsemalla Pohjois-Korean toukokuussa 2009 tekemän ydinkokeen ja määräämällä uusia pakotteita.

Kuten vuonna 2008, myös joukkotuhousteiden leviämisen estämistä käsiteltiin EU:n sopimussuhteissa kolmansien valtioiden kanssa. Joukkotuhousteita koskevista lausekkeista päästiin vuonna 2009 alustavasti yhteisymmärrykseen Kiinan, Etelä-Korean, Keski-Amerikan valtioiden ja Libyan kanssa, ja neuvotteluissa Venäjän, Vietnamin, Thaimaan, Singaporen ja Filippiinien kanssa edistyttiin merkittävästi.

⁵ Euroopan parlamentti antoi 19. helmikuuta 2009 päätöslauselman toukokuun 17. päivänä 2006 tehdyn toimielinten sopimuksen G jakson 43 kohdan mukaisesti Euroopan parlamentille esitetystä neuvoston vuosittaisesta selvityksestä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) tärkeimmistä näkökohdista ja perusvalinnoista vuonna 2007 (2008/2241 (INI)) (P6_TA-PROV(2009)0074).

⁶ Euroopan parlamentti antoi 24. huhtikuuta 2009 päätöslauselman ydinaseiden leviämisen estämisestä sekä ydinsulkusopimuksen tulevaisuudesta (2008/2324(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0333).

Lisäksi EU tuki edelleen poliittisesti ja taloudellisesti joukkotuhoukseen leviämisen estämistä käsitteleviä järjestöjä. Yhtenä esimerkkinä on uusi heinäkuussa 2009 hyväksytty neuvoston päätös, jonka perustana olivat myönteiset kokemukset EU:n ja kemiallisten aseiden kieltojärjestön (OPCW) yhteistyöstä. EU pyrki edelleen kemiallisten aseiden kieltosopimuksen maailmanlaajuiseen hyväksymiseen. Wienissä sijaitsevalle Kansainväliselle atomienergiajärjestölle (IAEA) annettiin lisätukea. EU on edelleen ydinturvallisuusrahaston keskeinen avunantaja. IAEA:ta tukevien hankkeiden jatkamisesta alettiin neuvotella.

EU käynnisti kaksi yhteistä toimintaa biologisten aseiden uhan huomioon ottamiseksi, toisen biologisten aseiden kieltosopimuksen tukemiseksi ja toisen bioturvallisuus- ja biouhkilta suojautumista koskevien Maailman terveysjärjestön toimien tukemiseksi. Vuoden 2003 joukkotuhoukseen leviämisen vastaisen EU:n strategian, uusien toimintalinjojen ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 vaatimusten johdosta EU hyväksyi 5. toukokuuta 2009 tehokkaamman kaksikäyttötuotteiden viennin, siirron, välityksen ja kauttakulun valvontaa koskevan asetuksen, joka tuli voimaan 27. elokuuta 2009.

Vientivalvonnan lisäksi kaksikäyttötuotteiden siirtoa, välitystä ja kauttakulkua valvotaan Euroopan unionin tasolla myös kyseisellä uudella asetuksella, kuten sen nimestä ilmenee.

Lisäksi EU aloitti Haagin käytännestännöstöä tukevan neuvoston päätöksen täytäntöönpanon. Säännöstö on ainoa ohjuksia eli joukkotuhoukseen ensisijaisia kantolaitteita käsittelevä kansainvälinen väline. EU:n tavoitteena on tehostaa Haagin käytännestännösten toimintaa ja saattaa se yleismaailmalliseksi. Tämän vuoksi käytännestännösten ulkopuolisten valtioiden mukaan ottaminen on ratkaisevan tärkeää.

2. Tavanomaiset aseet

Pienaseet ja kevyet aseet

EU jatkoi vuonna 2009 pienaseita ja kevyitä aseita koskevan kysymyksen eteenpäin viemistä monenvälisillä foorumeilla ja kolmansien maiden kanssa käymässään poliittisessa vuoropuhelussa EU:n pienasestrategian mukaisesti.

Aseiden lentoteitse tapahtuvan laittoman kaupan torjuntaa koskevaa EU:n aloitetta kehitettiin edelleen vuonna 2009 ja aloitettiin mahdollisuuksien kartoittaminen sen ulottamiseksi myös kolmansiin maihin. EU myös jatkoi pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ylijäämäisten ampumatarvikkeiden hävittämistä Ukrainassa koskevan hankkeensa toteuttamista ja valmisteli uutta neuvoston päätöstä asevarastojen hallinnoinnista, aseiden keräämisestä, rekisteröimisestä ja aseiden siirtojen raportoinnista sekä ylijäämien hävittämisestä Länsi-Balkanilla. Lisäksi aloitettiin uuden neuvoston päätöksen valmistelu pienaseita ja kevyitä aseita koskevan YK:n toimintaohjelman täytäntöönpanon tukemiseksi vuoden 2012 tarkistuskonferenssia silmällä pitäen.

Pienaseiden ja kevyiden aseiden alalla käynnissä olevien sellaisten hankkeiden lisäksi, joilla tuetaan Keski-Amerikan pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaohjelmaa (CASAC) tai Afrikan alueellisia elimiä, esimerkiksi Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisöä, Keski-Afrikan valtioiden talousyhteisöä tai Itä-Afrikan yhteisöä, EU käynnisti vakautusvälineen avulla hankkeen tukeakseen ampuma-aseiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjuntaa Afrikassa pienaseiden ja kevyiden aseiden aluekeskuksen (RECSA) kautta.

Asiaa käsittelevien neuvoston päätelmien antamisen jälkeen vuonna 2008 EU alkoi valtavirtaistaa pienaseita ja kevyitä aseita koskevia kysymyksiä suhteissaan kolmansiin maihin, myös lisäämällä pienaseita ja kevyitä aseita koskevan artiklan asiaankuuluviin sopimuksiin kolmansien maiden kanssa. Pienaseita ja kevyitä aseita koskevista lausekkeista päästiin vuonna 2009 alustavasti yhteisymmärrykseen Etelä-Korean, Keski-Amerikan valtioiden ja Libyan kanssa, ja neuvotteluissa Venäjän, Vietnamin, Thaimaan, Singaporen ja Filippiinien kanssa edistyi merkittävästi. Lisäksi alettiin valmistella erityisesti pienaseita ja kevyitä aseita koskevan vuoropuhelun perustamista EU:n ja Kiinan välillä. EU tuki myös Afrikan unionia vuonna 2010 mahdollisesti hyväksyttävän pienaseita ja kevyitä aseita koskevan Afrikan unionin strategian laatimiseksi.

Vientivalvonta

Tavanomaisten aseiden viennin alalla jäsenvaltiot pyrkivät edelleen lähentämään vientivalvontapolitiikkojaan ja osoittivat näin päättäneensä vakaasti estää sellaisen sotilasteknologian ja sellaisten puolustustarvikkeiden viennin, joita voitaisiin käyttää ei-toivottuihin tarkoituksiin, esimerkiksi kansalliseen sortotoimintaan tai kansainväliseen hyökkäykseen tai jotka voisivat lisätä alueellista epävakautta. Muut tapahtumat, esimerkiksi ulkopuolisiin maihin kohdistuvat koordinoitujen tiedotustoimien ja EU:n yhteisen puolustustarvikeluettelon päivitys helmikuussa 2009 vahvistivat edelleen yhteisen kannan 2008/944/YUTP täytäntöönpanoa kattavimpana kansainvälisenä aseiden vientivalvontajärjestelmänä.

Maailmanlaajuisesti EU tukee edelleen asekauppasopimusta koskevia neuvotteluja. EU:n jäsenvaltiot osallistuivat aktiivisesti vuonna 2009 järjestettyihin asekauppasopimusta käsittelevän avoimen työryhmän kahteen kokoukseen ja äänestivät YK:n yleiskokouksen uuden päätöslauselman puolesta, jossa vahvistetaan puitteet asekauppasopimusta koskeville neuvotteluille vuoden 2012 YK-konferenssissa. Neuvosto myös hyväksyi ja pani täytäntöön vuonna 2009 neuvoston päätöksen, jolla edistetään asekauppasopimusprosessia, joka käsittää kuusi alueellista seminaaria, joihin kutsutaan yli 120 maata.

3. Terrorismi

EU käsitteli vuonna 2009 terrorismin uhkaa YK:n puitteissa ja suhteissaan kolmansiin maihin. Hallitsevana periaatteena oli, että tehokkaat terrorisminvastaiset toimenpiteet ja ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja oikeusvaltion suojelu ovat keskenään täydentäviä ja toisiaan vahvistavia päämääriä.

Terrorisminvastainen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa vahvistui vuonna 2009 sekä muodoltaan että sisällöltään korkeimmalla tasolla käydyin EU:n ja Yhdysvaltojen poliittisen vuoropuhelun ja käytännön tasolla käydyin teknisen vuoropuhelun ansiosta. EU pani tyytyväisenä merkille presidentti Barack Obaman kehotuksen sulkea Guantánamo ja päätti reagoida siihen myönteisesti olettaen, että asian taustalla olevia poliittisia kysymyksiä käsitellään politiikan laajemman tarkistamisen yhteydessä. EU:n oikeus- ja sisäasiainministerit vahvistivat 4. kesäkuuta 2009 suotuisan toimintakehyksen, johon sisältyi muun muassa tiedonvaihtomekanismi sen mahdollistamiseksi, että jäsenvaltiot, jotka haluavat vastaanottaa Guantánamon vankeja, voivat tehdä niin, kunhan tiedottavat siitä EU:n ja Schengen-kumppaneilleen.

EU:n ja Yhdysvaltojen 15. kesäkuuta 2009 antama yhteinen julkilausuma toimii transatlanttisina puitteina yhteisiin arvoihin, oikeusvaltioon, kansainväliseen oikeuteen ja ihmisoikeuksiin perustuvalle terrorisminvastaiselle yhteistyölle.

Valmiuksien kehittämistä koskevaa poliittista vuoropuhelua kolmansien valtioiden kanssa tehostettiin. Terrorismityöryhmän troikan kokousten yhteydessä keskusteltiin muun muassa Yhdysvaltojen, Venäjän, Kanadan, Australian, Pakistanin ja Jemenin kanssa. Tärkein rahoitusväline kolmansien maiden tukemiseksi niiden pyrkimyksissä estää ja torjua terrorismia on vakautusväline.

Etelä-Aasia, erityisesti Pakistan ja Afganistan, Sahelin alue, Jemen ja Somalia ovat edelleen keskeisiä kohteita EU:n terrorisminvastaisessa toiminnassa.

Yksi EU:n terrorisminvastaisen politiikan painopistealueista on ennaltaehkäisy ja sen yhteydessä radikalisoitumisen ja terroristiryhmiin värväyksen torjuminen sekä EU:n sisällä että sen ulkopuolella.

Terrorismin torjuntaan liittyvät ihmisoikeusnäkökohdat otettiin esiin useissa vuonna 2009 käydyissä ihmisoikeusvuoropuheluissa ja -neuvotteluissa, ja EU käytti tilaisuutta hyväkseen korostaakseen keskustelukumppaneilleen sitä, että oikeusvaltiosta on tehtävä terrorismin torjuntastrategioiden keskeinen periaate.

4. Energiavarmuus⁷

Energiahuollon mahdolliset ja todetut heikot kohdat tulivat selvästi ilmi vuoden 2009 alussa Venäjän ja Ukrainan välisessä kaasukiistassa. YUTP:n puitteissa energiavarmuuteen liittyviä näkökohtia vahvistettiin edelleen EU:n ja sen kumppanien kahdenvälisissä suhteissa ja alueellisten strategioiden avulla.

Energia-alan suhteillemme Venäjän kanssa on ominaista voimakas keskinäinen riippuvuus. Venäjä on EU:n tärkein ulkoinen energian toimittaja, ja EU on Venäjän hiilivetyjen suurin kuluttaja. Venäjän energia-alan suhteet naapureihinsa ovat kuitenkin muuttuneet, mikä on johtanut tammikuusta 2007 alkaen lukuisiin kahdenvälisiin kiistoihin. Venäjän ja Ukrainan kaasukiista tammikuussa 2009 vaikutti erityisen vakavasti EU:n kansalaisiin ja yrityksiin ja sai EU:n suunnittelemaan energiavarmuutensa parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet (ehdotukset, joita jäsenvaltiot ja Euroopan parlamentti parhaillaan käsittelevät). Kriisi toi esiin tarpeen avoimiin ja ennakoitaviin energia-alan suhteisiin. EU:n ja Venäjän energia-alan varhaisvaroitusjärjestelmän, joka allekirjoitettiin 16. marraskuuta 2009, pitäisi auttaa pienentämään toimitushäiriöiden riskiä.

Oli valitettavaa, että Venäjä ilmoitti heinäkuussa 2009 eroavansa energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta (joka tuli voimaan lokakuussa 2009). EU on jatkuvasti korostanut yhteyksissään Venäjään energiatuotteiden investointisuoja, kauttakulkua ja kauppaa koskevan yhteisen kansainvälisen lainsäädäntökehyksen tärkeyttä. EU on vakaasti päättänyt, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen periaatteet kirjataan EU:n ja Venäjän uuteen sopimukseen, josta neuvotellaan parhaillaan.

⁷ Euroopan parlamentti antoi 17. syyskuuta 2009 päätöslauselman energiavarmuudesta (Nabucco ja Desertec) (P7_TA-PROV(2009)0021).

Huhtikuussa 2009 allekirjoitettiin energiaa koskeva yhteinen julkilausuma Valko-Venäjän kanssa, ja joulukuussa 2009 päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen Moldovan tasavallan ja Ukrainan liittymisestä energiayhteisön jäseniksi. EU ja kansainväliset rahoituslaitokset antoivat vuonna 2009 tukea Ukrainan kaasunsiirtoverkon nykyaikaistamiseen, Ukrainan kaasualan uudistamiseen ja kaasuoistoihin. Energia-asioista keskusteltiin itäisten kumppanien kanssa itäisen kumppanuuden energiavarmuutta käsittelevässä foorumissa.

Kahdenvälisiä energianeuvotteluja jatkettiin Algerian ja Libyan kanssa, ja joulukuussa 2008 allekirjoitettiin Egyptin kanssa energiaa koskeva yhteistyöpöytäkirja. Vuonna 2009 järjestettiin Irakin kanssa tulokselliset neuvottelut energiaa koskevasta yhteistyöpöytäkirjasta (se allekirjoitettiin tammikuussa 2010). Välimeren alueella EU:n ja Välimeren alueen energia-alan sääntelyviranomaisten (Medreg) yhteistyön ensimmäinen vaihe, johon osallistui seitsemän arabimaata, Israel, Palestiina ja Turkki, päättyi, ja jatkotoimiin ryhdytään vuonna 2010 alkavassa toisessa vaiheessa. Kolmenvälinen energiayhteistyö EU:n, Israelin ja palestiinalaishallinnon välillä aloitettiin uudelleen vuonna 2008, mutta se keskeytyi Gazan kriisin vuoksi. Tavoitteena on edelleen yhteisen energiaviraston perustaminen ja yhteisen edun mukaisten hankkeiden, esimerkiksi Israelin ja Palestiinan yhteisen "aurinkoenergiaa rauhaa varten" -aloitteen, edistäminen. Vuonna 2009 saatiin päätökseen "aurinkoenergiaa rauhaa varten" -hanketta tukeva EU:n rahoittama tutkimus.

Energian kuljetusväylien vahvistaminen on EU:n Keski-Aasian strategian keskeinen painopistealue. Eteläistä kaasulinjaa käsitellyt Prahan huippukokous toukokuussa 2009 ja Nabucco-kaasuputkea koskeva hallitustenvälinen sopimus olivat tärkeitä osatekijöitä kehitettäessä suoraa reittiä Keski-Aasian maista EU:hun, mikä on molempien osapuolten etujen mukaista. Energiakysymyksiä koskevasta yhteistyöstä Uzbekistanin kanssa valmistellaan parhaillaan asiakirjaa.

5. Ilmastonmuutos ja turvallisuus

Korkeana edustajana toimivan pääsihteerin ja Euroopan komission Eurooppa-neuvostolle maaliskuussa 2008 esittämässä selvityksessä⁸ kuvattiin, kuinka uhat voivat moninkertaistua ilmastonmuutoksen johdosta, jos epävakaita tai toimintakykyään menettävissä valtioissa nykyisin vallitsevat jännitteet kasvavat sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä, sateiden ja satojen vähentyessä ja merenpinnan noustessa. Kyseisessä selvityksessä olevien suositusten ja korkeana edustajana toimivan pääsihteerin joulukuussa 2008 antamien jatkosuosittelusten⁹ täytäntöönpanoa tehostettiin vuonna 2009.

Joulukuussa 2008 annettujen neuvoston päätelmien pohjalta ulkoasiainneuvostolle toimitettiin joulukuussa 2009 kattava *"ilmastonmuutosta ja kansainvälistä turvallisuutta koskeva yhteinen tilanneselvitys¹⁰ ja jatkotoimia varten esitetyt suositukset"*, jossa tuotiin näkyvästi esiin viime vuosien työskentely ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen turvallisuuden alalla. Asiaan liittyen tehtiin neljä tapaustutkimusta, jotka koskevat ilmastonmuutosta ja kansainvälistä turvallisuutta Lounais-Aasiassa, Kaakkois-Aasiassa, Keski-Amerikassa ja Intian valtameren saarivaltioissa (alueelliset skenaariot). Tapaustutkimuksissa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin mahdollisia turvallisuusvaikutuksia kyseisillä alueilla, ja niitä olisi käytettävä lähtökohtana pohtiessamme ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastoa koskevan riskinhallinnan kehittämistä alueilla.

⁸ Vrt. "Ilmastonmuutos ja kansainvälinen turvallisuus" (neuvoston asiak. 7249/08).

⁹ Vrt. "Ilmastonmuutos ja turvallisuus: Korkean edustajan ja komission selvitys "Ilmastonmuutos ja kansainvälinen turvallisuus" – korkean edustajan suositukset jatkotoimiksi" (neuvoston asiak. 16994/1/08 REV 1).

¹⁰ Ilmastonmuutosta ja kansainvälistä turvallisuutta koskeva yhteinen tilanneselvitys ja jatkotoimia varten neuvostolle esitetyt suositukset (neuvoston asiak. 16645/09).

Ulkoasiainneuvosto hyväksyi selvityksen ja sen suositukset ja totesi, että ilmastonmuutos ja sen vaikutukset kansainväliseen turvallisuuteen ovat osa ilmastonmuutosta koskevaa EU:n laajempaa toimintaohjelmaa ja keskeisellä sijalla unionin pyrkimyksissä. Ilmastosta johtuviin kansainvälisiin turvallisuusvaikutuksiin reagoimista, niiden analysointia ja varhaisvaroitusta koskevien EU:n valmiuksien tehostamisessa on edistytty merkittävästi sisällyttämällä kysymys neuvoston pääsihteeristön eri yksiköiden työhön sekä komission yksiköiden välisen laaja-alaisen koordinoinnin avulla.

Kysymys tuli erottamattomaksi osaksi kolmansien maiden, muun muassa Yhdysvaltojen, Venäjän, Intian, Japanin ja Kiinan kanssa käytävän poliittisen vuoropuhelun asialistaa. Myös kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen, muun muassa YK:n, Etyjin, Naton ja Aseanin alueellisen foorumin kanssa järjestettiin epävirallisia neuvotteluja, joiden tavoitteena oli tukea ilmastonmuutosta koskevan keskustelun kehittämistä Kööpenhaminan ilmastoneuvotteluja varten.

EU oli johtavassa asemassa YK:n yleiskokouksen hyväksyessä kesäkuussa 2009 yksimielisesti päätöslauselman¹¹, jossa se ilmaisi olevansa syvästi huolestunut ilmastonmuutoksen mahdollisista turvallisuusvaikutuksista ja pyysi YK:n pääsihteerii esittämään asiaa käsittelevän raportin¹² YK:n 64. yleiskokouksessa. EU osallistui syyskuussa 2009 esitetyn raportin laatimiseen. Raportti käynnisti keskustelun YK:n asiaankuuluvissa elimissä ja niiden välillä.

11 YK:n yleiskokouksen päätöslauselma A/63/281.

12 YK:n pääsihteerin raportti ilmastonmuutoksesta ja sen mahdollisista turvallisuusvaikutuksista A/64/350.

B. ALUEELLISET KONFLIKTIT JA EPÄVAKAAT TILANTEET

Käynnissä olevat ja uudet alueelliset konfliktit ja hauraiden valtioiden aiheuttama epävakaus ovat edelleen vakava uhka EU:n ja sen kansalaisten turvallisuudelle. Niiden syyt ovat moninaisia ja edellyttävät monenlaisia toimia EU:lta ja muilta maailmanlaajuisilta toimijoilta sekä monenvälisiltä ja/tai alueellisilta järjestöiltä. Lisäksi hauraat ja konfliktista kärsivät maat edistyvät hitaimmin vuosituhannen kehitystavoitteiden saavuttamisessa.

1. Lähi-itä^{13 14}

Israelin ja Palestiinan väliseen konfliktiin liittyvät kaksi tärkeintä tapahtumaa vuoden 2009 aikana olivat Gazan konflikti, joka puhkesi vuoden 2008 viimeisinä päivinä ja päättyi 18. tammikuuta 2009, kun Israel ja Hamas julistivat yksipuolisesti tulitauon, ja Yhdysvaltojen uuden hallinnon presidentti Barack Obaman johdolla jatkuneet pyrkimykset aloittaa uudelleen kahden osapuolen väliset neuvottelut erityislähettiläs George Mitchellin välityksellä.

EU avusti edelleen Palestiinan valtiorakenteiden kehittämistä, muun muassa YTPP-operaatioiden avulla (ks. jäljempänä). Toimien tulokset vaikuttivat myönteisiltä, ja Länsirannalla tapahtui talouskasvua, mikä johtui myös Israelin toimenpiteistä liikkumista koskevien rajoitusten lieventämiseksi. Vakavia huolenaiheita on kuitenkin jäljellä, erityisesti siirtokuntatoiminta, Itä-Jerusalem tilanne ja Gazaan pääsyä ja sieltä poistumista koskevat järjestelyt. Huolestuttavaa on myös Palestiinan sisäisen sovinnonteon ajautuminen umpikujaan.

Vuonna 2009 toteutetut Libanonin ja Syyrian suhteiden normalisointitoimet voisivat edesauttaa tilanteen parantumista alueella. Pitkällä aikavälillä EU voisi tarjota apua ja asiantuntemusta näiden kahden valtion välisen rajan säännönmukaistamisessa, varsinkin rajan merkitsemisessä, määrittelyssä ja turvaamisessa. EU on antanut tukea Libanonille, Syyrialle ja Jordanielle auttaakseen maiden hallituksia selviytymään irakilaispakolaisten suuren määrän aiheuttamasta taakasta.

EU sai päätökseen Syyrian kanssa tehtävää assosiaatiosopimusta koskevan työskentelynsä ja ehdotti sen allekirjoittamista Syyrian kanssa lokakuussa 2009. Syyria ei ole vielä suostunut tähän, koska se tarvitsee mielestään lisää aikaa sopimuksen mahdollisten vaikutusten selvittämiseksi. Allekirjoittamisen toivotaan tapahtuvan vuoden 2010 aikana.

Jemenin yhä kasvavan epävakauden johdosta ja ottaen huomioon EU:n turvallisuuspoliittiset edut Persianlahden alueella neuvosto omaksui Jemeniä koskevan kokonaisvaltaisen EU:n lähestymistavan, johon kuuluvat poliittinen vuoropuhelu, kehitysapu, avunantajien toiminnan koordinoiminen korostaminen, valmiuksien kehittäminen, humanitaarinen apu, valtiorakenteiden kehittäminen ja terrorisminvastaisen yhteistyön ja avun tehostaminen. Lähestymistapaa aiotaan kehittää edelleen ja soveltaa yhdessä Jemenin ja tärkeimpien kansainvälisten sidosryhmien kanssa vuonna 2010.

¹³ Euroopan parlamentti antoi 15. tammikuuta 2009 päätöslauselman Gazan alueen tilanteesta (P6_TA-PROV(2009)0025).

¹⁴ Euroopan parlamentti antoi 18. helmikuuta 2009 päätöslauselman Gazan alueelle toimitettavasta humanitaarisesta avusta (P6_TA-PROV(2009)0057).

EU ja Irak saivat marraskuussa 2009 päätökseen neuvottelut kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta. Allekirjoittamisensa ja tekemisensä jälkeen se tulee olemaan ensimmäinen oikeudellisesti sitova sopimus EU:n ja Irakin välillä.

2. Aasia

Vuosi 2009 oli Afganistanille ja Pakistanille vaikea. Vuoden aikana EU tehosti toimiaan hyväksymällä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa lokakuussa *suunnitelman EU:n toiminnan tehostamiseksi Afganistanissa ja Pakistanissa* ja aloittamalla toimet sen panemiseksi täytäntöön. EU:n toimintasuunnitelman tavoitteena on uudistaa alueen vakauttamista koskeva sitoumus, koska tilanteet Pakistanissa ja Afganistanissa liittyvät monin tavoin toisiinsa. Uudistetussa EU:n sitoumuksessa Afganistania kehoitetaan yhteistyöhön ja vastuunottoon. Alueellisilla kumppaneilla on prosessissa merkittävä tehtävä, koska alueellinen vakaus on Afganistanin ja Pakistanin vaurauden kannalta olennaista.

Toimintasuunnitelman tarkoituksena on lujittaa EU:n uutta strategista suhdetta Pakistaniin muun muassa järjestämällä toinen ad hoc -huippukokous vuoden 2010 ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

EU lähetti vaalitarkkailuvaltuuskunnan presidentin ja maakuntaneuvoston vaaleihin elokuussa 2009 ja tarkastelee mahdollisuuksia avustaa vaaliprosessin uudistamisessa Afganistanissa ja lähettää uusi vaalitarkkailuvaltuuskunta syksyllä 2010 pidettäviä parlamenttivaaleja varten.

Siviilialan koordinoinnin helpottamiseksi ja Lissabonin sopimuksen voimaantulon johdosta EU:lla on huhtikuusta 2010 alkaen yksi ainoa edustusto Afganistanissa, koska Euroopan komission lähetystö on yhdistetty EU:n erityisedustajan toimistoon Afganistanissa.

EU jatkoi monitahoista lähestymistapaansa Burmaan/Myanmariin, erityisesti pitämällä rajoittavat toimenpiteet voimassa ja tiukentamalla niitä Daw Aung San Suu Kyin saatua tuomion elokuussa 2009, mutta toimitti edelleen humanitaarista apua vuoden 2006 yhteisen kannan mukaisesti ja jatkoi vuoropuhelua ja yhteydenpitoa viranomaisten kanssa, Asem-prosessissa ja Asean-maiden sekä muiden naapurien kanssa sekä tuki YK:n toimia.

Ottaen huomioon mahdolliset epävakauden riskit, joita EU:n mielestä voi ilmetä, jos tilanne ei parane, ja tietoisena siitä, että EU:n ääni ja pyynnöt olisi saatava selvästi kuuluviin maan hallituksessa, neuvosto päätti joulukuussa 2009 tehostaa pyrkimyksiään käydä vuoropuhelua sotilasviranomaisten kanssa edistääkseen tärkeintä tavoitettaan eli siirtymistä vakaaseen demokratiaan ja oikeusvaltioon, joka perustuu viranomaisten ja opposition sekä etnisten ryhmien osallistavaan vuoropuheluun ja kaikkien poliittisten vankien vapauttamiseen ja joka johtaa vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin vuonna 2010.

EU aikoo edelleen työskennellä tiiviissä yhteistyössä YK:n ja samanmielisten liittolaisten, esimerkiksi Yhdysvaltojen, Japanin, Australian, Asean-valtioiden ja muiden kanssa.

3. Afrikka¹⁵

EU oli merkittävä toimija kansainvälisessä yhteisössä Afrikan sarvessa^{16 17} ja koordinoi toimiaan tiiviisti muiden kansainvälisten kumppanien kanssa. EU oli yksi Brysselissä pidetyn, Somalian turvallisuusalan avustamista käsittelevän avunantajien konferenssin isännistä ja tuki aktiivisesti Djiboutin sopimusta, jossa alueelle esitetään poliittista ja rauhanomaista ratkaisua. EU päätti vuonna 2009 lisätä yhteistyötään Somalian kanssa kokonaisvaltaisen lähestymistavan¹⁸ avulla ja hyväksyi Afrikan sarvea koskevan politiikan Afrikan sarvesta annettujen neuvoston päätelmien¹⁹ mukaisesti. EU vahvisti sitoumuksensa jatkamalla YTPP-operaatio EU NAVFOR Atalantan toimeksiantoa kansainvälisten merirosvouksen vastaisten toimien etulinjassa ja ennennäkemättömän koordinoinnin edistäjänä alueella, ja päättämällä perustaa YTPP-sotilasoperaation, jolla osallistutaan Somalian turvallisuusjoukkojen kouluttamiseen²⁰. EU kannattaa Somalian rannikon edustalla tapahtuvaa merirosvousta käsittelevän kontaktiryhmän toiminnan tehostamista.

Viimeksi mainittu operaatio on ensimmäinen kerta, kun YTPP:tä käytetään suoran sotilaallisen peruskoulutuksen antamiseen olemassa olevan koulutusohjelman tukemiseksi ja tehostamiseksi yhdessä muiden kansainvälisten kumppanien kanssa. Se täydentää merirosvouksen torjuntatoimia ja komission laajempia kehitysohjelmia ja edustaa kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa kriisinhallintaan.

EU jatkoi Suurten järvien alueen neljän rauhanprosessin seurantaan. Tässä oli suureksi avuksi se, että Kongon demokraattisen tasavallan ja Ruandan suhteissa tapahtui merkittävää edistymistä vuonna 2009. Kongon demokraattisen tasavallan itäosan rauhanprosessi on monimutkainen poliittinen ja sotilaallinen haaste. Myönteisestä kehityssuunnasta huolimatta rauhanprosessi on edelleen kesken, erityisesti mitä tulee Ruandan demokraattisten vapautusjoukkojen (FDLR) kapinallisten neutralointiin ja entisten Kongon kapinallisten liittämiseen Kongon demokraattisen tasavallan asevoimiin.

Myös Burundin rauhanprosessissa todettiin edistymistä. Kapinallisliike FNL riisuttiin aseista, demobilisoitiin ja muutettiin poliittiseksi puolueeksi. Vuoden 2010 vaalisyklin (presidentin-, parlamentti- ja paikallisvaalit) valmistelu aloitettiin. Lisäksi LRA-liikkeen rikollinen toiminta on edelleen vakava vaaratekijä alueella (Kongon demokraattinen tasavalta, Keski-Afrikan tasavalta ja Sudanin eteläosa). Kongon demokraattisen tasavallan itäosan tilanne on edelleen yksi maailman pahimmista humanitaarisista kriiseistä rohkaisevista vakautumisnäkyistä huolimatta.

Sahelin alueen turvallisuuteen ja kehitykseen liittyvät ongelmat, muun muassa huumausaineet, laitton muuttoliike, al-Qaidan solut, laitton asekauppa ja aseelliset kapinat, ovat edelleen ajankohtaisia yhdessä kehityskysymysten, esimerkiksi aliekheittynäisyyden, nuorisotyöttömyyden (työttömät nuoret liittyvät todennäköisimmin kapinallisiin tai al-Qaidan soluihin) ja käynnissä olevien kehitystoimien kanssa, joita heikko turvallisuustilanne vaikeuttaa. EU:n aloite alueen, erityisesti Mauritanian, Malin ja mahdollisuuksien mukaan Nigerin tukemiseksi on meneillään. EU:n aloitteen tavoitteena on kehittää kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa painotetaan kehitystä, turvallisuutta, hyvää hallintotapaa sekä ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion kunnioittamista asianmukaisten EU:n välineiden ja EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisten tukiohjelmien avulla. Yhteistyö Algerian, Marokon ja Libyan sekä alueellisten ja mantereenlaajuisten järjestöjen kanssa on keskeisen tärkeää toimien jatkamiseksi.

¹⁵ Euroopan parlamentti antoi 24. maaliskuuta 2009 päätöslauselman Afrikan ja EU:n kumppanuudesta vuosi Lissabonin jälkeen (P6_TA-PROV(2009)0151).

¹⁶ Euroopan parlamentti antoi 15. tammikuuta 2009 päätöslauselman Afrikan sarven tilanteesta (P6_TA-PROV(2009)0026).

¹⁷ Euroopan parlamentti antoi 26. marraskuuta 2009 päätöslauselman Somalian rannikkovesien merirosvouksen poliittisesta ratkaisemisesta (P7_TA-PROV(2009)0099).

¹⁸ Heinäkuun neuvoston päätelmät.

¹⁹ Joulukuun neuvoston päätelmät.

²⁰ Tammikuun ulkoasiainneuvoston päätelmät.

Guinea-Bissaun poliittinen ja turvallisuustilanne heikentyi äkillisesti vuonna 2009 sotilaallisten ja poliittisten johtajien, muun muassa presidentin, salamurhan vuoksi. Vaaliprosessia kuitenkin jatkettiin, ja uusi presidentti astui virkaan syyskuun alussa viiden vuoden toimikaudeksi. Tämän jälkeen maassa on vallinnut jonkinasteinen poliittinen vakaus. EU vahvisti vuonna 2009 sitoumuksensa jatkaa YTPP-operaatio EU SSR Guinea-Bissaun toimeksiantoa toukokuuhun 2010 saakka.

Guineassa sotilasjuntan pyrkimykset pysyä vallassa johtivat umpikujaan, joka kärjistyi opposition rauhanomaisen kokouksen veriseen tukahduttamiseen niin, että yli 150 henkilöä sai surmansa, ihmisiä raiskattiin ja heitä katosi. Juntan johtajan epäonnistuneen salamurhayrityksen jälkeen uusi väliaikainen presidentti on toteuttanut toimenpiteitä saadakseen siirtymävaiheen takaisin raiteilleen kansainvälisen yhteisön voimakkaan painostuksen alaisena. EU on soveltanut käytettävissään olevia eri välineitä painostaakseen junttaa, muun muassa seuraamusten langettamista murhiin syyllistyneille.

Rauhanomaisten vaalien järjestäminen Mauritaniassa helpotti paluuta perustuslailliseen normaalitilaan.

Sudanin tilannetta hallitsivat Darfurin konflikti ja hidas eteneminen kokonaisvaltaisen rauhansopimuksen täytäntöönpanossa. Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomittua presidentti Al Bashirin Sudan karkotti useita kansainvälisiä valtioista riippumattomia järjestöjä, mikä pahensi humanitaarista tilannetta. EU:n kehitysyhteistyötä häiritsi se, että Sudan ei ole ratifioinut tarkistettua Cotonoun sopimusta. Tšadin ja Sudanin kireät suhteet paranivat, mikä myötävaikutti hienoiseen edistymiseen Dohassa käydyissä Darfurin rauhanneuvotteluissa. Afrikan unionin aloitteet saivat uutta pontta Sudanin korkean tason täytäntöönpanoryhmän myötä, jota johtaa entinen presidentti Thabo Mbeki EU:n tuella.

Madagaskarin vaaleilla valittu presidentti syrjäytettiin laittomasti maaliskuussa 2009. AU keskeytti välittömästi maan jäsenyyden ja perusti kansainvälisen kontaktiryhmän (YK, YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet, EU, SADC ja muita) rauhanomaiseen ratkaisuun pääsemiseksi. AU otti tämän johdosta käyttöön pakotteita virkaatekevää presidenttiä ja hänen kannattajiaan vastaan.

4. Latinalainen Amerikka

Hondurasissa 28. kesäkuuta 2009 sattuneen vallankaappauksen jälkeen EU tuomitsi presidentti Manuel Zelayan syrjäyttämisen ja tuki kaikkia aloitteita ja pyrkimyksiä demokratian palauttamiseksi maahan. EU:n suurlähettiläät kutsuttiin pois maasta. EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan lähettäminen 29. marraskuuta 2009 järjestettyihin vaaleihin peruutettiin, koska se olisi voitu tulkita eräänlaiseksi väliaikaisen hallituksen tunnustamiseksi. Sen sijaan paikalle lähetettiin vaaliasiantuntijoiden tekninen ryhmä. Kyseisten vaalien jälkeen ja uuden presidentin Porfirio Lobon toteuttamien toimien johdosta, joilla pyrittiin San Josén/Tegucigalpan sopimuksen määräysten täytäntöönpanoon ja jotka johtivat kansallista sovintoa koskevan sopimuksen allekirjoittamiseen ja sovinnonteon edistämiseen, EU päätti normalisoida suhteensa Hondurasiin, muun muassa yhteistyötoimien avulla (lukuun ottamatta sotilaallisia asioita) ja jatkamalla neuvotteluja Keski-Amerikan kanssa tehtävästä assosiaatiosopimuksesta.

C. VAKAUDEN LUOMINEN EUROOPPAAN JA MUUALLE

1. Eurooppaan lähentyminen vakauden perustana

Neuvosto vahvisti (joulukuussa 2009)²¹, että EU:n toiminta, mukaan lukien yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskeva toiminta, perustuu edelleen laajentumisprosessin kaikissa vaiheissa (joulukuussa 2006 hyväksyttyyn) laajentumista koskevaan uuteen yksimielisyyteen²² ja sen johdonmukaiseen täytäntöönpanoon. Sen pohjana ovat sitoumusten vahvistaminen, oikeudenmukainen ja tiukka ehdollisuus, tehostettu viestintä sekä EU:n valmiudet integroida uusia jäseniä.

Neuvotteluissa Turkin kanssa on saavutettu vaativampi vaihe, jossa Turkin edellytetään tehostavan pyrkimyksiään täyttää vahvistetut ehdot. Lisätoimia tarvitaan sen varmistamiseksi, että Turkki täyttää Kööpenhaminan kriteerit useilla aloilla, erityisesti perusvapauksien osalta. Neuvotteluprosessi on paras tapa saada eteneminen liikkeelle ja kannustaa edistymistä tähän suuntaan. Turkki on merkittävä alueellinen toimija muun muassa Lähi-idän ja Etelä-Kaukasian turvallisuuden kannalta, ja sillä on keskeinen rooli energian toimitusvarmuuden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäjänä. Tältä osin neuvosto pani tyytyväisenä merkille huomattavat diplomaattiset ponnistelut, joiden tarkoituksena oli normalisoida suhteet Armeniaan. Joulukuun 2009 päätelmissään neuvosto suhtautui myönteisesti muuttoliikettä koskevan tehostetun vuoropuhelun käynnistämiseen ja kehotti toteuttamaan pikaisesti konkreettisia toimia. Neuvosto toisti, että Turkin on yksiselitteisesti sitouduttava hyviin naapuruussuhteisiin ja riitojen rauhanomaiseen ratkaisuun Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisesti ja tarvittaessa vedoten Kansainväliseen tuomioistuimeen. Lisäksi EU painotti jälleen EU:n jäsenvaltioiden kaikkia suvereniteettioikeuksia, joihin kuuluu muun muassa oikeus tehdä kahdensivisiä sopimuksia EU:n säännösten ja kansainvälisen oikeuden, kuten YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti.

Neuvosto piti myös erittäin valitettavana, että Turkki ei toistuvista kehotuksista huolimatta ole täyttänyt assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirjan täysimääräistä ja syrjimätöntä täytäntöönpanoa koskevaa velvoitettaan ja että se ei ole myöskään edistynyt suhteidensa normalisoimisessa Kyproksen tasavaltaan. Mikäli asiassa ei tapahdu edistymistä, EU jatkaa vuonna 2006 aloittamiaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat edelleen koko neuvotteluprosessiin. EU seuraa edelleen tiiviisti ja arvioi 11. joulukuuta 2006 antamiensa päätelmien mukaisesti edistymistä kysymyksissä, jotka sisältyvät Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden 21. syyskuuta 2005 antamaan julkilausumaan. Edistymistä odotetaan nyt tapahtuvan viipymättä.

Turkin odotetaan myös tukevan aktiivisesti käynnissä olevia neuvotteluja, joiden on tarkoitus johtaa Kyproksen ongelman oikeudenmukaiseen, kokonaisvaltaiseen ja toimivaan ratkaisuun YK:n puitteissa, YK:n turvallisuusneuvoston asiantuntijavain päätöslauselmien mukaisesti ja unionin perusperiaatteita noudattaen. Turkin sitoutuminen ja konkreettinen panos edistävät ratkaisevasti kokonaisvaltaiseen ratkaisuun pääsemistä.

Kuluneen vuoden aikana Kroatia edistyi huomattavasti liittymisneuvotteluissa, joissa ollaan nyt pääsemässä loppuvaiheeseen. Kroatian liittymissopimuksen laatimista käsittelevä työryhmä aloitti myös työskentelynsä joulukuussa 2009.

²¹ Vrt. neuvoston päätelmät, 8. joulukuuta 2009 (asiak. 17169/1/09 REV 1).

²² Vrt. Eurooppa-neuvoston päätelmät, 14. ja 15. joulukuuta 2006 (asiak. 16879/1/06 REV 1).

EU pani tyytyväisenä merkkeille rajakiistaa Slovenian kanssa koskevan välityssopimuksen allekirjoittamisen Tukholmassa 4. marraskuuta 2009 ja sopimuksen ratifiointin Kroatian parlamentissa 20. marraskuuta 2009. Neuvosto kannusti Kroatiaa jatkamaan tästä eteenpäin ponnistuksissaan kaikkien jäljellä olevien kahdenvälisten kysymysten, erityisesti rajakiistojen ratkaisemiseksi, pitäen mielessä hyvien naapuruussuhteiden merkittävyyden.

Vakautus- ja assosiaatioprosessi tarjoaa yleisen poliittisen kehityksen suhteille ja neuvotteluille Länsi-Balkanin²³ maiden kanssa niiden mahdolliseen EU:hun liittymiseen saakka. Neuvosto vahvisti vuonna 2009 antavansa täyden tukensa alueen lähentymiselle Eurooppaan, mikä on alueen vakauden, sovinnon ja tulevaisuuden kannalta edelleen elintärkeää.

EU toisti, että alueellinen yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet ovat tärkeitä EU:hun yhdentymiseen tähtäävässä prosessissa. Vaikka vuonna 2009 lähentymisessä EU:hun edistyi, tietyt haasteet ovat edelleen samoja kaikille maille. Niiden on jatkettava ja nopeutettava oikeusvaltion lujittamista, myös varmistamalla sananvapaus, torjumalla korruptiota ja järjestäytyntä rikollisuutta sekä varmistamalla oikeuslaitoksen tehokkuus ja riippumattomuus ja lisäämällä hallinnollisia valmiuksia.

Työtä Länsi-Balkanin alueen kumppanien kanssa jatkettiin vuonna 2009. Albania haki EU:n jäsenyyttä 28. huhtikuuta 2009 ja Serbia 22. joulukuuta 2009 Montenegron esitettyä hakemuksensa joulukuussa 2008. Neuvosto päätti pyytää komissiota laatimaan lausunnon Montenegron hakemuksesta (23. huhtikuuta 2009) ja Albanian hakemuksesta (16. marraskuuta 2009). EU:n ja Albanian vakautus- ja assosiaatiosopimus tuli voimaan 1. huhtikuuta 2009. Ensimmäinen vakautus- ja assosiaationeuvosto Albanian kanssa pidettiin 18. toukokuuta 2009. EU:n ja Bosnia ja Hertsegovinan sekä EU:n ja Montenegron väliaikaisten sopimusten täytäntöönpano sujui edelleen hyvin odotettaessa kaikkien menettelyjen saattamista päätökseen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen voimaantuloa varten. Bosnia ja Hertsegovinan osalta²⁴ neuvosto korosti kesäkuussa 2009 johtajuuden tarvetta, jotta poliittista prosessia voitaisiin kehittää rakentavasti ja pidättyä kansallismielisestä retoriikasta. Joulukuussa neuvosto toisti huolensa poliittisesta kehityssuunnasta ja kehotti Bosnia ja Hertsegovinaa kiireellisesti nopeuttamaan keskeiset uudistukset. Sen jälkeen neuvosto myös muistutti, että maan edistyminen edellyttää, että sen johdolla on yhteinen näkemys maan yhteisestä tulevaisuudesta ja että maasta löytyy poliittista tahtoa täyttää Eurooppaan yhdentymistä koskevat vaatimukset. Neuvosto korosti myös, että Bosnia ja Hertsegovinan on alkajaisiksi toteutettava sarja perustuslaillisia muutoksia toimivan valtion luomiseksi ja mukautettava maan valtiosääntö Euroopan ihmisoikeussopimukseen.

Entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICTY) pääsyyttäjän toimisto ilmaisi joulukuussa 2009 tyytyväisyytensä Serbian yhteistyöhön tuomioistuimen kanssa. Sen jälkeen neuvosto päätti 8. joulukuuta 2009 soveltaa EU:n ja Serbian väliaikaista sopimusta, joka tuli lopullisesti voimaan 1. helmikuuta 2010.

EU:n edustajilla oli keskeinen asema Länsi-Balkanin kansainvälisissä koordinoituneissa mekanismeissa. YUTP:n korkea edustaja Javier Solana vieraili Bosnia ja Hertsegovinassa yhdessä Yhdysvaltojen varapresidentin kanssa toukokuussa 2009 ja vahvisti EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisen sitoumuksen edistää maan vakautta, kannatti maan euroatlanttisia yhdentymispyrkimyksiä ja kehotti maan johtoa ryhtymään tarvittaviin uudistuksiin. Lokakuussa ja marraskuussa 2009 EU:n puheenjohtajavaltio ryhtyi yhdessä Yhdysvaltojen kanssa keskeisiä uudistuksia koskevan sopimuksen edistämistoimiin, jotka huipentuivat kahteen Camp Butmirissa lähellä Sarajevoa järjestettyyn korkean tason kokoukseen ja joihin liittyi useita teknisen tason keskusteluja ja kokouksia.

²³ Euroopan parlamentti antoi 24. huhtikuuta 2009 päätöslauselman vakauden ja hyvinvoinnin vakiinnuttamisesta Länsi-Balkanilla (2008/2200(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0331).

²⁴ Euroopan parlamentti antoi 24. huhtikuuta 2009 päätöslauselman Bosnia ja Hertsegovinan tilanteesta (P6_TA-PROV(2009)0332).

Kaksoistehtävää hoitava, korkeana edustajana toimiva EU:n erityisedustaja on kansainvälisen yhteisön tärkein yhteys- ja koordinointipiste maassa. Korkeana edustajana toimiva EU:n erityisedustaja vahvisti yhdessä EU:n edustuston kanssa Bosnia ja Hertsegovinan pyrkimyksen lähentyä Eurooppaan. EU osallistui myös aktiivisesti rauhan täytäntöönpanoneuvoston (PIC) kokouksiin. Rauhan täytäntöönpanoneuvoston johtoryhmä tarkasteli edelleen edistymistä korkean edustajan toimiston sulkemista varten asetettujen "viiden tavoitteen ja kahden ehdon" täyttämiseksi. Kesäkuussa 2009 neuvosto vahvisti jälleen sitoutuneisuutensa siirtymiseen korkean edustajan toimistosta vahvistettuun EU:n läsnäoloon heti, kun mainitut viisi tavoitetta ja kaksi ehtoa täyttyvät. Koska Bosnia ja Hertsegovina ei edistynyt asiassa, siirtymisestä ei tähän mennessä ole voitu päättää.

Montenegrossa järjestettiin parlamenttivaalit 29. maaliskuuta 2009 ja Albaniassa 28. kesäkuuta 2009. Vaaleissa noudatettiin lähes kaikkia kansainvälisiä normeja molemmissa maissa, mutta muutamia puutteita esiintyi edelleen, ja demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) suositus vaatii jatkotoimia. Albanian parlamenttivaaleissa ei täysin käytetty Albanian mahdollisuuksia noudattaa demokraattisia vaaleja koskevia tiukimpia normeja. Joulukuussa 2009 yleisten asioiden neuvosto kehotti kaikkia Albanian poliittisia puolueita käymään rakentavaa poliittista vuoropuhelua, myös parlamentissa.

Entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa vuonna 2008 muodostettu koalitiohallitus oli edelleen toimintakykyinen ja vakaa, ottaen myös huomioon Ohridin puitesopimuksen. Presidentin- ja kunnallisvaalit järjestettiin kahtena eri kierroksena maaliskuussa ja huhtikuussa 2009. Etyj/ODIHR arvioi niiden täyttäneen useimmat kansainväliset normit. Komissio arvioi laajentumisstrategiassaan ja maakohtaisessa edistymiskertomuksessa, että maa oli paneutunut huomattavasti uudistusten tärkeimpiin ensisijaisiin tavoitteisiin ja täytti riittävässä määrin Kööpenhaminan poliittiset arviointiperusteet. Tämän perusteella komissio suosittelee liittymisneuvottelujen aloittamista.

Joulukuun 2009 päätelmissään neuvosto pani suosituksen merkille, totesi maan edistyneen ja ilmoitti palaavansa asiaan seuraavalla puheenjohtajakaudella.

Lokakuussa komissio ehdotti toimenpiteitä Kosovon poliittisen ja sosioekonomisen kehityksen edistämiseksi. Neuvosto pani joulukuussa merkille nämä ehdotukset ja pyysi komissiota toteuttamaan tarvittavat toimet Kosovon tukemiseksi edistymisessä kohti lähentymistä EU:hun koko alueen EU:hun lähentymispolitiikan mukaisesti, ja piti tärkeinä kauppaa ja viisumeihin liittyviä toimenpiteitä tämän kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden kantaan Kosovon asemasta. Neuvosto myös kannusti komissiota avaamaan Kosovolle mahdollisuuden osallistua unionin ohjelmiin ja vahvistamaan EU:n vakautus- ja assosiaatioprosessia koskevaa vuoropuhelua Kosovon kanssa.

EU:n Kosovon erityisedustaja tarkasteli vuonna 2009 edelleen paikan päällä EU:n jatkuvaa sitoutumista Kosovon vakauttamiseen ja sosioekonomiseen kehitykseen. Hän myös toimi edelleen kansainvälisen ohjausryhmän nimittämänä kansainvälisenä siviiliedustajana. Hän toimi kansainvälisen yhteisön Kosovossa toteuttamien toimien yhteyspisteenä ja huolehti niiden koordinoinnista. Vuonna 2009 EU:n erityisedustaja kiinnitti erityistä huomiota muun muassa poliittisen prosessin tukemiseen sekä alueellisen yhteistyön ja vakauden edesauttamiseen. EU jatkaa tätä varten voimakasta läsnäoloaan ja tukee ihmisoikeuksien kunnioittamista, vähemmistöjen suojelua sekä uskonnollisen ja kulttuuriperinnön suojelua. Jälkimmäisen osalta suurlähettiläs Moschopoulosin nimittäminen välittäjäksi Serbian ortodoksisen kirkon Kosovossa olevan uskonnollisen ja kulttuuriperinnön suojelua varten osoittaa asian tärkeyttä EU:lle.

Neuvosto päätti 30. marraskuuta 2009 (päätos tuli voimaan 19. joulukuuta 2009) poistaa entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Montenegron ja Serbian kansalaisilta viisumipakon sen jälkeen, kun kyseiset maat olivat täyttäneet kaikki edellytykset, jotka EU oli asettanut viisumivapautta varten.

Joulukuussa neuvosto kannusti komissiota tekemään vastaavat Albaniaa ja Bosnia ja Hertsegovinaa koskevat ehdotukset heti kun se on arvioinut, että kukin maa täyttää komission etenemissuunnitelmissa asetetut edellytykset.

2. Yhteistyön vahvistaminen naapurien kanssa²⁵

Euroopan naapuruuspolitiikka (ENP) toimii edelleen kehyksenä kumppanuussuhteille naapurialueiden kanssa. EU aloitti tai jatkoi keskusteluja kahdenvälisten suhteiden parantamisesta ja edelleen kehittämisestä useiden ENP:n eteläisten kumppanimaiden kanssa. Pitkälle edistyneen maan asemaa koskevan yhteisen asiakirjan hyväksymisen jälkeen EU:n ja Marokon uuden toimintasuunnitelman käsittelyä jatkettiin vuonna 2009; suunnitelma on osoitus Marokon halukkuudesta syventää suhteitaan EU:hun ja kaikkiin sen toimieliimiin. Erät muut Välimeren maat (Egypti, Jordania ja Tunisia) pyysivät, että niiden suhteita Euroopan unioniin tiivistettäisiin. EU:n ja Israelin toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa jatkettiin, vaikka Gazan kriisi vaikutti kielteisesti kahdenvälisten suhteiden tiivistämistä ja uutta toimintasuunnitelmaa koskeviin keskusteluihin. Nykyisen toimintasuunnitelman voimassaoloa jatkettiin kesäkuuhun 2010.

Sen jälkeen, kun neuvottelut EU:n ja Libyan puitesopimuksesta aloitettiin marraskuussa 2008, on pidetty viisi neuvottelukierrosta. Useilla aloilla edistyi huomattavasti.

Itäisen naapurialueen osalta Ukrainan kanssa käydyt neuvottelut uudesta assosiaatiosopimuksesta, johon sisältyy olennaisena osana pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen laatiminen, ovat edistyneet merkittävästi ja EU uskoo, että sopimukset voidaan tehdä lähikuukausien aikana edellyttäen, että Ukrainalla on tarvittava poliittinen tahto vauhdittaa neuvotteluja avoinna olevien kysymysten käsittelemiseksi. Uutta assosiaatiosopimusta koskevat neuvottelut Moldovan tasavallan kanssa aloitettiin tammikuussa 2010. Sopimussuhteiden parantaminen Armenian, Azerbaidžanin ja Georgian kanssa perustuu osallistamisen, eriyttämisen ja ehdollisuuden periaatteisiin. Neuvostossa aloitettiin keskustelut näitä maita koskevista neuvotteluohje-ehdotuksista vuonna 2009. Vastauksena joihinkin myönteisiin toimenpiteisiin demokratian ja perusvapauksien alalla EU pyrki asteittain lisäämään yhteistyötään Valko-Venäjän kanssa ja aikoo jatkaa sen kannustamista uudistustoimiin. Muutamat korkean tason vierailut Valko-Venäjältä ja Valko-Venäjälle auttoivat vahvistamaan poliittista vaihtoa.

Monenvälistä yhteistyötä vahvistettiin vuonna 2009 edelleen käynnistämällä itäinen kumppanuus Prahan huippukokouksessa 7. toukokuuta. Itäisen kumppanuuden päätavoitteena on luoda tarvittavat edellytykset poliittisen assosiaation nopeuttamiselle ja taloudellisen yhdentymisen edistämiseksi Euroopan unionin ja halukkaiden kumppanimaiden kesken (Armenia, Azerbaidžan, Georgia, Moldovan tasavalta, Ukraina ja Valko-Venäjä). Kuluneen vuoden aikana toteutettiin aktiivisesti itäisen kumppanuuden monenvälistä ulottuvuutta: neljässä aihekohtaisessa foorumissa järjestettiin kaksi kokouskierrosta ja hyväksyttiin työohjelmat, erilaisia paneeleja perustettiin ja keskeisiä aloitteita alettiin toteuttaa. Itäisen kumppanuuden kansalaisyhteiskuntafoorumin ensimmäinen kokous pidettiin marraskuussa, minkä jälkeen joulukuussa järjestettiin itäisen kumppanuuden ministerikokous.

²⁵ Euroopan parlamentti antoi 19. helmikuuta 2009 päätöslauselman eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen uudelleentarkastelusta (2008/2236(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0078).

Itäistä kumppanuutta säätelevät eriyttämisen ja ehdollisuuden periaatteet. Täydentävyys EU:n ja kumppanimaiden välisten alueellisten aloitteiden, erityisesti Mustanmeren synergia-aloitteen kanssa, varmistetaan.

Välimeren unionin²⁶ perustamista heinäkuussa 2008 seurannut innostus ei valitettavasti näkynyt tekoina vuoden 2009 aikana. Gazan konflikti tarkoitti sitä, että Välimeren unionia koskevat toimet keskeytettiin lähes koko vuodeksi 2009. Kokouksia jatkettiin asteittain kesän aikana, ja vuoden jälkipuoliskolla järjestettiin ministerikokoukset naisen asemasta yhteiskunnassa, talous- ja rahoitusasioista sekä kestävästä kehityksestä ja kaupasta. Kahta ministerikokousta (ulkoasiat ja ympäristö) kuitenkin lykättiin, ja vuoden päättyessä Barcelonaan perustettavan sihteeristön perussääntöä ei edelleenkään ollut hyväksytty. Sihteeristön perussääntö hyväksyttiin lopulta maaliskuussa 2010. Tammikuussa 2010 jordanialainen Ahmad Massadeh nimitettiin Välimeren unionin yhteisen sihteeristön pääsihteeriksi.

3. Naapurialueiden kriisien ja pitkittyneiden konfliktien käsittely

Ratkaisemattomat konfliktit Etelä-Kaukasiassa (Abhasiassa, Etelä-Ossetiassa ja Vuoristo-Karabahissa) olivat edelleen perustavanlaatuisena esteenä alueen vakauttamiselle, poliittisille uudistuksille ja taloudelliselle kehitykselle.

Niin kauan kuin konfliktit ovat ratkaisematta, Georgia, Armenia ja Azerbaidžan eivät kykene kiinnittämään täysin huomiotaan demokratian lujittamiseen, hyvään hallintotapaan, talousuudistuksiin ja -kehitykseen, oikeusvaltioon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Georgia on edistynyt eniten korruption vähentämisessä ja oikeusvaltion edistämisessä, mutta kaikilla kolmella maalla on edelleen vaikeuksia siirtymisessä elinvoimaiseen ja moniarvoiseen demokratiaan. Tietyillä aloilla on edistytty vaihtelevassa määrin, mutta moniarvoisuuden ja tiedotusvälineiden vapauden riittämättömyys, yleisesti heikko oikeusvaltio ja poliittisen vuoropuhelun puuttuminen aiheuttavat edelleen huolta.

Elokuussa 2008 käydyn sodan jälkeen tilanne Georgiassa on muuttunut vakaammaksi, mutta on edelleen heikko ja arvaamaton. Se, että Venäjä ei noudattanut 12. elokuuta ja 8. syyskuuta 2008 tehtyjä sopimuksia, vaikeutti edelleen konfliktin ratkaisemistoimia.

Elokuussa 2008 tehdystä tulitaukosopimuksesta alkaen EU on ollut merkittävä turvallisuusalan toimija alueella, mistä ovat osoituksena EU:n YTPP-tarkkailuoperaatio Georgiassa (EUMM Georgia)^{27 28}, EU:n erityisedustajan nimittäminen Georgian kriisiä varten²⁹, EU:n aktiivinen rooli neuvottelujen aloittamisessa ja jatkamisessa osapuolten kesken Genevessä EU:n toimiessa yhtenä puheenjohtajista³⁰ sekä konfliktin jälkeisen merkittävän tukipaketin myöntäminen³¹. EU myös kannatti ajatusta Georgian konfliktia käsittelevän kansainvälisen tutkimuksen tekemisestä³².

²⁶ Euroopan parlamentti antoi 19. helmikuuta 2009 päätöslauselman Barcelonan prosessista: Välimeren unioni (2008/2231(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0077).

²⁷ Neuvosto on päättänyt jatkaa Georgiassa toteutettavan EU:n tarkkailuoperaation toimeksiantoa 12 kuukaudella 14. syyskuuta 2010 saakka. Vrt. EUMM Georgiasta 27. heinäkuuta 2009 annetut neuvoston päätelmät, asiak. 12354/09 ja yhteinen toiminta 2009/572/YUTP, 27.7.2009 (EUVL L 197, 29.7.2009, s. 110).

²⁸ Euroopan parlamentin virallinen valtuuskunta kävi tutustumassa EUMM Georgiaan 24.–27. helmikuuta 2009.

²⁹ Vrt. yhteinen toiminta 2009/131/YUTP, 16.2.2009 (EUVL L 46, 17.2.2009, s. 47–49) ja yhteinen toiminta 2009/571/YUTP, 27.7.2009 (EUVL L 197, 29.7.2009, s. 109).

³⁰ Geneven kansainvälisten neuvottelujen ensimmäinen kokous pidettiin 15. lokakuuta 2008. Tähän mennessä on järjestetty yhdeksän kierrosta. Yhdeksäs kokous pidettiin 28. tammikuuta 2010.

³¹ Merkittävä sodan jälkeinen avustusohjelma käynnistettiin Georgiaa käsitelleen avunantajien konferenssin (22. lokakuuta 2008) jälkeen.

³² Vrt. neuvoston päätelmät, 15. syyskuuta 2008 (neuvoston asiak. 13030/08) ja neuvoston päätös 2008/901/YUTP, 2.12.2008 (EUVL L 323, 3.12.2008, s. 66) sekä neuvoston päätös 2009/570/YUTP, 27.7.2009 (EUVL L 197, 29.7.2009, s. 108).

Vaikka EU kannatti voimakkaasti Etyjin valtuuskunnan läsnäolon jatkamista Georgiassa, mukaan lukien sen aiempi tarkkailutehtävä Etelä-Ossetiassa, sekä Yhdistyneiden kansakuntien Georgian tarkkailuoperaation (UNOMIG) jatkamista Abhasiassa, Venäjän veto-oikeuden käyttö johti molempien operaatioiden lopettamiseen ja kansainvälisten turvallisuusrakenteiden poistamiseen Georgiasta. EUMM oli siten ainoa kansainvälinen läsnäoleva tarkkailuoperaatio ja edisti merkittävästi turvallisuutta ja tilanteen normalisoitumista paikan päällä. Neuvosto jatkoi operaation toimeksiantoa vielä vuodella 14. syyskuuta 2010 asti.

EU:n yhteistyö Georgiasta irtautuneiden alueiden kanssa perustuu kahteen pilariin: yhteisöjen tunnustamatta jättäminen, mutta samalla valmius ryhtyä toimiin useilla aloilla, mukaan lukien luottamuksen lisääminen hallinnollisten rajalinjojen läheisyydessä, ihmisten välinen kanssakäyminen ja talouden elvyttäminen.

Geneven prosessi oli edelleen monimutkainen. Vallitsevaa jännittynyttä poliittista taustaa vasten Geneven neuvottelujen jatkaminen oli jo sinänsä merkittävä saavutus, koska se tarjosi ainoan foorumin, jossa kaikki konfliktin osapuolet olivat edustettuina ja jossa niiden edellytettiin toimivan vuorovaikutuksessa. Yli vuoden kestäneen työn ja Geneven neuvottelujen yhdeksän kierroksen jälkeen konkreettiset tulokset jäivät kuitenkin hyvin vähäisiksi. EU tukee edelleen Etyjin Minskin ryhmässä käytäviä neuvotteluja Vuoristo-Karabahista. EU on tuonut esiin kantansa, jonka mukaan Turkin ja Armenian välisten suhteiden normalisoinnin ja Vuoristo-Karabahin välillä ei pidä nähdä mitään virallisia eikä epävirallisia yhteyksiä. EU on tukenut Sveitsin sovittelutyötä Turkin ja Armenian välisten suhteiden normalisointiprosessin alusta alkaen. Vaikka EU ei kuulu Etyjin Minskin ryhmään, se tuki edelleen poliittisesti konfliktin ratkaisemista ja ilmoitti sen osapuolille, että EU on valmis lisäämään toimintaansa paikan päällä konfliktin ratkaisuprosessin tukemiseksi. Kuluneen vuoden aikana Vuoristo-Karabahin rauhanprosessissa siirryttiin uuteen vaiheeseen, jossa neuvottelut elpyivät ja saivat tukea Armenian ja Azerbaidžanin presidenttien välillä järjestetyistä kuudesta kokouksesta, mutta rauhannäkymät eivät olleet vieläkaan selkeät vuoden 2009 lopussa.

Moldovan tasavallan vaalien jälkeiset tapahtumat toivat esiin tarpeen varmistaa, että suhteiden parantaminen Moldovan tasavaltaan on yhteydessä ihmisoikeuksista ja demokratiasta käytävän vuoropuhelun tehostamiseen.

EU reagoi poliittiseen kriisiin erityisesti lisäämällä EU:n erityisedustajan yhteydenpitoa kaikkiin sidosryhmiin sekä tarjoamalla vaaleja varten merkittävää vaaliasiantuntemusta, jotta autettaisiin luomaan suotuisat olosuhteet parlamenttivaalien järjestämiselle uudelleen heinäkuussa 2009.

EU:n rajavalvonnan avustusoperaatiolla Moldovan tasavallan ja Ukrainan rajalla (EUBAM) tuettiin edelleen Moldovan ja Ukrainan tull- ja rajavartiolaitosten ammatillisten valmiuksien parantamista sekä viranomaisten välistä yhteistyötä. Rakentavien kahdenvälisten neuvottelujen jälkeen saavutettiin joulukuussa 2009 merkittävää edistymistä, kun aloitettiin Moldovan ja Ukrainan välisen valtionrajan keskiosan (Transnistrian puoleinen osa) merkitseminen. EUBAM-operaatiota jatkettiin marraskuussa 2009 Euroopan komission, Ukrainan ja Moldovan tasavallan välisellä sopimuksella.

Transnistriaa koskevan kysymyksen osalta EU lisäsi viime vuonna osallistumistaan 5+2-kokoonpanossa käytäviin neuvotteluihin sekä läsnäoloon paikan päällä EU:n erityisedustajan välityksellä ja toteuttamalla kaksi suurta luottamuksen lisäämistä koskevaa hankekokonaisuutta. Vuoden loppupuolella EU suostui konfliktin molempien osapuolten pyynnöstä auttamaan ratkaisun etsimisessä Transnistrian alueen läpi kulkevan rautatieliikenteen jatkamista haittaaviin avoinna oleviin kysymyksiin.

Neuvosto käsitteli Valko-Venäjän osalta³³ uudelleen maaliskuussa 2009 viisumikieltoluettelon soveltamisen keskeyttämistä, josta päätettiin lokakuussa 2008 viimeisten kansainvälisesti tunnustettujen poliittisten vankien vapauttamisen johdosta. Neuvosto totesi Valko-Venäjän toteuttaneen joitakin myönteisiä toimenpiteitä, mutta katsoi, että olosuhteet eivät ole otolliset viisumikiellon poistamiseen, joten sitä jatkettiin vielä vuodella. Valko-Venäjän rohkaisemiseksi viisumikiellon soveltamisen keskeyttämistä jatkettiin kuitenkin joulukuuhun 2009. Valko-Venäjä kutsuttiin myös osallistumaan itäiseen kumppanuuteen, johon se on osallistunut aktiivisesti. Valko-Venäjän ja EU:n ihmisoikeusvuoropuhelun ensimmäinen kierros pidettiin vuonna 2009. Maaliskuun jälkeen demokratiakehitys ei kuitenkaan juuri ole ollut myönteistä³⁴.

Se on jopa taantunut, muun muassa tietyissä rikostapauksissa, joita voitaisiin pitää poliittisin perustein tehtyinä rikoksina, sekä mielenosoitusten tukahduttamisessa.

Maltilliset oppositiojohtajat ja ihmisoikeusaktivistit ovat kuitenkin sitä mieltä, että ilmapiiri on yleisesti ottaen parantunut³⁵, ja he ovat kannustaneet EU:ta jatkamaan yhteistyöpolitiikkaansa. Neuvosto otti tämän huomioon marraskuussa 2009 ja tarkisti jälleen kerran Valko-Venäjän politiikkaansa jatkaen viisumikieltoa vielä vuodella (joulukuuhun 2010) ja jatkoi samalla soveltamisen keskeyttämistä samaksi ajaksi. Komissiota pyydettiin jatkamaan valmistelua, jotta saataisiin neuvotteluohjeet viisumien myöntämisen helpottamista koskevia sopimuksia ja takaisinottosopimuksia varten, jotka on määrä hyväksyä heti kun olosuhteet sen sallivat.

³³ Euroopan parlamentti antoi 15. tammikuuta 2009 päätöslauselman EU:n Valko-Venäjän strategiasta (P6_TA-PROV(2009)0027).

Euroopan parlamentti antoi 2. huhtikuuta 2009 päätöslauselman EU:n ja Valko-Venäjän vuoropuhelun puolivuositaisesta arvioinnista (P6_TA-PROV(2009)0212).

³⁴ Euroopan parlamentti antoi 17. joulukuuta 2009 päätöslauselman Valko-Venäjästä (P7_TA-PROV(2009)0117).

³⁵ Viranomaiset toteuttivat varovaisia toimenpiteitä vapauttamisen suuntaan, esimerkkeinä mainittakoon muutaman riippumattoman sanomalehden jakelu virallisissa viestintäverkoissa ja oppositiojohtaja Aljaksandr Milinkevitšin "Vapauden puolesta" -liikkeen rekisteröinti.

D. TEHOKKAAMMAN MONENVÄLISEN JÄRJESTYKSEN EDISTÄMINEN

1. Toiminta monenvälisissä puitteissa

Maailmanlaajuiset haasteet edellyttävät maailmanlaajuisia ratkaisuja. Tehokkaamman monenvälisen maailmanlaajuisen järjestyksen muodostaminen Euroopan turvallisuusstrategiassa edellytetyn mukaisesti on sen vuoksi EU:n ensisijainen turvallisuustavoite. Tiivis yhteistyö Yhdistyneiden kansakuntien, Naton, Etyjin ja Euroopan neuvoston kanssa sekä osallistuminen muihin kansainvälisiin koordinoitimekanismeihin ovat paras tapa saavuttaa kyseinen tavoite.

Yhdistyneet kansakunnat

YK, jolla on yleismaailmallinen toimeksianto ja legitimeetti, tarjoaa luonnolliset puitteet maailmanlaajuisen ratkaisujen etsimiselle. YK:n vahvistaminen on keskeinen osa-alue EU:n ulkoisessa toiminnassa. YK:n puitteilla on keskeinen merkitys esimerkiksi rauhanturvaamisen, ihmisoikeuksien ja kehityksen alalla. EU:n painopisteissä YK:n yleiskokouksen 64. istuntoa varten³⁶ korostettiin erityisesti maailmanlaajuisen talous- ja finanssikriisin, ilmastomuutoksen haitallisten vaikutusten ja energiavarmuuden ja elintarviketurvan varmistamisen käsittelyä. EU painotti myös ihmisoikeustilannetta useissa maissa muun muassa päätöslauselmissa Burman/Myanmarin ja Pohjois-Korean ihmisoikeustilanteista YK:n yleiskokouksen 64. istunnossa sekä antamalla lukuisia julkilausumia ja käymällä YK:n erityisraporttien kanssa vuoropuhelua YK:n ihmisoikeusneuvostossa.

Suojeluvastuun periaatteen täytäntöönpano oli edelleen vuonna 2009 EU:n keskeinen painopiste YK:ssa. EU ja sen jäsenvaltiot toteuttivat hyvin intensiivisiä ja kohdennettuja toimia vakuuttaakseen YK:n laajan jäsenkunnan siitä, että periaatteen panemiseksi täytäntöön on ryhdyttävä konkreettisiin toimiin. Suojeluvastuusta yleiskokouksessa heinäkuussa käyty keskustelu osoitti, että periaatteesta oltiin laajalti yhtä mieltä, pitkälti myös EU:n sitoutuneisuuden ansiosta. Asiaa käsittelevässä YK:n yleiskokouksen päätöslauselmassa todetaan, että yleiskokous "jatkaa suojeluvastuun käsittelyä".

Keskustelu ja päätöslauselma auttoivat selvittämään käsitteen ymmärtämistä ja sen ottamista YK:n asialistalle. EU on myös aloittanut sisäisen pohdinnan siitä, miten suojeluvastuun periaate saataisiin sisällytettyä EU:n politiikkoihin.

Kriisinhallinnan alalla EU jatkoi tiivistä yhteistyötään YK:n kanssa. Kriisinhallintayhteistyöstä vuonna 2007 annetun yhteisen julkilausuman täytäntöönpano on selvästi johtanut yhteydenpidon lisääntymiseen. YK:n korkeat virkamiehet ovat osallistuneet usein poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean kokouksiin, ja EU:n edustajat, muun muassa EU:n erityisedustajat, tapaavat usein YK:n edustajia³⁷.

EU ja YK tekivät vuonna 2009 tiivistä yhteistyötä operaatioalueilla, joilla molemmat toimivat, kuten Kosovossa, Afganistanissa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Guinea-Bissaussa, Somaliassa ja Georgiassa. Somaliassa EU koordinoi Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tiiviisti toimiaan, joiden tavoitteena oli edistää turvallisuutta ja kehitystä.

³⁶ Asiakirjan 10809/09 mukaisesti. Euroopan parlamentti esitti 24. maaliskuuta 2009 annetussa päätöslauselmassaan (P6_TA(2009)0150 – 2009/2000(INI)) neuvostolle suosituksia Euroopan unionin painopisteistä YK:n yleiskokouksen 64. istuntoa varten.

³⁷ Lisätietoja on kahdessa tilannekatsauksessa YK:n ja EU:n yhteistyöstä kriisinhallinnan alalla annetun yhteisen julkilausuman täytäntöönpanoa varten annetuista suosituksista, jotka kattavat tämän ajanjakson (asiak. 11451/09 ja 17541/09).

Tšadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa EUFOR Tchad/RCA -operaation operatiivisen vastuun siirtäminen YK:n MINURCAT-operaatiolle saatiin menestyksekkäästi päätökseen, jolloin EU:n jäsenvaltioiden joukoista, joiden vahvuus oli noin 2000 henkeä, tuli osa YK:n joukko-osastoa. Siirtymisestä EUFOR Tchad/RCA -operaatiosta MINURCAT-operaatioon samoin kuin EULEX Kosovo -operaation suunnitteluvaiheesta UNMIKin uuden kokoonpanon jälkeen saadut kokemukset ovat hyvin arvokkaita YK:n ja EU:n kriisinhallintayhteistyön lujittamiseksi. YK:n väliaikaisesta hallinnosta Kosovossa 20. syyskuuta 2009 antamassaan raportissa YK:n pääsihteeri totesi, että muut toimijat, kuten Etyj ja EULEX, ovat yhä tärkeämmässä roolissa, joka täydentää UNMIKin tehtäviä turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 (1999) puitteissa. EU työskenteli edelleen YK:n ihmisoikeusneuvoston ja Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen kolmannen komitean toiminnan tehostamiseksi. EU teki tai tuki edelleen päätöslauselmia ja aloitteita, joilla pyritään puolustamaan ja laajentamaan kansainvälisiä normeja, torjuakseen useilta tahoilta tulevia yrityksiä rajoittaa tai lieventää niitä. EU jatkoi tätä varten pitkän aikavälin työtään epäilijöiden vakuuttamiseksi ja yksimielisyyden aikaansaamiseksi.

Nato³⁸

Berliini plus -järjestelyihin perustuva EU:n ja Naton yhteistyö jatkui vuonna 2009 sujuvana ja tehokkaana Bosnia ja Hertsegovinassa toteutettavassa YTPP-operaatiossa EUFOR Althea. Tietoja vaihdettiin edelleen EU–Nato-vuorokokouksen kautta. Kuten edellisessä selvityksessä todettiin, kaikkien EU:n jäsenvaltioiden osallistuminen helpottaisi entisestään tietojen vaihtamista sotilaallisten voimavarojen alalla.

EU viimeisteli joulukuussa 2009 joukon konkreettisia ehdotuksia EU:n ja Naton välisten suhteiden vahvistamiseksi Naton kanssa yhteistyön hengessä. Korkea edustaja toimitti ehdotukset Naton pääsihteerille, ja niissä korostettiin tarvetta hyväksyä vakaat järjestelyt, joilla helpotetaan yhteistoimintaa kentällä YTPP:n ja Naton kriisinhallintaoperaatioiden toimiessa samalla operaatioalueella, kuten Kosovossa ja Afganistanissa.

Etyj

EU tuki vuoden 2009 aikana erilaisia alueellisia kysymyksiä koskevia Etyjin toimia, jotka koskivat muun muassa Kosovoa, Etelä-Kaukasian ja pitkittyneitä konflikteja. EU kiinnitti erityistä huomiota konfliktinestoon ja konfliktinratkaisuun, muun muassa vähemmistövaltuutetun työn sekä Etyjin kenttäoperaatioissa tehtävän luottamuksen ja demokratian rakentamistyön avulla.

EU osallistui Etyjissä rakentavasti ja tuntuvasti Euroopan turvallisuuden tulevaisuudesta käytyyn vuoropuheluun, joka hallitsi Etyjin asialistaa vuonna 2009. EU oli ratkaisevassa asemassa autettaessa puheenjohtajana toiminutta Kreikkaa käynnistämään onnistuneesti Korfun prosessi Etyjin kaikkien aikojen ensimmäisessä epävirallisessa ministerikokouksessa ja totesi sen mahdollisuudet luottamuksen palauttamiseksi osallistujavaltioiden välille ja toivoi Etyjin vahvistumista ja elpymistä.

Ateenan ministerineuvostossa (1. ja 2. joulukuuta 2009) saatiin EU:n tavoitteiden mukaisesti hyväksyttyä Korfun prosessista päätöslauselma ja päätös, joissa ilmaistaan vakaa aikomus edistää kattavaa turvallisuusvuoropuhelua Etyjin puitteissa ja joilla pyritään vahvistamaan vankka suunnitelma ja asianmukaiset tarkkaan määritellyt säännöt edistymiselle Kazakstanin puheenjohtajakaudella vuonna 2010 ja sen jälkeen.

EU tuki edelleen Etyjiä sen pyrkimyksissä tehostaa turvallisuutta kaikkien kolmen ulottuvuutensa eli poliittis-sotilaallisen, talous- ja ympäristöulottuvuuden sekä inhimillisen ulottuvuuden avulla. Yhteistyötä Etyjin kanssa kehitettiin edelleen rajaturvallisuuden sekä turvallisuuden ja huumausaineiden valvonnan alalla.

³⁸ Euroopan parlamentti antoi 19. helmikuuta 2009 päätöslauselman Naton merkityksestä EU:n turvallisuusjärjestelmässä (2008/2197(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0076).

Talous- ja ympäristöulottuvuuden yhteydessä EU osallistui aktiivisesti neuvotteluihin, joilla Etyjille pyritään turvaamaan toimeksianto, jonka puitteissa se voi tarkastella tapoja vahvistaa asemaansa energiavarmuutta koskevassa vuoropuhelussa.

Inhimillisen ulottuvuuden osalta EU painotti edelleen pitävänsä tärkeänä Etyjin toimielinten, erityisesti ODIHR:n, riippumattomuuden takaamista. EU tuomitsi johdonmukaisesti tiedotusvälineiden vapauden kielteisen kehityksen Etyjin alueella sekä toimittajiin ja muihin ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuvat hyökkäykset ja vaati toimenpiteitä tähän reagoimiseksi.

Euroopan neuvosto

EU jatkoi yhteistyötään Euroopan neuvoston kanssa järjestöjen välisen yhteistyöpöytäkirjan mukaisesti, erityisesti Euroopan naapuruuspolitiikan soveltamisalueella ja Länsi-Balkanilla. Useimmat EU:n ja Euroopan neuvoston yhteiset ohjelmat ja Euroopan neuvoston toimet, joita EU tuki, käsittivät yhteistyön demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä, mukaan lukien vaaliapu ja tiedotusvälineitä koskevat kysymykset. EU teki myös hyvää yhteistyötä Euroopan neuvoston Venetsian komission kanssa perustuslaillisissa ja lainsäädäntökysymyksissä. EU antoi täyden tukensa pyrkimyksille lisätä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tehokkuutta.

Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä voitiin aloittaa valmistelut EU:n liittymiseksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen³⁹.

2. Alueellisen omavastuullisuuden lujittaminen

Euroopan turvallisuusstrategian täytäntöönpanoa koskevassa selvityksessä painotettiin vuonna 2008, että "konfliktien ratkaisemiseksi pysyvästi on saatettava yhteen kaikki alueelliset toimijat, joille rauha on yhteinen etu". Alueellisilla järjestöillä on tässä merkittävä rooli, samoin kuin alueellisilla suurvalloilla. Toimimalla tai jättämällä toimimatta ne voivat olla joko rauhaa ja vakautta edistäviä tekijöitä tai jännitteiden ja levottomuuden aiheuttajia. Tämän vuoksi EU pitää erityisen tärkeänä edistää vastuuntuntoista alueellisen omavastuullisuuden kulttuuria pitämällä yllä suhteita alueellisiin järjestöihin ja helpottamalla alueiden keskinäistä ja niiden välistä yhteistyötä.

Alueelliset järjestöt ja alueellinen yhteistyö

Länsi-Balkanilla alueellinen yhteistyöneuvosto, joka toimii Kaakkois-Euroopan yhteistyöprosessin alaisuudessa ja jonka sihteeristö sijaitsee Sarajevossa ja yhteystoimisto Brysselissä, vahvisti edelleen useita keskeisiä kysymyksiä koskevaa yhteistyötä alueella. Alueellisen yhteistyöneuvoston sihteeristö muun muassa käynnisti vuonna 2009 alueellisen tutkimusstrategian laatimisprosessin, elvytti sosiaalista vuoropuhelua alueella ja aloitti työskentelyn palontorjuntakeskusten verkoston perustamiseksi. Alueellisen yhteistyöneuvoston sihteeristö osallistuu myös liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA) usean edunsaajan ohjelmien yhteydessä perustettuihin työryhmiin, joissa määritetään alueellisten hankkeiden painopistealueita.

Alueellinen yhteistyöneuvosto pyysi vuosikokouksessaan kesäkuussa 2009, että Länsi-Balkanin maiden välillä avoinna olevien kysymysten käsittelyyn kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

Neuvosto korosti kaikkien osallisuuden ja paikallisen omavastuullisuuden periaatteita ja palautti mieliin, että rakentava lähestymistapa alueelliseen yhteistyöhön, myös kauppaan, on edelleen keskeistä sen varmistamiseksi, että kaikki alueen maat, myös Kosovo ja Serbia, osallistuvat täysimääräisesti kaikkiin asiaankuuluviin foorumeihin.

³⁹ Euroopan parlamentti antoi 16. joulukuuta 2009 päätöslauselman yksilön oikeuksia rajoittavista toimenpiteistä Lissabonin sopimuksen voimaantulon seurauksena (P7_TA-PROV(2009)0111).

EU:n Keski-Aasian strategian täytäntöönpanon jatkuminen mahdollisti yhteistyön tehostamisen EU:n ja Keski-Aasian maiden välillä, muun muassa poliittisen vuoropuhelun ja teknisen yhteistyön osalta. Vuonna 2009 Dušanbessa järjestettiin yksi alueellinen ja viisi kahdenvälistä ministeritason troikkakokousta sekä syyskuussa Brysselissä EU:n ja Keski-Aasian avoin ministerikokous, jossa keskusteltiin turvallisuusasioista ja keskityttiin yhteisiin uhkiin ja haasteisiin, kuten terrorismiin, ihmiskauppaan ja laittomaan huumausainekauppaan, ydinaseiden leviämisen estämiseen ja energiavarmuuteen. Lisäksi tiivistettiin muuta korkean tason poliittista yhteydenpitoa. Keski-Aasiaan nimitetty EU:n erityisedustaja piti tiiviisti yhteyttä alueen maihin ja kolmansiin osapuoliin alueen tilanteesta.

Afrikan maanosan vakaus oli vuonna 2009 EU:lle merkittävä huolenaihe. Afrikan unioni (AU) ja Afrikan alueelliset järjestöt olivat edelleen tärkeimmät kumppanit, erityisesti EU:n ja Afrikan strategisen kumppanuuden ja sen toimintasuunnitelman 2008–2013 yhteydessä, jota koskeva väliarviointi saatiin päätökseen lokakuussa 2009. Maailman talous- ja finanssikriisiä seurannut yhteistyö sekä yhteiset toimet ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen valmistelussa Kööpenhaminassa ovat olleet ensisijaisia.

Ministerien vuoropuhelukokouksissa ja lokakuussa 2009 pidetyssä EU:n poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (PTK) kokouksessa Afrikan unionin rauhan ja turvallisuuden neuvoston kanssa molemmat osapuolet yhdenmukaistivat edelleen suhtautumistaan perustuslainvastaisiin hallitusmuutoksiin Afrikassa, erityisesti Mauritanian, Guinean ja Madagaskarin tapauksissa. Koordinointia AU:n, YK:n, EU:n ja osallisina olevien alueellisten järjestöjen (Ecowas ja SADC) välillä parannettiin.

EU:n Afrikan unionin edustusto Addis Abebassa sekä EU:n erityisedustaja, joka toimii samalla edustuston päällikkönä, edesauttoivat EU:n Afrikkaa koskevan asialistan täytäntöönpanoa. EU:n Afrikan unionin AMISOM-operaatiolle Somaliassa antaman sekä poliittisen että taloudellisen tuen käsittelyssä edistytettiin. Brysselissä järjestettiin AU:n, YK:n ja EU:n yhteinen avunantajakonferenssi Somalian väliaikaisen liittohallituksen tukemiseksi.

Afrikan unioni tehosti toimiaan, joiden tavoitteena on Sudanin sisäisen tilanteen vakauttaminen, esimerkiksi hyväksymällä rauhaa, oikeutta ja sovintoa Darfurissa ja Sudanissa käsittelevän Mbekin paneelin raportin.

Tätä silmällä pitäen Afrikan unioni otti EU:n kanssa pidetyissä poliittisen tason kokouksissa esille asiaan liittyvän kysymyksen, joka koskee YK:n turvallisuusneuvoston pyytämistä antamaan päätöslauselma, jonka nojalla syytteeseen asetetun presidentin Omar El Bashirin syyttämistä voitaisiin väliaikaisesti lykätä Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) Rooman perussäännön 16 artiklan mukaisesti. Samoin Afrikan unioni otti useaan otteeseen esille yksittäisten jäsenvaltioiden harjoittaman yleismaailmallisen tuomiovallan käytännön. Riippumattomien afrikkalaisten ja eurooppalaisten oikeudellisten asiantuntijoiden raportti auttoi selventämään tätä kysymystä.

Yhteinen EU–Afrikka-strategia muodosti vuonna 2009 edelleen keskeisen mannertenvälisen poliittisen kehyksen, jonka avulla molemmat osapuolet pystyivät edelleen syventämään poliittista ja teknistä yhteistyötään, käsittelemään yhdessä yhteisiä uhkia ja maailmanlaajuisia haasteita sekä tarttumaan uusiin mahdollisuuksiin parantamalla koordinointia maailmanpolitiikassa. EU ja AU pyrkivät yhdessä toteuttamaan kaikkia kahdeksaa aihekohtaista kumppanuutta, jotka kuuluvat yhteiseen strategiaan, ja edistymään sellaisilla keskeisillä aloilla kuin rauha ja turvallisuus, demokraattinen hallintotapa ja ihmisoikeudet, kauppa ja alueellinen yhdentyminen, vuosituhaten kehitystavoitteet, energia, ilmastonmuutos, muuttoliike, liikkuvuus ja työllisyys sekä tiede, tieto- ja viestintätekniikka ja avaruus.

Rauhan ja turvallisuuden alan kumppanuuden osalta Afrikan rauhan ja turvallisuuden rakenteiden toimintakykyisiksi saattamisen tukeminen edistyi tyydyttävästi huolimatta hienoisesta viivästyisestä, joka johtui afrikkalaisten kumppanien erilaisista valmiuksista ja yhdentymisohjelmista. Afrikan valmiusjoukkojen koulutusjakso Amani Africa pitäisi saada viimeisteltyä vuoden 2010 loppupuolella. AU:n ja EU:n yhteisestä tutkimuksesta, joka koskee Afrikan koulutuskeskuksia rauhanturvaoperaatioiden alalla, tehtiin alustavat päätelmät, jotka viimeisteltäneen vuonna 2010. Afrikan unionin kriisikeskuksen ja EU:n tilannekeskuksen (Sitcen) yhteistyö oli niin ikään kehitteillä. Afrikan rauhan ja turvallisuuden rakenteiden kyseiset eri osa-alueet olisi pyrittävä niveltämään paremmin toisiinsa.

Afrikan johtamien rauhanturvaoperaatioiden kestävää rahoitusta käsiteltiin Prodin paneelissa. Tärkeänä kysymyksenä oli edelleen se, miten tarvittavat varusteet hankitaan, erityisesti EU:n rahoitusvälineiden kuten Afrikan rauhanrahaston tukikelpoisuusedellytysten osalta. Asiaa koskevissa keskusteluissa Yhdistyneiden kansakuntien kanssa edistytään.

EU järjesti vuonna 2009 kaksi kierrosta ihmisoikeusvuoropuhelussa Afrikan unionin kanssa ja yhden kansalaisyhteiskunnan seminaarin (huhtikuussa 2009) prosessin edistämiseksi. Vuoropuheluissa keskityttiin EU:n ja AU:n yhteistyöhön ihmisoikeuskysymyksissä, esimerkiksi normien asettamiseen ja alueellisiin ihmisoikeussopimuksiin, mutta ne toimivat myös foorumina, jossa keskusteltiin huolta aiheuttavista ihmisoikeustilanteista.

EU jatkoi poliittista vuoropuheluaan Aseanin kanssa ministeritason kokouksessa (Phnom Penh, 27. ja 28. toukokuuta 2009), jossa vahvistettiin EU:n ja Aseanin yhteistyön ja suhteiden strateginen merkitys. Ministerikokouksen yhteydessä annettiin poliittisia julkilausumia, joissa Asean antoi virallisen hyväksyntänsä EU:n hakemukselle liittyä Aseanin ystävyys- ja yhteistyösopimukseen ja lupasi nopeuttaa liittymisprosessia. Lisäksi EU allekirjoitti kaikkien aikojen ensimmäisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen Indonesian kanssa. EU edistyi myös merkittävästi kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia koskevissa neuvotteluissa muiden Asean-maiden, erityisesti Vietnamin, Filippiinien ja Thaimaan kanssa. EU vahvisti alueidenvälisen vapaakauppasopimuksen strategisen tavoitteen, mutta päätti jatkaa kahdenvälisiä vapaakauppasopimuksia asiaankuuluvien Asean-maiden kanssa ja sopi neuvottelujen aloittamisesta Singaporen kanssa ensimmäisenä Asean-maana.

Hanoissa pidetty Asemin ulkoministerikokous (25. ja 26. toukokuuta 2009) mahdollisti rehellisen vuoropuhelun eurooppalaisten ja aasialaisten kumppanien välillä erilaisista yhteisiä huolenaiheita ja etuja koskevista kysymyksistä, muun muassa Asemin laajentumisesta Venäjään ja Australiaan. Ministerit suhtautuivat myönteisesti Australian ja Venäjän hakemuksiin ja antoivat korkeiden virkamiesten tehtäväksi vahvistaa menettelyt molempien maiden liittymiseksi virallisesti Asemiin vuonna 2010 pidettävässä kahdeksannessa huippukokouksessa. Merkittävänä tuloksena oli yhteinen julkilausuma, jossa kaikki ministerit tuomitsivat Pohjois-Korean 25. toukokuuta 2009 suorittaman maanalaisen ydinkokeen. Ulkoministerikokous osoittautui myös lähtökohdaksi valmisteltaessa Asemin kahdeksatta huippukokousta, joka pidetään Brysselissä 4. ja 5. lokakuuta 2010.

Vapaakauppasopimuksen tekemiseen Persianlahden yhteistyöneuvoston kanssa liittyvät vaikeudet jatkuivat. Persianlahden yhteistyöneuvostolta saadut poliittiset viestit olivat edelleen ristiriitaisia, vaikka EU:n valmius tehdä sopimus tehtiin useaan otteeseen selväksi.

Poliittiset suhteet Latinalaiseen Amerikkaan vahvistuivat edelleen vuonna 2009. Syyskuussa komissio antoi Latinalaista Amerikkaa koskevan tiedonannon, joka toimii poliittisena kehyksenä EU:n ja kyseisen alueen suhteille.

EU:n ja Rion ryhmän ministerikokous (Praha, 13. toukokuuta 2009) oli askel eteenpäin tämän alueidenvälisen strategisen kumppanuuden lujittamisessa. Huippukokouksen pääaiheita olivat "Uusiutuvat energialähteet: kestävä lähestymistapa energiavarmuuteen ja ilmastomuutokseen" sekä "Rahoitusvakauden elvyttäminen ja maailmantalouden kasvu"⁴⁰.

Neuvottelut Keski-Amerikan ja joidenkin Andien maiden (Kolumbia, Peru) kanssa edistyivät edelleen vuonna 2009. Neuvottelut EU:n ja Keski-Amerikan assosiaatiosopimuksesta edistyivät hyvin, kunnes ne keskeytettiin Hondurasissa kesäkuussa 2009 sattuneen vallankaappauksen vuoksi. Neuvottelut aloitettiin uudelleen vuoden 2009 loppuun mennessä. Monenvälistä kauppasopimusta (Kolumbian ja Perun kanssa) koskevat neuvottelut saatiin lähes päätökseen vuoden 2009 loppupuolella ja päätettiin 1. maaliskuuta 2010. Mitä tulee neuvotteluihin assosiaatiosopimuksesta Mercosur-maiden kanssa, tärkeimmät Etelä-Amerikan maiden johtajat vahvistivat vuoden 2009 loppupuolella olevansa halukkaita jatkamaan neuvotteluja, jotka oli keskeytetty vuonna 2004.

⁴⁰ Asiak. 9881/09.

E. DEMOKRATIAN, IHMISOIKEUKSIEN JA OIKEUSVALTION LUJITTAMINEN^{41 42 43 44}

Demokratian⁴⁵ ja oikeusvaltion lujittaminen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat YUTP:n tärkeimpiä tavoitteita⁴⁶. EU:n ulkoasiain- ja kehitysministerit hyväksyivät marraskuussa 2009 neuvoston päätelmät demokratian tukemisesta EU:n ulkosuhteissa⁴⁷. Niiden tarkoituksena on toimia kehyksenä olemassa olevien ohjauskeinojen käyttämiseksi entistä johdonmukaisemmin ja tehokkaammin, erityisesti ulko- ja kehityspolitiikan alalla. Päätelmissä esitetään toimintaohjelma, jossa yhdistyvät EU:n lähestymistavan taustalla olevat keskeiset arvot ja periaatteet. Niitä ovat muun muassa sen tunnustaminen, että demokratiaa ei voida sanella ulkopuolelta; maakohtainen lähestymistapa; aito kumppanuus ja vuoropuhelu, joilla varmistetaan kolmansien maiden omavastuullisuus, sekä sitoumus olla asettamatta uusia ehtoja EU:n kehitysavussa. Neuvosto vahvisti niin ikään marraskuussa 2009 EU:n voimakkaan sitoutumisen uskonnon- ja uskonvapauden edistämiseen ja suojeluun⁴⁸. Kyseisissä neuvoston päätelmissä neuvoston asiaankuuluvia elimiä pyydettiin arvioimaan EU:n nykyisiä aloitteita ja laatimaan ehdotuksia uskonnon- ja uskonvapauden edistämiseksi kahdenvälisissä suhteissa ja monenvälisissä yhteyksissä.

-
- ⁴¹ Euroopan parlamentti antoi 7. toukokuuta 2009 päätöslauselman vuosittaisesta ihmisoikeusraportista 2008 sekä Euroopan unionin ihmisoikeuspolitiikasta (2008/2336(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0385).
- ⁴² Euroopan parlamentti antoi 14. tammikuuta 2009 päätöslauselman YK:n ihmisoikeusneuvoston kehityksestä, mukaan lukien EU:n asema (2008/2201(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0021).
- ⁴³ Euroopan parlamentti hyväksyi ihmisoikeuksien sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatteiden loukkauksiin sovellettavalla kiireellisellä menettelyllään (työjärjestyksen 122 artikla) päätöslauselmat seuraavista:
- Iran: Shirin Ebadin tapaus, 15. tammikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0029)
 - Guinean vallankaappaus, 15. tammikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0030)
 - lehdistönvapaus Keniassa, 15. tammikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0031)
 - Sri Lanka, 5. helmikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0054)
 - burmalaispakolaisten tilanne Thaimassa, 5. helmikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0055)
 - Brasilian kieltäytyminen luovuttaa Cesare Battisti, 5. helmikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0056)
 - Guinea-Bissau, 12. maaliskuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0143)
 - kansalaisjärjestöjen maastakarkotus Darfurista, 12. maaliskuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0145)
 - Filippiinit, 12. maaliskuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0144)
 - tuki Sierra Leonen erityistuomioistuimelle, 24. huhtikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0310)
 - Ashrafin leirin asukkaiden humanitaarinen tilanne, 24. huhtikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0311)
 - naisten oikeudet Afganistanissa, 24. huhtikuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0309)
 - Iran: Roxana Saberin tapaus, 7. toukokuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0391)
 - Madagaskar, 7. toukokuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0392)
 - Venezuela: Manuel Rosalesin tapaus, 7. toukokuuta 2009 (P6_TA-PROV(2009)0393)
 - Kazakstan: Jevgeni Zhovtisin tapaus, 17. syyskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0023)
 - Syyria: Muhannad Al-Hassanin tapaus, 17. syyskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0024)
 - ihmisoikeusaktivistien murhat Venäjällä, 17. syyskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0022)
 - Guinea, 22. lokakuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0059)
 - Iran, 22. lokakuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0060)
 - Sri Lanka, 22. lokakuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0061)
 - Nicaragua, 26. marraskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0103)
 - Laos ja Vietnam, 26. marraskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0104)
 - Kiina: vähemmistöjen oikeudet ja kuolemanrangaistuksen käyttö, 26. marraskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0105)
 - väkivaltaisuudet Kongon demokraattisessa tasavallassa, 17. joulukuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0118)
 - Uganda: homoseksuaalisuuden vastainen lainsäädäntöehdotus, 17. joulukuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0119)
 - Azerbaidžan: sananvapaus, 17. joulukuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0120)
- ⁴⁴ Ihmisoikeudet ja demokratia maailmassa: Raportti EU:n toiminnasta heinäkuusta 2008 joulukuuhun 2009.
- ⁴⁵ Euroopan parlamentti antoi 22. lokakuuta 2009 päätöslauselman demokraatiakehityksestä EU:n ulkosuhteissa (P7_TA-PROV(2009)0056).
- ⁴⁶ Neuvoston päätelmät ihmisoikeuksista ja demokraatiakehityksestä kolmansissa maissa, 8. joulukuuta 2009.
- ⁴⁷ Neuvoston päätelmät demokratian tukemisesta EU:n ulkosuhteissa – Johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisääminen (asiak. 16081/09).
- ⁴⁸ Neuvoston päätelmät uskonnon- ja uskonvapaudesta, marraskuu 2009.

Uskonnon- ja uskonvapaus liittyy erottamattomasti muihin perusvapauksiin, kuten sananvapauteen. Ihmisoikeusneuvoston kaltaisilla foorumeilla käydyissä keskusteluissa EU on korostanut, että sananvapaus on yksi demokraattisen yhteiskunnan olennaisista perusteista, koska se takaa kunkin henkilön itsensä toteuttamisen sekä moniarvoisen ja suvaitsevaisen yhteiskunnan, jossa on saatavilla monia erilaisia ajatuksia ja filosofioita. EU on tuonut esiin kantansa, jonka mukaan valtioiden olisi varmistettava, että sananvapautta voidaan rajoittaa ainoastaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 19 artiklan 3 kohdassa ja 20 artiklassa mainituin perustein.

1. Ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen⁴⁹

Ihmisoikeuksien suojeleminen ja edistäminen ohjasivat monia YUTP:hen liittyviä toimia vuonna 2009, jolloin aloitettiin useita uusia ihmisoikeusneuvotteluja ja -vuoropuheluja, annettiin ihmisoikeuskysymyksille edelleen tärkeä asema EU:n ja kolmansien maiden välisissä suhteissa, hyväksyttiin uusia suuntaviivoja⁵⁰ ja edistettiin konkreettisesti ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa YTPP:n yhteydessä. Joulukuussa 2009 annetuissa neuvoston päätelmissä korostettiin tarvetta toteuttaa lisää käytännön toimenpiteitä ihmisoikeus- ja tasa-arvonäkökohtien huomioon ottamisen lisäämiseksi YTPP:ssä. Ensimmäisen tasa-arvoneuvonantajien ja yhteyspisteiden kokouksen järjestäminen Brysselissä 9. ja 10. marraskuuta 2010 on tervetullut askel tähän suuntaan.

2. Ihmisoikeudet ja YUTP

EU keskittyi vuonna 2009 toteuttamaan naisten oikeuksia koskevaa politiikkaansa, joka esitetään sen "kokonaisvaltaisessa lähestymistavassa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon" ja EU:n suuntaviivoissa naisiin kohdistuvan väkivallan ja kaikkien naisiin kohdistuvien syrjintämuotojen torjunnasta (neuvosto hyväksyi molemmat asiakirjat 8. joulukuuta 2008).

EU toteutti myös merkittäviä eri tahoihin suunnattuja toimia päätöslauselman 1325 sekä muiden naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien edistämiseksi. Se otti päätöslauselman 1325 Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa käymiensä ihmisoikeusneuvottelujen asialistalle ja valitsi naiset, rauhan ja turvallisuuden keskeiseksi teemaksi yhteistyössään Afrikan unionin kanssa. EU järjesti päätöslauselman 1325 tiimoilta kaksi tapahtumaa New Yorkissa, mukaan lukien helmikuussa 2009 järjestetty EU:n, AU:n, YK:n ja valtioista riippumattomien järjestöjen eri sidosryhmien tilaisuus, jossa keskusteltiin siitä, miten YK:n ja kansallisia toimia voidaan täydentää alueellisilla järjestelyillä, sekä syyskuussa järjestetty ministeritason tilaisuus, jossa keskusteltiin ennen päätöslauselman 1325 kymmenettä vuosipäivää toteutettavista toimista ja jäljellä olevista puutteista täytäntöönpanossa.

EU puuttui useisiin yksittäistapauksiin, joista eritä käsiteltiin myös ihmisoikeuksien puolustajia koskevien suuntaviivojen perusteella: Meksiko (ihmisoikeuksien puolustaja), Afganistan (hallitukselle lähetetty kirje uudesta šaria-lainsäädännöstä), Venäjä (naispuolisten ihmisoikeuksien puolustajien tapaukset), Sudan (oikeudenkäynti naisten housujen käytön säädettömyydestä), Saudi-Arabia (lapsiavioliitot), Sambia (oikeudenkäynti sanomalehden toimittajaa vastaan tämän tuotua julki naisten estämisen saamasta äitiysterveystuella) ja Iran (ihmisoikeuksien puolustaja). Tasa-arvoulottuvuuden valtavirtaistamista ja ottamista huomioon EU:n kriisinhallintavälineissä jatkettiin, ja erityistä tukea annettiin tiettyjen naisiin vaikuttavien tilanteiden ratkaisemiseen, esimerkiksi ihmiskaupan uhrien kohdalla Syyriassa.

⁴⁹ Euroopan parlamentti antoi 7. toukokuuta 2009 päätöslauselman sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta EU:n ulkosuhteissa sekä rauhanrakentamisessa ja valtiorakenteiden kehittämisessä (2008/2198(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0372).

⁵⁰ Neuvosto hyväksyi ajantasaistetun version EU:n suuntaviivoista kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi (asiak. 16841/09).

Puheenjohtajavaltio antoi 18. joulukuuta 2009 julkilausuman, jossa muistettiin kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen tekemisen 30. vuosipäivää.

Kidutus on tärkeällä sijalla kolmansien maiden kanssa käytyjen ihmisoikeusvuoropuhelujen ja -neuvottelujen asialistalla. Yksittäistapauksissa toteutettiin useita virallisia yhteydenottoja. Erityistä huomiota kiinnitettiin kidutuksen estämiseen ja EU:n tukeen yleismaailmallisille estojärjestelmille, kuten YK:n kidutuksenvastaiselle alakomitealle, sekä sen mahdolliseen osallistumiseen alueellisten ja kansallisten järjestelmien perustamiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan mukaisesti perustetut kansalliset estojärjestelmät.

EU painotti vuonna 2009 myös lapsen oikeuksia koskevan politiikkansa täytäntöönpanoa lapsen oikeuksia koskevien EU:n suuntaviivojen ja lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevien EU:n suuntaviivojen pohjalta.

Lapsen oikeuksia koskevien EU:n suuntaviivojen täytäntöönpanon ensimmäisen painopistealueen eli lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumisen voimassaoloa jatkettiin vuonna 2009 vielä kahdella vuodella. Suuntaviivojen täytäntöönpanoa varten valittiin tiiviissä yhteistyössä Unicefin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa kymmenen pilottimaata. Vuoden 2009 jälkipuoliskolla sovittiin pilottimaiden erityistarpeita vastaavista täytäntöönpanostrategioista ja aloitettiin niiden toteuttaminen.

Lisäksi EU:n vuosittaisen valtioista riippumattomien järjestöjen foorumin aiheena oli vuonna 2009 lapsen oikeudet ja lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumisnäkökulmat ja -toimet. Lapsen oikeudet otettiin säännöllisesti asialistalle kolmansien maiden kanssa käydyissä poliittisissa vuoropuheluissa ja varsinkin ihmisoikeusvuoropuheluissa ja -neuvotteluissa esimerkiksi Jordanian, Israelin ja Keski-Aasian tasavaltojen kanssa.

EU osallistui aktiivisesti lasten oikeuksien edistämiseen YK:n eri foorumeilla. EU pyrki tiivistämään yhteistyötään YK:n kanssa käsiteltäessä lapsia aseellisissa konflikteissa. EU pani myös tyytyväisenä merkille ja antoi tukensa YK:n turvallisuusneuvoston uudelle päätöslauselmalle 1882 (2009), jolla vahvistetaan aseellisista konflikteista kärsivien lasten suojelua.

Euroopan parlamentin tuotua esiin kasvavan huolestuneisuuden tiettyjen vapauksien vapaasta käyttämisestä Vietnamin ja Kambodžassa EU vahvisti kanavia, joiden kautta se voi ottaa ihmisoikeuskysymykset esiin useiden alueen maiden kanssa, lisäämällä julkilausumien ja virallisten yhteydenottojen määrää ja seuraamalla tilannetta entistä tarkemmin. Neuvosto antoi vuonna 2009 hyväksyntänsä ihmisoikeusvuoropuhelun perustamiselle Indonesian kanssa.

EU on edelleen huolestunut Venäjän ihmisoikeustilanteesta. EU:n ja Venäjän ihmisoikeusneuvottelujen vuonna 2009 pidettyjen kahden kierroksen aikana EU:lla oli tilaisuus tuoda esiin huolestuneisuutensa Venäjän ihmisoikeustilanteen eri näkökohdista yksityiskohtaisemmin, yksittäiset ihmisoikeustapaukset mukaan luettuina⁵¹. EU toi myös esiin huolestuneisuutensa toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien murhasta Venäjän federaatiossa, muun muassa antamalla julkilausumia ja toteuttamalla virallisia yhteydenottoja.

⁵¹ Euroopan parlamentti myönsi 16. joulukuuta 2009 vuoden 2009 Saharov-mielipiteenvapauspalkinnon kansalaisoikeuksia puolustavalle venäläiselle Memorial-järjestölle ja sen kolmelle edustajalle Oleg Orloville, Sergei Kovaleville ja Ljudmila Aleksejevalle sekä kaikille muille ihmisoikeuksien puolustajille Venäjällä. Ihmisoikeusaktivistien ja heidän joukossaan Ljudmila Aleksejevan jouduttua vangituiksi Moskovassa 31. joulukuuta 2009 EP:n puhemies Jerzy Buzek vaati vapauttamaan Aleksejevan välittömästi.

EU on edelleen huolestunut Keski-Aasian ihmisoikeustilanteesta. EU:n Keski-Aasian strategian mukaisesti EU aloitti ihmisoikeusvuoropuhelut kaikkien alueen maiden kanssa. Tähän mennessä on järjestetty kaksi kierrosta, ja ihmisoikeuskysymykset otetaan esiin myös kaikissa korkean tason kokouksissa asianomaisten viiden maan kanssa.

Uzbekistanin osalta neuvosto päätti tilannetta arvioituaan 26. ja 27. lokakuuta 2009 olla uudistamatta asevientikieltoa rohkaistakseen Uzbekistanin viranomaisia toteuttamaan todellisia lisätoimia oikeusvaltio- ja ihmisoikeustilanteen parantamiseksi kentällä. Ulkoasiainneuvosto käsittelee ja arvioi vuoden sisällä Uzbekistanin viranomaisten edistymistä ja EU:n ja Uzbekistanin välisen yhteistyön tehokkuutta.

Ihmisoikeuksiin liittyvät huolenaiheet otettiin säännöllisesti esille myös monien Välimeren ja Lähi-idän alueen kumppanien kuten Algerian, Egyptin, Israelin, Marokon, Syyrian ja Tunisian kanssa. Iranin viranomaisten mielenosoittajiin ja oppositioon kohdistamat väkivaltaiset toimet Iranin 12. kesäkuuta 2009 pidettyjen presidentinvaalien jälkeen saivat neuvoston ja Eurooppa-neuvoston reagoimaan voimakkaasti vuonna 2009; EU vetosi Iranin hallitukseen, jotta se ratkaisisi sisäpoliittiset vaikeudet rauhanomaisesti ja noudattaisi kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteitaan.

EU jatkoi ihmisoikeusongelmien ottamista esiin Kiinan kanssa. Ihmisoikeusvuoropuhelussa järjestettiin kaksi kierrosta. Vuoropuhelun sisäinen arviointi saatiin päätökseen, ja suositukset pannaan täytäntöön vuonna 2010. EU antoi useita julkilausumia, joissa tuomittiin ihmisoikeusloukkaukset Kiinassa, esimerkiksi Liu Xiaobon vangitseminen ja EU:n tarkkailijoiden estäminen osallistumasta hänen oikeudenkäyntiinsä, Ison-Britannian kansalaisen Akmal Shaikhin teloitus sekä yksityishenkilöiden teloitukset Tiibetissä ja Sinkiangissa.

EU onnitteli Aseania uuden hallitustenvälisen ihmisoikeustoimikunnan perustamisesta. Se merkitsee ratkaisevaa askelta eteenpäin Aseanian kehityksessä yleismaailmallisia ihmisoikeusarvoja puolustavaksi järjestöksi. EU rohkaisi Aseania panemaan täytäntöön ihmisoikeustoimikunnan toimeksiannon ja noudattamaan sen tulevassa toiminnassa Pariisin periaatteita, jotta Asean-valtioissa suojeltaisiin kaikkien ihmisoikeuksia. EU ilmaisi odottavansa mielenkiinnolla ihmisoikeuskysymysten käsittelyä vastaisuudessa kumppanuudessa Aseanian kanssa ja on valmis tarjoamaan apua ja jakamaan alan kokemuksiaan, myös kehitettäessä ihmisoikeustoimikuntaa edelleen.

EU sekä Argentiina, Brasilia, Chile ja Meksiko päättivät vuonna 2009 koordinoita tiiviisti ihmisoikeusalan toimiaan erityisesti kansainvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla ja aloittivat asiaa koskevat yksityiskohtaiset neuvottelut. Lisäksi EU aloitti ihmisoikeusvuoropuhelut Argentiinan, Brasilian ja Kolumbian kanssa ja tiivistä Chilen kanssa käymäänsä vuoropuhelua. Ensimmäinen ihmisoikeusvuoropuhelu Meksikon kanssa järjestetään vuonna 2010.

3. Ihmisoikeudet ja YTPP

Toimia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden⁵² valtavirtaistamiseksi sekä ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja lapsiin aseellisissa konflikteissa liittyvien näkökohtien ottamiseksi huomioon systemaattisesti ja käytännön tasolla YTPP-operaatioiden kaikissa vaiheissa jatkettiin nimittämällä operaatioihin ihmisoikeusasiantuntijoita ja lisäämällä ihmisoikeusasiat joidenkin YTPP-operaatioiden suunnitteluun ja toimeksiantoon.

⁵² Joulukuussa 2009 antamissaan päätelmissä neuvosto vakuutti uudelleen sitoutuneensa varmistamaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista koskevien EU:n suuntaviivojen täytäntöönpanon ja katsovansa, että on tärkeää edelleen parantaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden valtavirtaistamista koko Euroopan unionin ulkoisessa toiminnassa (asiak. 16842/09).

Tasa-arvoasioiden valtavirtaistamisen merkittävyyttä korostettiin edelleen, mukaan lukien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325, 1820, 1888 ja 1889 sekä asiaankuuluvien EU:n toimintapolitiittisten asiakirjojen⁵³ täytäntöönpano, erityisesti entistä konkreettisemmän edistymisen aikaansaamiseksi kentällä, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta EU:n ulkosuhteissa sekä rauhanrakentamisessa ja valtiorakenteiden kehittämisessä annetun Euroopan parlamentin päätöslauselman mukaisesti. Neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 asiakirjan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanosta YTPP-operaatioita varten tapahtuvassa koulutuksessa ja suosituksia jatkotoimiksi. Asiakirjassa esitetään suunniteltuja toimia, joilla voitaisiin parantaa operaatioon lähettämistä edeltävän koulutuksen ja YTPP-operaatioihin jo lähetetyn henkilöstön koulutuksen johdonmukaisuutta ja laatua.

4. Rankaisematta jäämisen torjunta

Rankaisematta jäämisen torjunta on yksi EU:n lähestymistavan kulmakivistä sen pyrkiessä kestävän rauhan rakentamiseen ja ylläpitämiseen sekä kansainvälisen oikeuden ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen. Näin ollen EU tuki edelleen voimakkaasti ja määrätietoisesti Kansainvälistä rikostuomioistuinta (ICC)⁵⁴ ja sisällytti tuen kaikkeen ulkopoliitiikkaansa niin YUTP:n kuin YTPP:n puitteissa. Valtioista riippumattomat järjestöt olivat näissä toimissa arvokkaita liittolaisia.

Kansainvälisten rikosten ja vakavien ihmisoikeusloukkausten sovittaminen on tärkeä osa kumppanuussuhteitamme. Kansainvälinen rikosoikeus, jonka alalla oikeudenkäytöstä vastaavat erityisesti ICC sekä entisen Jugoslavian alueen, Ruandan ja Sierra Leonen kansainväliset rikostuomioistuimet, on merkittävässä asemassa pyrittäessä ylläpitämään rauhaa ja lujittamaan kansainvälistä ja paikallista turvallisuutta. Euroopan parlamentin tuella EU aikoo jatkossakin edistää yleismaailmallisuutta osana vahvaa sitoutumistaan Kansainväliseen rikostuomioistuimeen. EU:n keinoina tässä ovat viralliset diplomaattiset yhteydenotot, seminaarit, lausekkeiden lisääminen kolmansien maiden kanssa tehtäviin sopimuksiin ja tuki kansalaisyhteiskunnalle.

Ihmisoikeusloukkausten käsittelyä ja täysimääräistä yhteistyötä entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICTY)⁵⁵ kanssa pidetään näin ollen oleellisen tärkeänä, jotta Länsi-Balkanilla saataisiin aikaan sovinto. Osana sotarikoksista syytteeseen asetettujen henkilöiden oikeuteen saattamista koskevaa sitoumusta EU antaa täyden arvon jatkuville pyrkimyksille tunnistaa tällaisten henkilöiden tukiverkostot, häiritä niitä ja lakkauttaa ne, erityisesti Radovan Karadzicin saattamiselle oikeuden eteen ja Ratko Mladićin ja Goran Hadžićin pidättämiselle, entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen toimeksiantoa koskevan EP:n päätöslauselman (2008/2290(INI)) mukaisesti.

YTPP-siviilioperaatio EULEX Kosovo saavutti täyden operatiivisen toimintakykynsä ja aloitti sotarikosten, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruptiotapausten tutkinnan, syytteeseenpanon ja niitä koskevat oikeudenkäynnit.

Samalla tuettiin erityisesti ICTYn tietotaidon siirtoa entisen Jugoslavian maiden kansallisille oikeusjärjestelmille, jotta ne voisivat käsitellä sotarikospauksia.

⁵³ Kokonaisvaltainen lähestymistapa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa, 15671/1/08 REV 1, ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja sitä täydentävän päätöslauselman 1820 täytäntöönpano ETPP:n puitteissa, 15782/3/08 REV 3.

⁵⁴ EU jatkoi ICC:lle antamaansa tukea neuvoston päätelmillä (Sudan, Kenia ja Afrikan suurten järvien alue) ja puheenjohtajavaltion julkilausumilla.

⁵⁵ Euroopan parlamentti antoi 12. maaliskuuta 2009 päätöslauselman entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen toimeksiannosta (2008/2290(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0136).

YTPP-siviilioperaatio EUPOL RD Congon tueksi lähetettiin vuonna 2009 seksuaalisen väkivallan torjumiseen erikoistunut monialainen ryhmä, jotta voitaisiin puuttua Kongon demokraattisessa tasavallassa vallitsevaan rankaisemattomuuteen. Olisi harkittava EU:n lisätoimia, ottaen huomioon varsinkin YK:n turvallisuusneuvoston äskettäin antama päätöslauselma 1888 ja YK:n suunnitelmat perustaa "sekajaostoja" siirtymäkauden oikeudenkäyttöjärjestelmäksi.

Vuoden 2009 muita merkittäviä tapahtumia olivat esimerkiksi ensimmäisen oikeudenkäynnin aloittaminen Tomas Lubangaa vastaan (tammikuussa) ja ensimmäinen virassa olevasta valtionpäämiehestä, Sudanin presidentistä Omar Al Bashirista, annettu ICC:n pidätysmääräys (maaliskuussa). Ne aiheuttivat voimakasta kritiikkiä AU:n ja arabimaiden taholta. EU toteutti tästä syystä erillisiä ja nopeita toimia Rooman perussäännön suojelemiseksi. EU myös kehotti Yhdysvaltoja osallistumaan ICC:n toimintaan.

EU tukee edelleen voimakkaasti myös Libanonin entisen pääministerin Rafic Haririn ja muiden henkilöiden murhia koskevaa YK:n tutkintaa ja sitä varten perustettua tuomioistuinta.

Hissène Habrén oikeudenkäynti on niin ikään keskeinen kysymys Senegalin, Afrikan unionin ja EU:n välisessä vuoropuhelussa ja ennakkotapaus vastuuvollisuuden vaalimisessa ja rankaisemattomuuden toimintakulttuurin torjumisessa kyseisessä Afrikan maassa. Senegalin viranomaisille annettiin teknistä tukea oikeudenkäynnin valmisteluun.

Toinen kansallinen keino torjua rankaisematta jäämistä on yleismaailmallisen tuomiovallan käyttö. AU:n kanssa marraskuussa 2008 pidetyssä 11:nnessä ministeritason troikkakokouksessa todettiin, että asia vaikuttaa kielteisesti EU:n ja AU:n suhteisiin. Tämän jälkeen perustettiin vakautusvälineen tuella asiantuntijaryhmä selvittämään Afrikan ja EU:n käsityksiä yleismaailmallisen tuomiovallan periaatteesta. Ryhmän raportti esiteltiin troikalle huhtikuussa 2009.

F. KUMPPANUUKSIEN EDISTÄMINEN KAIKKIALLA MAAILMASSA

1. Suhteiden vakiinnuttaminen strategisten kumppanien kanssa

EU:n turvallisuusstrategian täytäntöönpanoa koskevassa selvityksessä todettiin, että "globalisaatio nopeuttaa vallan muutoksia". Tämä voi tuoda esille eroja arvomaailmassa, mutta se voidaan nähdä myös mahdollisuutena perustaa ja vakiinnuttaa keskeisten maailmanlaajusten toimijoiden kanssa kumppanuuksia, jotka perustuvat yhteisiin etuihin ja joita ohjaavat meidän arvomme. Monenvälisen järjestelmän toiminnan tehostamisen lisäksi vanhoille ja uusille suurvalloille on annettava todellinen syy säilyttää se.

Yhdysvallat⁵⁶

Transatlanttinen suhde on edelleen YUTP:n kulmakivi. EU ja Yhdysvallat kävivät pitkin vuotta tiivistä neuvonpitoa alueellisista asioista. Siinä painotettiin jälleen Irania, Lähi-idän rauhanprosessia, Afganistania, Pakistania ja Länsi-Balkania, erityisesti Bosnia ja Hertsegovinaa. Terrorismin torjunnan alalla tehtiin tiivistä yhteistyötä, ja sitä koskevissa keskusteluissa käsiteltiin myös armeijan Guantánamon vankileirin vielä toteuttamatta olevaa sulkemista⁵⁷, ja yhteistyö oli tiivistä myös finanssikriisin käsittelyssä muun muassa G8- ja G20-kokouksissa.

EU:n ja Yhdysvaltojen epävirallinen huippukokous Prahassa (5. huhtikuuta 2009) tarjosi tilaisuuden alustaviin poliittisiin yhteyksiin EU:n johtajien ja Yhdysvaltojen uuden presidentin välillä. EU:n ja Yhdysvaltojen virallisessa huippukokouksessa (Washington, marraskuu 2009) käsiteltiin EU:hun ja Yhdysvaltoihin vaikuttavia monimutkaisia maailmanlaajuisia kysymyksiä, kuten talous- ja finanssikysymyksiä, ilmastonmuutosta, tietoverkkoturvallisuutta, kehityspoliittikkaa ja ulkopoliittisia haasteita. Huippukokouksen eräänä merkittävänä tuloksena oli EU:n ja Yhdysvaltojen energianeuvoston perustaminen käsittelemään maailmanlaajuisen energiavarmuuden, uusien teknologioiden ja tutkimuksen kaltaisia kysymyksiä. Sen tuloksena annettiin myös kehitysalan vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeva julkilausuma, jota käytetään perustana jatkettaessa kehityspoliittikan tiettyjä näkökohtia koskevaa yhteistyötä.

Asesulkua ja aseistariisunaa koskevassa julistuksessa asetettiin tämän alan merkittäviä yhteisiä tavoitteita. Samaan aikaan pantiin merkille, että kumppanien välinen viisumiton matkustaminen turvatussa ympäristössä toisi sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä. Molemmat osapuolet vahvistivat vakaan aikomuksensa tehdä yhteistyötä mahdollistaakseen viisumittoman matkustamisen Yhdysvaltojen ja EU:n jäsenvaltioiden välillä mahdollisimman pian ja parantaakseen matkustajien turvallisuutta.

Venäjän federaatio⁵⁸

Georgiassa elokuussa 2008 syntyneestä konfliktista aiheutuneiden vastoinikäymisten ja sitä seuranneen tammikuun 2009 kaasukriisin jälkeen EU jatkoi suhteitaan Venäjään EU:n etujen ja arvojen edistämisen pohjalta. Koska EU on strateginen toimija maailmanpolitiikassa, on sen oman edun mukaista saada Venäjä jatkamaan yhdentymistään sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestelmään ja tehdä yhteistyötä maailmanlaajuisissa kysymyksissä, joita ovat esimerkiksi ilmastonmuutos, terrorismi, järjestäytynyt rikollisuus ja energiavarmuus. On sekä EU:n että Venäjän etujen mukaista käsitellä tehokkaasti monia kansainvälisiä kysymyksiä, jotka ovat EU:n YUTP-asialistan kärjessä ja joista mainittakoon Iran, Lähi-itä, Afganistan ja pitkittyneet konfliktit yhteisissä naapurimaissa. Tätä asialistaa edistääkseen EU noudattaa periaatteellista toimintatapaa: etsitään tilaisuuksia kehittää suhteitamme Venäjään mahdollisuuksien mukaan, mutta pidetään tarvittaessa tiukasti kiinni periaatteistamme.

EU:n ja Venäjän vuoropuhelu kansainvälisistä asioista – sekä kahdenvälisesti että kansainvälisillä foorumeilla – on

⁵⁶ Euroopan parlamentti antoi 26. maaliskuuta 2009 päätöslauselman transatlanttisten suhteiden tilasta Yhdysvaltain vaalien jälkeen (2008/2199(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0193).

Euroopan parlamentti antoi 22. lokakuuta 2009 päätöslauselman transatlanttisen talousneuvoston kokouksen valmisteluista ja EU:n ja USA:n huippukokouksesta 2. ja 3. marraskuuta 2009 (P7_TA-PROV(2009)0058).

⁵⁷ Euroopan parlamentti antoi 4. helmikuuta 2009 päätöslauselman Guantánamon pidätyskeskuksen vankien palauttamisesta ja uudelleensijoittamisesta (P6_TA-PROV(2009)0045).

⁵⁸ Euroopan parlamentti antoi 12. marraskuuta 2009 päätöslauselman EU:n ja Venäjän huippukokouksesta 18. marraskuuta 2009 Tukholmassa (P7_TA-PROV(2009)0064).

laajaa ja vilkasta, ja se on viime vuosina kehittynyt yhä avoimemmaksi. Vuonna 2009 pidettiin peräti 35 virallista poliittisen vuoropuhelun kokousta.

Neuvotteluja EU:n ja Venäjän uudesta sopimuksesta jatkettiin, ja vuonna 2009 pidettiin viisi neuvottelukierrosta. Kuten EU:n ja Venäjän kesäkuussa 2008 pidetyssä huippukokouksessa annettussa EU:n ja Venäjän yhteisessä julkilausumassa todettiin, tavoitteena on solmia strateginen sopimus, joka toimii kattavina puitteina EU:n ja Venäjän suhteille toistaiseksi ja auttaa kehittämään suhteemme mahdollisuuksia.

Siinä olisi määrättävä vahvistetusta oikeusperustasta ja oikeudellisesti sitovista sitoumuksista, jotka kattavat suhteen kaikki pääkohdat, jotka sisältyvät EU:n ja Venäjän neljään yhteiseen alueeseen ja niiden etenemissuunnitelmiin, joista sovittiin Moskovan huippukokouksessa toukokuussa 2005. EU:n kannalta on keskeisen tärkeää varmistaa tasapainoinen edistyminen kaikilla neuvottelualoilla, myös neuvoteltaessa yksityiskohtaisten kauppa- ja investointimääräysten tarpeellisuudesta⁵⁹.

Ulkoisen turvallisuuden alalla Venäjä jatkoi osallistumistaan EU:n YTPP-sotilasoperaatioon EUFOR Tchad/RCA neljällä helikopterilla ja 120 henkilöllä operaation päättymiseen maaliskuussa 2009 saakka.

Tämä oli hyvä esimerkki toimivasta yhteistyöstä kriisinhallinnan alalla. Koordinointi YTPP-merioperaatio EUNAVFOR Atalantan kanssa merirosvouksen torjumiseksi Somalian rannikkovesillä vuoden 2009 aikana on niin ikään erittäin myönteinen asia. Lisäksi Tukholmassa pidetyssä EU:n ja Venäjän huippukokouksessa marraskuussa 2009 päätettiin aloittaa uudelleen tunnustelut osallistumista koskevan puitesopimuksen tekemiseksi Venäjän osallistumisesta EU:n kriisinhallintaoperaatioihin. Alustava epävirallinen yhteydenpito tätä varten aloitettiin joulukuussa 2009, ja sitä on tarkoitus jatkaa vuonna 2010.

Ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio sekä Venäjän sisäpoliittiset tapahtumat antoivat edelleen aihetta huoleen vuonna 2009. Erityisen huolestuttava oli Pohjois-Kaukasian tilanne. Siitä huolimatta Venäjällä tapahtui myös myönteistä ihmisoikeuskehitystä, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen pöytäkirjan nro 14 ratifiointi. Presidentti Medvedev allekirjoitti syyskuussa 2009 määräyksen lasten oikeuksien valtuutetun viran perustamisesta.

Kiina

Kiinan merkitys maailmassa ja sen yleinen vaikutusvalta maailmanpolitiikassa jatkoivat huomattavaa kasvuaan vuonna 2009. EU suhtautuu Kiinan nousuun myönteisesti, koska se uskoo, että Kiinan osallistuminen maailmanpolitiikkaan on koko maailman vakauden kannalta ratkaisevan tärkeää, ja rohkaisee Kiinaa toimimaan rakentavasti kansainvälisissä suhteissa.

Erityisesti EU kannusti edelleen Kiinaa toimimaan alueellisen vakauden edistäjänä ja omaksumaan aktiivisen roolin etsittäessä ratkaisuja alueellisiin kriiseihin. Manner-Kiinan ja Taiwanin välisten suhteiden osalta EU kannusti molempia osapuolia ratkaisemaan erimielisyytensä rauhanomaisesti vuoropuhelun avulla ja pani tyytyväisenä merkeille neuvottelujen vuonna 2009 jatkuneen edistymisen.

⁵⁹ Euroopan parlamentti antoi 2. huhtikuuta 2009 suosituksen neuvostolle EU:n ja Venäjän uudesta sopimuksesta (EP:n asiak. P6_TA(2009)0215).

EU:n ja Kiinan suhteet sujuivat yleisesti ottaen ongelmitta vuoden 2008 tapahtumien jälkeen. Poliittinen vuoropuhelu oli edelleen pääasiallinen keino toteuttaa EU:n ja Kiinan strategista kumppanuutta. Vuonna 2007 aloitetut neuvottelut kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta etenivät joutuisasti, etenkin poliittisilta osin. Yhteistyötä jatkettiin myös käymällä koko joukkoa alakohtaisia vuoropuheluja, joita on yli 56, mukaan lukien kauppa- ja talousasioita koskevat vuoropuhelut.

Vuonna 2009 pidettiin poikkeuksellisesti kaksi huippukokousta (koska ensimmäinen, Prahassa 20. toukokuuta järjestetty, oli itse asiassa vuonna 2008 lykätty huippukokous, joka kutsuttiin uudelleen koolle), joissa molemmat osapuolet normalisoivat suhteensa. Kummassakin huippukokouksessa käsiteltiin EU:n ja Kiinan suhteita yleensä ja varsinkin tarttumista maailmanlaajuisiin haasteisiin, kuten finanssi- ja talouskriisiin, ilmastomuutokseen ja alueellisiin ja kansainvälisiin tilanteisiin. Jälkimmäisessä huippukokouksessa, joka pidettiin Nankingissa 30. marraskuuta 2009, EU piti ensisijaisina asioina ilmastomuutosta Kööpenhaminan ilmastokokousta valmisteltaessa sekä kahdenvälisen suhteen tulevaisuutta Lissabonin sopimuksen voimaantulon alla.

EU:n ja Kiinan ihmisoikeusvuoropuhelun kahden kierroksen aikana ja useissa virallisissa yhteydenotoissa ja julkilausumissa EU:lla oli tilaisuus edelleen tuoda esiin huolestuneisuutensa Kiinan ihmisoikeustilanteen huononemisesta: kuolemanrangaistuksen laaja käyttö (mukaan lukien ensimmäinen EU:n kansalaisen teloittaminen puoleen vuosisataan; kyseessä oli mielisairaudesta kärsivä Ison-Britannian kansalainen Akmal Shaikh), ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistetut iskut, yhdistymis-, uskon- ja sananvapauden käytön rajoittaminen sekä lakimiesammattiin kohdistuva kasvava paine (mukaan lukien Liu Xiaobon 11 vuoden vankeustuomio ja Gao Zhishengin katoaminen). Tältä osin EU:n ja Kiinan ihmisoikeusvuoropuhelun arvioinnin, joka toteutettiin vuonna 2009 kansalaisyhteiskuntaa kuullen, pitäisi parantaa valmiuksiamme varmistaa, että vuoropuhelua käydään tuloshakuisemmin.

Intia

Strateginen kumppanuus Intian kanssa on EU:lle hyvin tärkeä, ja sitä korostettiin jälleen kerran EU:n ja Intian kymmenennessä huippukokouksessa 6. marraskuuta 2009. Suhteet Intiaan ovat myönteiset joiltakin osin (kauppa- ja talouskysymykset), mutta niitä on vielä kehitettävä poliittisen keskustelun ja yhteistyön osalta, jotta voitaisiin ratkaista yhteiset haasteet (alueelliset kysymykset kuten Afganistan, terrorismi, ilmastomuutos/energia, tietoverkkoturvallisuus, finanssikriisit, asensulku). Erityisesti terrorismin torjunnassa sekä rauhanturvaamisessa ja rauhanrakentamisessa on aika lisätä yhteistyötä.

EU:n ja Intian suhteille olisi ollut hyötyä toisinaan täyden asialistan selkeämmästä priorisoinnista ja yksinkertaistamisesta. Toisaalta Intian vahva poliittinen mieltymys pitää yllä suhteita EU:n sijasta yksittäisiin jäsenvaltioihin esti maata etenemästä arkaluonteisissa kysymyksissä EU:n kanssa. Nyt, kun Lissabonin sopimus on tullut voimaan ja kun uusi korkea edustaja / varapuheenjohtaja on nimitetty, on tilaisuus parantaa EU:n poliittisen asialistan ja sen alueella toteuttamien toimien ulkoista kuvaa.

Intia suhtautuu kriittisesti EU:n yhteistyöhön Pakistanin kanssa, varsinkin Mumbain iskujen jälkeen. EU:lla onkin kahtalainen tulevaisuuden haaste: saada intialaiset vakuuttumaan siitä, että EU:n toiminta Pakistanissa hyödyttää Intiaa; ja saada pakistanilaiset vakuuttumaan siitä, että heidän suurin uhkansa ei ole Intia (vaan ennemminkin maata sisältä käsin heikentävät ääriliikkeet). Seuraavassa huippukokouksessa, joka pidetään Brysselissä vuoden 2010 jälkipuoliskolla, EU:n olisi koetettava vastata Intian pyrkimyksiin tulla nähdyksi maailmanlaajuisena toimijana ja itsenäisenä strategisena kumppanina.

Ydinalan viejäm maiden ryhmän tehtyä vuonna 2008 myönteisen päätöksen ydinalan yhteistyöstä Intian kanssa tietyin edellytyksin EU aloitti neuvottelut Euratom-sopimuksesta samaan aikaan, kun tietyt EU:n jäsenvaltiot seuraavat edelleen tiiviisti, miten Intia toteuttaa kaikki ydinalan viejäm maiden ryhmässä esitetyt aikomukset.

Meksiko⁶⁰

Meksiko on vahvistamassa paikkaansa nousevana talousmahtina ja yhä merkittävämpänä toimijana maailmanpolitiikassa, mikä oikeuttaa sen aseman EU:n strategisena kumppanina.

EU:n ja Meksikon suhteet ovat vahvistuneet asteittain vuodesta 2004. Vuonna 2008 EU päätti myöntää Meksikolle strategisen kumppanin aseman. Prahassa pidetyssä yhteisneuvostossa (toukokuussa 2009) Meksikolle esitettiin yhteinen *täytäntöönpanosuunnitelma*, johon kuuluu konkreettisia toimia strategisen kumppanuuden panemiseksi täytäntöön. Sen jälkeen on jatkettu työskentelyä lopullisen yhteisen täytäntöönpanosuunnitelman esittämiseksi ennen huippukokousta.

Vuosi 2010 on Meksikolle ratkaisevan tärkeä hyvin vaikean vuoden 2009 jälkeen (H1N1-epidemia, talouskriisin voimakkaat vaikutukset, huumausaineiden torjuntasotaan liittyvän väkivallan lisääntyminen ja ankara kuivuus). Indikaattorien mukaan talouden odotetaan kuitenkin elpyvän tänä vuonna, ja presidentti Calderónin uudistusohjelman toteutusta ollaan tehostamassa.

EU:n ja Meksikon suhteissa tapahtuu vuonna 2010 merkittäviä asioita, erityisesti kahdenvälinen huippukokous (16. toukokuuta 2010), strategisen kumppanuutemme täytäntöönpano ja yleissopimuksen voimaantulon 10-vuotispäivä. Meksiko myös isännöi vuoden 2010 lopussa Cancunissa pidettävää seuraavaa YK:n ilmastopoliittisen osapuolikokouksen.

Brasilia⁶¹

Strategisella kumppanuudella Brasilian kanssa on käynnistetty laaja-alainen poliittinen vuoropuhelu Etelä-Amerikan suurimman maan ja 2000-luvun moninapaisen maailman erään keskeisen nousevan toimijan kanssa. Vuonna 2009 järjestettiin poliittisten osastojen päälliköiden kokous (maaliskuu, Praha) ja EU:n ja Brasilian kolmas huippukokous (lokakuu, Tukholma), joissa käsiteltiin erityisesti finanssikriisiä, kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja ja ajankohtaisimpia alueellisia ja kansainvälisiä asioita.

Teollisuus- ja kehitysmaiden välisten siltojen rakentaminen tekee strategisesta kumppanuudesta Brasilian kanssa niin tärkeän. Tästä ovat esimerkkinä kansainväliset ilmastomuutosneuvottelut, joissa EU on suunnannut toimiaan Brasiliaan ja aikoo tehdä niin jatkossakin. Yleisemminkin EU:lla ja Brasilialla on yhteiset poliittiset arvot, ja ne aikovat tehdä yhteistyötä niiden edistämiseksi asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla. Erityisesti on syytä mainita säännölliset neuvottelut ihmisoikeuksista Genevessä ja New Yorkissa.

EU:n mielestä on tärkeää jatkaa yhteistyötä Brasilian kanssa keskeisissä alueellisissa ja kansainvälisissä kysymyksissä. EU panee tyytyväisenä merkille Brasilian aktiivisen toiminnan Etelä-Amerikan alueella ja rohkaisee sitä asettumaan jatkossakin johtavaan asemaan, jotta varmistettaisiin demokratian edistäminen ja vaurauden lisääntyminen taloudellisen ja poliittisen yhdentymisen avulla. Molemmat osapuolet olivat edelleen kiinnostuneita EU:n ja Mercosurin assosiaatiosopimuksesta.

⁶⁰ Euroopan parlamentti antoi 12. maaliskuuta 2009 päätöslauselman EU:n ja Meksikon strategisesta kumppanuudesta (2008/2289(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0141).

⁶¹ Euroopan parlamentti antoi 12. maaliskuuta 2009 päätöslauselman EU:n ja Brasilian strategisesta kumppanuudesta (2008/2288(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0140).

Lisäksi EU ja Brasilia edistivät kolmen osapuolen yhteistyöhankkeiden perustamista kiinnostuneiden kolmansien maiden kanssa niiden auttamiseksi saavuttamaan vuosituhannen kehitystavoitteet.

Japani

EU:n turvallisuusstrategiassa edellytetyn EU:n ja Japanin strategisen kumppanuuden rakentamisessa edistytettiin. Neuvotteluja ja poliittista vuoropuhelua molempia osapuolia kiinnostavista kansainvälisistä ja maailmanlaajuisista kysymyksistä syvennettiin vuonna 2009 muun muassa Itä-Aasiaa ja Keski-Aasiaa koskevien strategisten vuoropuhelujen muodossa.

Vuoden 2009 tiiviin yhteistyön kohokohtana oli Prahassa 4. toukokuuta pidetty kahdenvälinen huippukokous. Huippukokouksessa todettiin näkemysten olevan vahvasti yhteneväiset YUTP:hen liittyvistä näkökohdista ja kansainvälisellä asialistalla olevista kysymyksistä, ja molemmat osapuolet ilmaisivat olevansa kiinnostuneita jatkamaan tietojenvaihtoa ja yhteistyötä ja panivat merkille mahdollisuudet lisätä yhteistyötä rauhan ja turvallisuuden alalla.

Osapuolet vakiinnuttivat puolivuositaiset ihmisoikeusvuoropuhelut ja -neuvottelut, ja EU rohkaisi edelleen Japania hyväksymään teloituksia koskevan moratorion, erityisesti sen jälkeen, kun syyskuussa 2009 nimitettiin uusi oikeusministeri, joka oli aiemmin kuolemanrangaistuksen vastaisen parlamentaarisen liiton jäsen.

Kanada

Korkeimman tason tapahtuma oli toukokuussa 2009 järjestetty Prahan huippukokous, jossa johtajat käsittelivät myös YUTP:n kannalta merkityksellisiä aiheita, kuten Afganistania, Lähi-itää ja itäistä kumppanuutta. Vuosittainen ministerikokous pidettiin Ottawassa lokakuussa, ja siinä käsiteltiin Lähi-idän rauhanprosessia, Irania, Hondurasia, Haitia ja Kuubaa, Sudania ja Darfuria, Afganistania ja Pakistania, arktista aluetta ja viisumien vastavuoroisuutta, erityisesti Kanadan uudelleen käyttöön ottamaa viisumivaatimusta Tšekin tasavallan kansalaisille. Yhteistyösekakomitean kokous ja korkean tason koordinoitiryhmän kokous pidettiin samassa yhteydessä marraskuussa 2009 Ottawassa.

Etelä-Afrikka

EU:n ja Etelä-Afrikan suhteet ovat lujittuneet huomattavasti sen jälkeen, kun EU:n ja Etelä-Afrikan strateginen kumppanuus perustettiin vuonna 2007. Kumppanuuteen kuuluvan toimintasuunnitelman nojalla poliittinen vuoropuhelu on nostettu vuosittaisten huippukokousten tasolle ja alakohtaisen yhteistyön piiriä on laajennettu lukuisiin eri asioihin (muun muassa tutkimus, ympäristö ja energia, avaruus, liikenne, muuttoliike ja terveys).

EU:n ja Etelä-Afrikan toinen huippukokous, joka järjestettiin ensimmäistä kertaa Etelä-Afrikassa ja jota isännöi presidentti Jacob Zuma, pidettiin 11. syyskuuta 2009. Huippukokouksessa voitiin muodostaa yhteisiä kantoja tärkeimpiin maailmanlaajuisiin kysymyksiin (ilmastonmuutos ja kansainvälisten rahoituslaitosten uudistaminen) sekä konfliktitilanteisiin Afrikassa ja sen ulkopuolella.

Vuonna 2009 vauhditettiin yhteistyötä Etelä-Afrikan kanssa strategisissa kysymyksissä, joita ovat esimerkiksi ympäristö ja energia, myös hiilidioksidin talteenotto ja varastointi ja puhtaan hiilen teknologiat. Avaruusasioissa tehtävässä yhteistyössä edistytettiin niin ikään, kun päästiin yhteisymmärrykseen Euroopan geostationaarisen navigointiläjäjärjestelmän (EGNOS) laajentamisesta eteläisen Afrikan ylle ja Galileon maanpinnalla toimivan infrastruktuurin osien asentamisesta Etelä-Afrikkaan.

EU jatkoi tukeaan eteläisen Afrikan kehitysyhteisölle (SADC) ja sen nimittämälle välittäjälle Etelä-Afrikan presidentille Jacob Zumalle näiden pyrkimyksissä päästä ratkaisuun Zimbabwen kriisissä kansallisen yhtenäisyyden hallituksen perustamisen jälkeen.

G. TEHOKKUUTTA, TOIMINTAKYKYÄ JA JOHDONMUKAISUUTTA

1. Konfliktinesto

EU:n vahvuutena konfliktinestossa on edelleen sen kyky käsitellä tämän haastavan ja laajan tehtävän eri puolia kokonaisvaltaisesti yhdistämällä EU:n lukuisia ohjauskeinoja (pehmeitä välineitä), erityisesti ehkäisevää diplomatiata, kehityspolitiikkoja ja -apua, tukea demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltion lujittamiseen, sovinnon ja vuoropuhelun edistämistä sekä institutionaalisten ja kansallisten konfliktinestovalmiuksien kehittämistä. Konfliktinestotoimien valtavirtaistaminen tähän toimintaan on tärkeää, ja sen edistämistä jatketaan. Vuonna 2009 alettiin valmistella epävakaita ja konfliktitilanteita koskevaa EU:n toimintasuunnitelmaa, ja tarkoituksena on kehittää johdonmukaisempi EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden toimintatapa, joka kattaa koko suunnittelu- ja täytäntöönpanosyklin ja liittyy turvallisuus- ja kehityspolitiikat toisiinsa.

Eurooppa-neuvoston kesäkuussa 2009 hyväksymässä vuotuisessa selvityksessä EU:n toiminnasta konfliktinestossa annetaan kattava kuva toimista, joita Euroopan unioni on toteuttamassa alalla. Marraskuussa 2009 käynnistettiin arviointiprosessi, koska vuonna 2011 tulee kuluneeksi kymmenen vuotta Göteborgin ohjelman aloittamisesta.

EU:n turvallisuusstrategian täytäntöönpanoa koskevassa selvityksessä todettiin, että EU:n rauhanvälitystoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia ei ole tutkittu riittävästi, minkä johdosta 16. ja 17. marraskuuta 2009 kokoontunut yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvosto hyväksyi EU:n välitys- ja vuoropuheluvalmiuksien vahvistamista koskevan toimintaperiaatteen. Toimintaperiaatteessa tunnustetaan välitystoiminnan merkittävyys tuloksellisuutena ja kustannustehokkaana välineenä estää, muuntaa ja ratkaista konflikteja ja peräänkuulutetaan entistä ammattimaisempia, koordinoitumpia ja kohdennetumpia EU:n toimintatapoja. Sillä tavoin EU voi edelleen lisätä valmiuksiaan aktiiviseen kansainväliseen toimintaan alalla.

EU:n seurantalistan säännöllisten päivitysten lisäksi varhaisvaroituksen yhteydessä laadittiin järjestelmällisesti raportteja ja arvioita tämänhetkisistä ja mahdollisista turvallisuusriskeistä. Yhteistyötä ja valmiuksien kehittämistä julkisiin lähteisiin perustuvassa tiedustelussa jäsennettiin sekä institutionaalisesti että kansallisesti.

Turvallisuushakia käsiteltiin myös pitkällä aikavälillä ennaltaehkäisevästi energian, luonnonvarojen, ilmastomuutoksen, joukkotuhouksien leviämisen estämisen sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan alalla.

Vuoropuhelua, valmiuksien kehittämistä ja yhteistyötä YK:n, alueellisten järjestöjen ja valtioista riippumattomien toimijoiden kanssa yhteisen ja oikea-aikaisen turvallisuushaasteisiin vastaamisen ja yhteisten lähestymistapojen määrittelyn alalla tehostettiin entistä enemmän.

2. YTPP:n lujittaminen⁶²

Siviili-sotilassynergia voimavarojen kehittämisessä

Neuvosto totesi jälleen EU:n kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkittävyyden kriisinhallinnassa ja päätti marraskuussa 2009 tutkia aloja, joilla siviili- ja sotilasvoimavarojen kehittämisen ja käytön yhteydessä ilmenevästä synergiasta saadaan lisäarvoa ja joilla olisi sen vuoksi edettävä. Tällaisia aloja ovat muun muassa kuljetukset, viestintä, turvallisuus ja joukkojen omasuojat, logistiikka, avaruusvoimavarat ja lääkitätki.

⁶² Euroopan parlamentti antoi 19. helmikuuta 2009 päätöslauselman Euroopan turvallisuusstrategiasta ja ETPP:stä (2008/2202(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0075).

Eräs konkreettinen esimerkki siviili-sotilassynergian toteutumisesta on komission ja Euroopan puolustusviraston (EDA) yhdessä neuvoston pääsihteeristön kanssa tekemä työ merivalvonnan yhdentämiseksi. Lokakuussa 2009 komissio antoi alaa koskevat tiedonannot, ja EDAn asiantuntijaryhmä jakoi työtään koskevan väliraportin. Loppuraportti annettiin huhtikuussa 2010. Toinen konkreettinen esimerkki siviili-sotilassynergiasta on neuvoston marraskuussa 2009 tekemä päätös perustaa turvallisuusalan uudistuksen eurooppalainen asiantuntijapooli.

Siviilivoimavarat

Siviilikriisinhallinnan yleistavoitteen 2010 käsittelyä jatkettiin. Siviilivoimavaroista keskusteltiin eri tasoilla. Näin ollen neuvosto korosti kesäkuussa 2009 suunnitelmia ja ehdotuksia, jotka koskevat nopeaa toimintavalmiuteen saattamista, henkilöresursseja, varusteita ja rahoitusta (mukaan lukien mahdollinen päätös EU:n pysyvien varastointivalmiuksien perustamisesta), ja painotti samalla hyvin koordinoitujen voimavarojen kehittämispuitteiden tärkeyttä.

Useissa kysymyksissä tehtiin tärkeää työtä, jolla autetaan vahvistamaan EU:n kykyä toimia nopeasti kriisitilanteissa, myös EU:n diplomaattisten toimien tukena. Siviilivalmiusryhmien (SVR) täytäntöönpanoprosessia jatkettiin⁶³ esittämällä tarkistettu toimintaperiaate, jonka mukaan muun muassa SVR-poolin tavoitekokoa nostetaan 200 asiantuntijaan ja SVR-sääntöjä mukautetaan mahdollisuuksien mukaan turvallisuusalan uudistusta käsittelevään EU:n asiantuntijapooliin sovellettaviin sääntöihin. Myös komissio voi nyt osallistua pooliin.

Nopean toiminnan valmiuksia parannettiin päätöksillä tehostaa siviilivalmiusryhmiä, perustaa tilapäinen varasto Bosnia ja Hertsegovinassa toteutettavan EUPM-operaation yhteyteen tammikuuhun 2010 mennessä ja aloittaa mahdollisen pysyvän, nopeasti ja säännönmukaisesti käyttöön otettavan varastointiratkaisun valmistelu. Vuoden 2009 loppuun mennessä pantiin myös merkille edistymistä useissa muissa kysymyksissä, kuten ETPP-siviilioperaatioiden kokemuksia koskevan ensimmäisen vuosiraportin hyväksymisessä (joulukuu 2009), Goalkeeper-ohjelmistoympäristön (siviilivoimavarojen hallinnointivälineen) jatkuvassa kehittämisessä⁶⁴, poliisitoimen vahvistamisoperaatioita koskevan tarkistetun ja tehostetun toimintaperiaatteen hyväksymisessä (yhteydet oikeusvaltioon laajemmin)⁶⁵ ja päätöksessä vahvistaa YTPP-operaatioiden tasa-arvo- ja ihmisoikeuskoulutusta YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanon edistämiseksi.

Sotilaalliset voimavarat

Osana yleistavoitetta 2010 koskevaa prosessia ja sen jälkeen, kun joulukuussa 2008 annettiin julkilausuma voimavarojen kehittämisestä, työtä EU:n kriisinhallintavalmiuksien tehostamiseksi jatkettiin eri foorumeilla, varsinkin Euroopan puolustusvirastossa. Neuvosto pani toukokuussa 2009 merkille uuden joukkoluettelon. Se sisältää jäsenvaltioiden tarkistetut tarjoukset, joiden avulla saatiin ratkaistua kaksi sotilaallisten voimavarojen puutetta ja osittain korjattua 12 muuta voimavarapuutetta.

EDA aloitti voimavarojen kehittämissuunnitelman päivitystyön yhteistyössä EU:n sotilaskomitean (EUSK) kanssa. Samaan aikaan jatkettiin kehittämissuunnitelman 12 ensisijaisen toimen toteuttamista koskevaa EDAn ja EUSK:n työtä. EU:n sotilaallisten toimintaperiaatteiden alalla edistyi muun muassa EUSK:n hyväksyttyä toukokuussa erikoisoperaatioita koskevan toimintaperiaatteen, toimintapuitteet sotilaallista henkilötiedustelua varten EU-johtoisissa sotilasoperaatioissa, tietokoneverkkoa koskevan toimintaperiaatteen ja EUFOR-operaation siirrettävän tukikohdan toteuttamista koskevan toimintaperiaatteen.

⁶³ Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea hyväksyi siviilivalmiusryhmien (SVR) tarkistetun toimintaperiaatteen marraskuussa 2009.

⁶⁴ Kaksi verkkosovellusta otettiin käyttöön (<https://esdp.consilium.europa.eu>).

⁶⁵ Siviilikriisinhallintakomitealle esiteltiin myös operaatioiden analyysivoimavarojen pääperiaatteet.

Jäsenvaltiot vahvistivat aikovansa päättäväisesti pitää yllä EU:n korkeaa tavoitetasoa nopean toiminnan voimavarojen alalla. Nopean sotilaallisen toiminnan toimintaperiaatetta tarkistettiin tammikuussa. Siinä määritellään nyt nopean sotilaallisen toiminnan määräajaksi 5–30 päivää kriisinhallinnan toimintaperiaatteen hyväksymisestä operaatioiden aloittamisajankohtaan yhteisellä operaatioalueella. Huhti- ja lokakuussa pidetyissä taisteluosastojen koordinoitkokouksissa jäsenvaltiot vahvistivat sitoumuksensa ja tekivät uusia tarjouksia, joiden perusteella kaksi taisteluosastoa voidaan pitää valmiudessa vuoden 2011 loppuun saakka. Marraskuussa neuvosto hyväksyi asiakirjan, jossa annetaan suuntaviivoja EU:n taisteluosastojen joustavuuden ja käytettävyyden lisäämisestä. Merivoimien ja ilmavoimien nopean toiminnan konferenssit pidettiin huhti- ja lokakuussa 2009.

Pohdinta siitä, miten EU:n voimavarojen saamista käyttöön voitaisiin edistää vuoden 2010 jälkeen, on meneillään, mukaan lukien tarve lisätä EU:n siviili- ja sotilaallisten voimavarojen kehittämisprosessien synergiaa.

YTPP:n siviilioperaatioista saadut kokemukset ja parhaat käytännöt

EU on pyrkinyt jatkuvasti lisäämään välineidensä vaikuttavuutta ja valmiuksia nopeaan toimintaan nyt jo lukuisista operaatioista saatujen kokemusten perusteella. Kokemuksista kaksi tärkeintä edellyttää vielä poliittista harkintaa ja kaksi lisää käytännön jatkotoimia. Poliittisten kysymysten osalta on todettava, että YTPP-operaatiot ovat YUTP:n tärkeä väline, mutta ne eivät korvaa politiikkaa ja ne on sisällytettävä EU:n yleiseen strategiaan tiettyä maata tai aluetta kohtaan. YTPP on myös kaksisuuntaista: isäntämaan kanssa on pyrittävä määrittelemään selkeät strategisen tason etenemistoimenpiteet ennen operaation toteuttamista ja sen aikana, jotta varmistetaan tuki ja jatkotoimet. Jotta YTPP:n siviiliosa säilyisi tehokkaana ja uskottavana välineenä, poliittista painopistettä on myös siirrettävä operaatioiden hyvästä toimintavalmiudesta niiden onnistuneeseen toteuttamiseen. Kriisinhallinnan kysynnän kasvaessa EU:n käytettävissä ei ole riittävästi asiantuntijoita. Toisin kuin sotilasoperaatiot, siviilioperaatiot ovat yleensä riippuvaisia vapaaehtoisesta henkilöstöstä. Siviilioperaatioalueet eivät kuitenkaan juurikaan ole vaarattomampia. EU:n ja sen jäsenvaltioiden onkin täytettävä kasvava resurssikuilu operaatioiden hyväksytyn vahvuuden ja niihin tosiasiaa lähetetyn henkilömäärän välillä joko tehostamalla toimia henkilöstön rekrytoimiseksi, kouluttamiseksi ja varustamiseksi ja tekemällä operaatioihin lähettämisestä houkuttelevampaa tai alentamalla tavoitetasoa.

EU määritteli myös kaksi muuta käytännön painopistettä. Ensinnäkin varainhoitoasetuksen vuonna 2010 tehtävä tarkistus tarjoaa mahdollisuuden tehostaa rahoitusjärjestelyjä niin, että niissä otetaan paremmin huomioon YTPP:n siviilipuolen tarpeet, varsinkin nopean toimintavalmiuteen saattamisen ja lyhytkestoisten operaatioiden osalta. Toiseksi olisi ratkaistava joukko operaatiotukeen liittyviä kysymyksiä. Tätä varten on tilattu toteutettavuustutkimus, jotta tutkittaisiin edelleen operaatioon liittyvien varusteiden varaston perustamista.

Vuonna 2003 aloitetuista EU:n ensimmäisistä operaatioista alkaen sisäisessä kokemusten hyödyntämisessä on painotettu enemmän suunnittelun parantamista kuin vaikuttavuuden lisäämistä – yhtenä syynä siihen on, että tähän mennessä vain harvat operaatiot ovat tähän mennessä päättyneet (Themis Georgiassa, Proxima entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa, Aceh'n tarkkailuoperaatio). Jäsenvaltiot ovat jo alkaneet tehostaa voimavarojen kokoamistoimiaan. EU:n varat ja henkilöresurssit ovat rajallisia, ja on harkittava kriittisesti, missä EU voi saada aikaan eniten lisäarvoa. Sen vuoksi EU:n on tulevaisuudessa arvioitava, milloin olosuhteet ovat valmiit operaation toteuttamista varten, ja toimittava tiiviissä yhteistyössä isäntävaltioiden kanssa, jotta operaatiot johtaisivat jatkossakin pysyviin tuloksiin kentällä.

Koulutus ja harjoitukset

Vuonna 2009 toteutettiin merkittäviä toimia, jotta päästäisiin EU:n koulutusmallissa mainittuihin yleisiin tavoitteisiin eli saataisiin kehitettyä yhteinen eurooppalainen turvallisuuskulttuuri ja annettua jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten käyttöön pätevää henkilöstöä (diplomaattista, siviili-, myös poliisi- ja oikeusvaltioalan, sekä sotilashenkilöstöä), joka kykenee käsittelemään tehokkaasti kaikkia YTPP-asioita, mukaan lukien YTPP-operaatioissa työskentelevä henkilöstö. Tähän sisältyi aikaisempien koulutustoimien ja niistä saatujen kokemusten perusteellinen arviointi, koulutustarpeiden ja -vaatimusten tarkistaminen ja EU:n koulutusohjelman jatkokehittäminen.

Siviilikriisinhallintakoulutuksen alalla jäsenvaltiot päättivät tehostaa YTPP:n siviilioperaatioihin lähettämistä edeltävää koulutusta. Neuvosto korosti, että koska YTPP:n kriisinhallintaoperaatiot ovat entistä monimuotoisempia ja toimivat haastavissa ympäristöissä, lähettämistä edeltävän koulutuksen on oltava riittävää, jotta operaatioiden toimeksiannot kyetään täyttämään. Tämän osalta on tärkeää hyödyntää siviilikriisinhallinnan koulutusta koskevasta komission hankkeesta saatuja kokemuksia.

EU:n sotilasesikunta arvioi vuoden 2009 lopussa uudelleen koulutusmahdollisuuksien jakamista koskevan luettelon (STF-luettelon) hyödyllisyyttä, myös kolmansien valtioiden koulutuspalvelujen mahdollista lisäämistä siihen. Arvioinnin perusteella STF-luetteloa pidetään neuvoa-antavana välineenä, joka näyttää vastaavan jäsenvaltioiden tarpeita. STF-luettelon laatimista tietokannan muotoon on kuitenkin lykättävä, koska tällä hetkellä siihen ei ole suotuisia edellytyksiä (muun muassa henkilöstö-, talousarvio- ja ensisijaisuussyistä).

Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemia (ETPA), joka on koulutusalan keskeinen toimija EU:n tasolla, antoi strategista YTPP-koulutusta siviili- ja sotilashenkilöstölle. Jäsenvaltiot aloittivat kuluneen vuoden aikana uudentyyppisiä kursseja ETPAn puitteissa. Niihin kuuluu kursseja, joissa käsitellään tärkeitä aiheita, esimerkiksi YTPP-operaatioiden suunnittelua, siviili-sotilaskoordinaointia, voimavarojen kehittämistä, rauhanrakentamista, turvallisuusalan uudistusta, kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja aseellisia konflikteja koskevaa oikeutta. Lisäksi edistyi huomattavasti sukupuolten tasa-arvoa ja turvallisuutta koskevan koulutuksen järjestämisessä. Joulukuussa 2009 ETPA järjesti ensimmäisen vuosittaisen verkostoitumiskonferenssin, johon kokoontui EU:n YTPP-koulutuksessa mukana olevia siviili- ja sotilasalan toimijoita.

ETPA tuki edelleen nuorten upseerien vaihtoa koulutuksen alkuvaiheessa koskevan, Erasmus-vaihdon kaltaisen eurooppalaisen aloitteen täytäntöönpanoa, myös ETPP:tä koskevan ensimmäisen yhteisen koulutusmoduulin toteuttamista Lissabonissa syyskuussa 2009. Meneillään oleva jatkotyöskentely suuntautuu erityisesti nykyisen vaihtotoiminnan arvioimiseen, vapaaehtoisien upseerivaihdon oikeudellisen kehyksen määrittelyyn ja sotilasalan eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (MECTS) perustamiseen.

ETPAn tulevan kehittämisen osalta ETPAn kehittämistä koskevan uuden säädöksen valmistelu on edelleen meneillään ETPAn johtokomitean antamien, neuvoston joulukuussa 2008 hyväksymien suositusten mukaisesti.

EU:n vuoden 2009 kriisinhallintaharjoituksessa (CME 09) testattiin EU:n nopeaa toimintaa kriisitilanteessa skenaariossa, johon kuuluvat sekä EU:n operaatiokeskus että siviilialan suunnittelu- ja toteutusvoimavara (CPCC). EU:n sotilasharjoituksessa MILEX 09 keskityttiin Larissassa sijaitsevan EU:n operaatioesikunnan ja Napolissa sijaitsevan EU:n joukkojen esikunnan välisiin vuorovaikutuskysymyksiin ja korostettiin erityisesti merivoimiin liittyviä näkökohtia. Molemmissa harjoituksissa oli erinomainen tilaisuus EU:n asiaankuuluvia rakenteita ja menettelyjä koskevaan harjoitteluun⁶⁶.

⁶⁶ 17. kesäkuuta–26. kesäkuuta 2009, ks. neuvoston lehdistötiedote 10994/09 (Presse 177), 12. kesäkuuta 2009.

Rahoitus

YUTP:n talousarvio on kasvanut vuoden 2000 47 miljoonasta eurosta 243 miljoonaan euroon vuonna 2009, ja sen odotetaan olevan yli 400 miljoonaa euroa vuonna 2013. Ylivoimaisesti suurin osa vuoden 2009 talousarvion määrärahoista osoitettiin siviilikriinhallintaan liittyviin operaatioihin ja toimiin, erityisesti EULEX Kosovo (116 miljoonaa euroa), EUPOL Afganistan (36 miljoonaa euroa) ja EUMM Georgia -operaatioille (11 miljoonaa euroa)⁶⁷.

3. YTPP:n monipuolistaminen

Euroopan turvallisuusstrategian täytäntöönpanoselvityksessä todetaan, että "mitä mutkikkaampia haasteita kohtaamme, sitä joustavampia meidän tulee olla". Tämä merkitsee, että EU:n on monipuolistettava kriisin sattuessa käytössään olevia välineitä. ETPP:n aloittamisesta alkaen siviilioperaatioissa on perinteisesti painotettu poliisialan ohjaus-, valvonta- ja neuvontatoimintaa sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaisten yhteistyösuhteiden parantamista. Nämä ovat edelleen ETPP:n siviilipuolen ydintehtäviä, mutta samalla on kehitetty muita toimintoja, jotta voitaisiin paremmin vastata turvallisuus- ja vakaushaasteisiin kumppanimaissa, joissa operaatiot toteutetaan.

Erilaiset tehtävät

Turvallisuusalan uudistus

Turvallisuusalan uudistusta koskevissa EU:n toimissa painotettiin vuonna 2009 EU:n valmiuksien vahvistamista ja konkreettisiin tuloksiin pääsemistä ETPP-operaatioissa. Turvallisuusalan uudistusta käsittelevän EU:n asiantuntijapoolin kokoamista jatkettiin ensisijaisena tehtävänä. Pooliin kuuluvia asiantuntijoita voidaan pyytää avustamaan neuvostoa ja komissiota turvallisuusalan uudistusta koskevien EU:n operaatioiden ja toimien valmistelussa.

EU SSR Guinea-Bissau -operaatio jatkoi työtään. Guinea-Bissaun tilanteen suhteuttamiseksi alueellisesti käynnistettiin strateginen tarkistus. Operaation toimeksiantoa jatkettiin 31. toukokuuta 2010 saakka neuvoston lopullista päätöstä silmällä pitäen. Kongon demokraattisessa tasavallassa toteutettavat kaksi ETPP-operaatiota jatkoivat turvallisuusalan uudistuksen tukemista vuonna 2009, ja molempia operaatioita jatkettiin vuoden 2010 puoliväliin saakka. EUPOL RD Congo -operaatio huolehtii turvallisuusalan uudistuksen poliisi- ja syyttäjälaitoksia koskevasta osasta. Varsinkin poliisialalla edistytään hyvin. EUPOL RD Congon toimeksiantoa vahvistettiin seksuaalisen väkivallan torjumisen alalla, mikä vastaa myös EP:n päätöslauselmaa väkivaltaisuuksista Kongon demokraattisessa tasavallassa. EUSEC RD Congon osalta neuvosto hyväksyi 27. heinäkuuta 2009 tarkistetun yleisen toiminta-ajatuksen, jossa määritellään kuusi toimintalinjaa EUSEC RD Congon tuleville toimille 1. lokakuuta 2009 alkaen. EU jatkoi tukeaan oikeusosalle, jota koskeva uudistus hyväksyttiin vuonna 2007.

Se myös päätti 29 miljoonan euron ohjelmasta, joka koskee monia eri asioita, esimerkiksi koulutusta, valmiuksien kehittämistä, infrastruktuurien kunnostamista, lainsäädännön nykyaikaistamista ja uusien tuomioistuinrakenteiden perustamista Kongon demokraattisen tasavallan vuoden 2006 perustuslain mukaisesti.

⁶⁷ Ks. tarkemmin YUTP:n alan säädöksissä (lueteltu liitteessä III) olevat rahoitusselvitykset.

Oikeusvaltio

EU:n yhdenmätty oikeusvaltio-operaatio EULEX Kosovo⁶⁸ saavutti vuonna 2009 täyden operatiivisen toimintakykynsä, ja sen vaikutukset Kosovossa ovat jo näkyviä. EULEX-operaatio vahvisti asemaansa vakauttavana tekijänä, keskeisenä toimijana järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunnassa ja oikeusvaltioalan uudistusten tukijana. EULEX-operaatio toimi koko Kosovon alueella ja edistyi merkittävästi kaikilla toimeksiantonsa aloilla (poliisi, oikeuslaitos ja tulli). Operaatio tukee Kosovon viranomaisia, mutta sillä on toimeenpaneva tehtävä, joka siirretään asteittain paikallisille viranomaisille. Jotta päästäisiin haluttuun lopputilanteeseen, jossa on avoimet ja vastuuvolliset monietniset oikeus- ja vankeinhoitolaitokset sekä poliisi- ja tulliviranomaiset, joiden tehtävät on selkeästi määritelty eikä niihin puututa poliittisesti, EULEX Kosovo alkoi soveltaa *ohjelmasuunnittelua* mitataksaan operaation tuloksia ja Kosovon instituutioiden edistymistä oikeusvaltioperiaatteen soveltamisessa. Poliisiyhteistyöpöytäkirja, joka on Serbian ja EULEX-operaation yhteistyömekanismi, allekirjoitettiin.

Sen jälkeen, kun palestiinalaishallinnon rikosoikeusjärjestelmää tukevan EUPOL COPPS -operaation toimintaa päätettiin vahvistaa vuonna 2008, operaatio suoritti vuonna 2009 rikosoikeusalan yksityiskohtaisen arvioinnin ja alkoi toteuttaa sen perusteella sovittua toimintasuunnitelmaa. Tähän mennessä sekä poliisi- että oikeusyksiköt ovat saaneet aikaan hyvät käytännön tason yhteistyösuhteet paikallisten vastapuoltensa kanssa.

EU:n yhdenmätty oikeusvaltio-operaatio Irakia varten (EUJUST LEX) jatkoi menestyksekkäästi oikeus-, poliisi- ja vankeinhoitolaitosten virkamiesten mittavan koulutusohjelman toteuttamista. Koulutukseen kuuluu kursseja ja seminaareja Euroopassa ja vuodesta 2009 myös Irakissa.

Poliisiala

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuminen

EU:n poliisioperaatio (EUPM) Bosnia ja Hertsegovinassa tuki vuonna 2009 Bosnia ja Hertsegovinan valmiuksia torjua järjestäytyneen rikollisuutta (ja korruptiota), erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunnassa jo saavutettujen tulosten vakiinnuttamista. Vuoden 2009 aikana käytiin keskusteluja EUPM-operaation toimeksiannon kohdentamiseksi uudelleen 1. tammikuuta 2010 alkaen tukeen järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunnalle, edistään erityisesti poliisi- ja syyttäväviranomaisten yhteyksiä.

Korruption torjuminen

EUPOL Afganistan -operaatio kehitti vuonna 2009 tukeaan Afganistanin sisäasiainministeriölle ja Afganistanin kansalliselle poliisille korruption torjumiseksi, joka on eräs Afganistanin hallituksen keskeisistä painopisteistä. Operaatio on tukenut Afganistanin viranomaisia erityisesti laadittaessa korruptionvastaista täytäntöönpano-ohjelmaa, jonka avulla pyritään saamaan aikaan ja säilyttämään Afganistanin sisäinen korruptionvastainen järjestelmä. EUPOL Afganistanin tukeen kuuluu kolme pääasiallista aluetta: valmiuksien kehittäminen, koulutus/ennaltaehkäisy ja lainvalvonta. Tällä tavoin Afganistaniin on muun muassa voitu perustaa erityiset korruptionvastaisten rakenteet.

Seksuaalisen väkivallan torjuminen

Vuoden 2009 lopulla EUPOL RD Congo -operaatiolle annettiin lisätehtäväksi tukea seksuaalisen väkivallan torjumista Kongon demokraattisessa tasavallassa. EUPOL RD Congon tehtävänä on tukea Kongon poliisin rikostutkintavalmiuksien muodostamista ja edesauttaa seksuaalisen väkivallan vastaisen strategian laatimista osana Kongon demokraattisen tasavallan poliisin yleistä uudistusta.

⁶⁸ Euroopan parlamentti antoi 5. helmikuuta 2009 päätöslauselman Kosovosta ja EU:n roolista (P6_TA-PROV(2009)0052).

Turvallisuuden tuottaja

EULEX Kosovolla on rajoitettujen toimeenpanovaltuuksiensa puitteissa merkittävä tehtävä toissijaisena turvallisuuden tuottajana, koska se avustaa Kosovon poliisia tarpeen mukaan ja yhteistyössä KFOR-joukkojen kanssa. EULEX-operaatio sai vuonna 2009 ratkaistua monimutkaisia turvallisuustilanteita, erityisesti Kosovon pohjoisosissa. Keskeisenä osana EULEX-operaation toimeksiantoa on kuitenkin paikallisten turvallisuusalan toimijoiden tukeminen valvonta-, ohjaus- ja neuvontatoimien avulla.

Rauhanvalvonta

EU:lla on käytössään lukuisia välineitä, joiden avulla se voi toteuttaa tärkeitä tehtäviä konfliktien jälkeisissä tilanteissa. Välineet vaihtelevat diplomaattisista välitystoimista tarkkailuoperaatioihin. Konkreettisin esimerkki on Georgiaan elokuussa 2008 puhjennut konfliktin johdosta lähetetty siviilikriisinhallintaoperaatio (EU:n tarkkailuoperaatio EUMM Georgia). EUMM on tällä hetkellä ainoa Georgiassa toimiva kansainvälinen tarkkailuoperaatio, ja sillä on myös tärkeä tehtävä luottamuksen lujittamisessa, koska se on toisena puheenjohtajana välikohtausten ehkäisy- ja hallintamekanismin kokouksissa Geneven prosessin puitteissa. Operaatio on vaikuttanut ratkaisevasti jännitteiden lieventämiseen ja vakauden ylläpitoon alueella. Operaation tärkeänä tavoitteena on edelleen mahdollistaa EU:n tarkkailuoperaation pääsy Georgian koko alueelle.

Merirosvouksen torjuminen

EU NAVFOR Somalia – Atalanta-operaatio käynnistettiin joulukuussa 2008, ja joulukuussa 2009 sen toimeksiantoa jatkettiin vielä vuodella. Se mahdollisti vuonna 2009 Maailman elintarvikeohjelman alusten kuljettaman elintarvikeavun toimittamisen turvallisesti perille saattamalla yli 50 kauppa-alusta Mombasasta Mogadishuun. Merirosvouksen vastainen operaatio onnistui myös estämään ja torjumaan merirosvousta Somalian rannikkovesillä. Kenian ja Seychellien kanssa tehtyjen siirtosopimusten perusteella 75 merirosvouksesta epäiltynä pidätettyä henkilöä on siirretty Keniaan syytetoimia varten ja 11 Seychelleille. EU toimi yhteistyössä YK:n huume- ja rikosjärjestön UNODC:n kanssa tukeakseen Kenian ja Seychellien oikeusjärjestelmää vakautusvälineestä. Merirosvouksen vaikutuksiin puuttumisen lisäksi EU aloitti myös työskentelyn auttaakseen kehittämään alueellisten merivoimien valmiuksia.

Siviilien suojeleminen aseellisissa konflikteissa

EU osallistui aktiivisesti keskusteluun siviilien suojelusta aseellisissa konflikteissa ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1894 (2009) antamiseen. EU on halukas kehittämään yhdessä YK:n kanssa koulutusmalleja ja -moduuleja.

Erilaiset välineet

Verkostokeskinen suorituskyky

Verkostokeskisen suorituskyvyn kehittämisessä YTPP:n tueksi edistettiin. Verkostokeskisen suorituskyvyn toimintaperiaatteen panemiseksi täytäntöön siviili-sotilaskoordinoinnin tueksi korostettiin tässä yhteydessä, että työtä on tärkeää edistää vähitellen ja vaihe kerrallaan EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden johtavien virkamiesten on osallistuttava siihen riittävässä määrin.

EU:n satelliittikeskus

Noudattaen EP:n esittämää toivomusta Euroopan unionin satelliittikeskuksen kehittämisestä täyteen laajuuteensa sen toimintapotentiaalin täydelliseksi hyödyntämiseksi, satelliittikeskus antoi vuonna 2009 korvaamatonta tukea EU:n sotilasoperaatioille, erityisesti EU NAVFOR Atalanta- ja EUFOR Tchad/RCA -operaatioille. Satelliittikeskus tuki kasvavassa määrin myös EU:n siviilioperaatioita, erityisesti EU:n tarkkailuoperaatiota Georgiassa. Kaikkien EU:n ulkopuolisten Naton jäsenten osallistuminen satelliittikeskuksen toimintaan oli merkittävä edistysaskel satelliittikeskuksen kehittämisessä.

Ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuisen seurannan (GMES) turvallisuusulottuvuuden käsittelyä jatkettiin, mikä kuvastaa sen merkittävyyttä YUTP:n/YTPP:n alalla.

4. Johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisääminen

Siviilivoimavarojen suunnittelu- ja kehittämistyötä jatkettiin ja tehostettiin huomattavasti suuntaviivaprosessilla, jossa määriteltiin koordinoitua voimavarojen kehittämispuitteet. Niissä korostetaan erityisesti operaatiotukea, ja ne perustuvat konkreettisiin toimiin nopean toimintavalmiuteen saattamisen, henkilöresurssien, rahoituksen ja varusteiden alalla, mukaan lukien päätös perustaa EU:lle varastointivalmiudet.

Operaatiotuen alalla edistettiin vuonna 2009 tekemällä uusia puitesopimuksia, päättämällä tilapäisen varastointivalmiuden perustamisesta EUPM-operaation yhteyteen samalla, kun tehdään toteutettavuustutkimus pysyvää ratkaisua varten, ja henkilöresurssien alalla parantamalla kohdennetusti joukkojen muodostamisprosesseja paremman suunnittelun, ennakoitavuuden lisäämisen ja tarvittavien taitojen virtaviivaistamisen avulla.

Prosesseja jatketaan ja lujitetaan vuonna 2010.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa

YTPP:n alan toiminnan muuttuessa kunnianhimoisemmaksi ja laajetessa kumppanien osallistumisesta tulee entistä tärkeämpää. YTPP:stä käytiin kriisinhallinnan alalla kumppanien kanssa säännöllistä vuoropuhelua muun muassa EU:n ulkopuolisten Naton eurooppalaisten jäsenmaiden, EU:n jäsen ehdokasmaiden sekä Yhdysvaltojen, Kanadan, Venäjän, Ukrainan ja muiden kolmansien valtioiden kanssa. Kaksitoista kolmatta valtiota (Albania, Angola, Chile, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Kanada, Kroatia, Norja, Sveitsi, Turkki, Ukraina, Uusi-Seelanti ja Yhdysvallat) osallistui merkittävällä tavalla seitsemään meneillään olevaan operaatioon (EUFOR Althea, EULEX Kosovo, EUPM Bosnia ja Hertsegovina, EUPOL COPPS, EUPOL Afganistan, EU NAVFOR Atalanta ja EUPOL RD Congo). Lisäksi Albania, Kroatia ja Venäjä antoivat arvokasta tukea maaliskuussa 2009 päättyneelle EUFOR Tchad/RCA -operaatiolle.

Useiden muiden kumppanien kanssa saatiin aikaan hedelmällistä vuorovaikutusta merirosvouksen torjuntatoimien ja EU NAVFOR Atalanta -operaation yhteydessä (muun muassa Intian, Japanin, Jemenin, Kiinan, Malesian, Omanin, Saudi-Arabian, Seychellien ja Venäjän kanssa).

Kolmansien maiden osallistuminen on hyödyllistä sekä poliittisista että operatiivisista syistä. Se on eräs tapa vahvistaa niiden poliittisia suhteita EU:n kanssa ja myötävaikuttaa sitä kautta lisätuen saamiseen EU:n pyrkimyksille rauhaan ja vakauteen.

PTK:n keskusteltua kolmansien valtioiden osallistumisesta YTPP-operaatioihin korkea edustaja antaa neuvostolle suosituksen uusista maista, joiden kanssa olisi aloitettava neuvottelut osallistumista koskevien puitesopimusten tekemisestä.

II OSA – KATSAUS VUOTEEN 2010

Euroopan unionin maailmanlaajuinen rooli on kasvanut viime vuosina. Unioni on edistänyt vakautta ja demokratiaa naapurimaissaan, vahvistanut suhteita kansainvälisiin kumppaneihinsa, edesauttanut kriisien ja konfliktien ratkaisemista eri puolilla maailmaa, edistänyt hyvää hallintotapaa ja ihmisoikeuksia ja tukenut kehitystä. Olemme toteuttaneet 23 YTPP-operaatiota, pääasiassa siviili-, mutta myös sotilasoperaatioita. Voimme olla ylpeitä kaikista näistä saavutuksista. Olemme itsevarmempia, toimintakykyisempiä ja tehokkaampia kuin kymmenen vuotta sitten toimisimme eri puolilla maailmaa.

Uhat ovat kuitenkin myös lisääntyneet. Kaikki ratkaistavamme ovat kysymykset – terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus, joukkotuhouksien leviäminen, luonnonkatastrofit, alueelliset konfliktit, energian toimitusvarmuus, ilmastonmuutos, laiton muuttoliike – ovat käyneet entistä monimutkaisemmiksi ja liittyvät toisiinsa entistä läheisemmin. Kykymme torjua kyseisiä uhkia on usein ollut puutteellinen. Onnistuaksemme meidän on käytettävä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa hyödynnetään kaikkia saatavillamme olevia välineitä ja jossa puututaan ilmiöiden perimmäisiin syihin samassa määrin kuin niiden oireisiin. Meidän on myös solmittava kumppanuuksia maailman eri maiden ja järjestöjen kanssa. Lyhyesti sanottuna ennakoiva, tehokas ja hyvin koordinoitu eurooppalainen ulkopoliittikka on nyt tärkeämpää kuin koskaan ennen historiamme aikana.

Lissabonin sopimus tarjoaa uusia mahdollisuuksia⁶⁹. Uusien institutionaalisten puitteiden avulla saamme entistä paremmin mukautettua resurssit painopisteisiin⁷⁰. Korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja Catherine Ashton on kolmen eri tehtävänsä kautta keskeisessä asemassa tässä onnistumisessa, samoin kuin jäsenvaltiot, komissio ja Euroopan parlamentti.

Euroopan ulkosuhdehallinnon⁷¹ myötä EU saa käyttöönsä täysin uuden ja ainutlaatuisen välineen: ulkoasiainhallinnon, joka toimii koko EU:n puolesta ja joka auttaa meitä johdonmukaistamaan ja tehostamaan toimintaamme maailmanpolitiikassa. Ulkosuhdehallinnon perustaminen on sen vuoksi samalla sekä Euroopan unionin keskeinen prioriteetti että ainutlaatuinen tilaisuus, jota emme saa jättää käyttämättä.

Tehtävä on kiireellinen. Maailman tapahtumat eivät odota, että saamme sisäiset institutionaaliset järjestelymme valmiiksi. Vuoden 2010 asialista on vaativampi kuin yksikään EU:n käsiteltävänä 20:n viime vuoden aikana olleista asialistoista. Joistakin elpymisen merkeistä huolimatta talouskriisin vaikutukset tuntuvat edelleen koko maailmassa. Planeettamme monet alueet ovat väkivaltaisempia ja epävakaita kuin sukupolvi sitten. Afganistanin, Pakistanin, Jemenin ja Somalian konfliktien vaikutukset ulottuvat kauas niiden rajojen ulkopuolelle. Joukkotuhouksien leviämisen vastaiseen maailmanlaajuiseen järjestelmään kohdistuu ennennäkemättömiä paineita, erityisesti Iranin taholta. Haitin ja Chilen maanjäristysten kaltaiset luonnonkatastrofit ovat koetelleet kansainvälisen yhteisön valmiuksia toimia ripeästi hätäavun toimittamiseksi ja jälleenrakennuksen aloittamiseksi. Lisäksi kaikkien muiden tapahtumien taustalla maailman taloudelliset ja poliittiset painopisteet jatkavat siirtymistään kohti Aasian ja Latinalaisen Amerikan kehittyviä talouksia.

Tässä muuttuvassa maailmassa Euroopan unioni aikoo edelleen harjoittaa ulkopoliittikkaa, joka vastaa sekä arvojamme että etujamme. Niin tehdessämme suuntaamme toimemme ja resurssimme sinne, missä vaikutuksemme voi olla ratkaisevaa. Turvaton ja vauraan naapurialueen aikaansaamisessa on jo edistytty paljon, mutta runsaasti työtä on vielä tehtävänä. Kauempana meidän on vahvistettava kumppanuuksia sekä pitkäaikaisten liittolaisten että uusien maailmanlaajuisten toimijoiden kanssa ja saatava ne muuttamaan pyrkimykset konkreettisiksi toimiksi. Samalla meidän on varmistettava, että instituutioihin ja sääntöihin perustuvalla maailmanlaajuisella järjestelmällä on edellytykset vastata uuden aikakauden haasteisiin, tekemällä päätökset ja käyttämällä valtaa yhdessä.

⁶⁹ Euroopan parlamentti antoi 7. toukokuuta 2009 päätöslauselman parlamentin uudesta roolista ja vastuusta Lissabonin sopimuksen täytäntöönpanossa (2008/2063(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0373).

⁷⁰ Euroopan parlamentti antoi 7. toukokuuta 2009 päätöslauselman Lissabonin sopimuksen vaikutuksesta Euroopan unionin institutionaalisen tasapainon kehittymiseen (2008/2073(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0387). Euroopan parlamentti antoi 7. toukokuuta 2009 päätöslauselman Lissabonin sopimuksen rahoituskysymyksistä (2008/2054(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0374).

⁷¹ Euroopan parlamentti antoi 22. lokakuuta 2009 päätöslauselman Euroopan ulkosuhdehallinnon perustamiseen liittyvistä institutionaalisista näkökohdista (P7_TA-PROV(2009)0057).

Länsi-Balkan on erottamaton osa Euroopan vakautta ja vaurautta. EU aikoo tukea edelleen alueen lähentymistä Eurooppaan käyttäen hyväksi liittymistä edeltävää tukea sekä YUTP:tä ja YTPP:tä. Joulukuun 2009 päätelmissään neuvosto ilmoitti aikovansa palata komission suositukseen liittymisneuvottelujen aloittamisesta entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian kanssa.

Se lisäsi myös, että on olennaista säilyttää hyvät naapuruussuhteet ja pyrkiä saavuttamaan molempien osapuolten hyväksyttävissä oleva, YK:n alaisuudessa neuvoteltu ratkaisu nimiongelmaan. EU:n ja Montenegron vakautus- ja assosiaatiosopimus tuli voimaan 1. toukokuuta 2010. Komission odotetaan antavan lausuntonsa Montenegron jättämästä EU-jäsenyyshakemuksesta, ja mahdollisuuksien mukaan myös Albanian hakemuksesta. Jos ICTYn kanssa tehtävä yhteistyö etenee edelleen hyvin, neuvosto saattaa päättää EU:n ja Serbian vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ratifiointin aloittamisesta. Neuvosto voisi myös antaa Euroopan komissiolle tehtäväksi laatia lausunto Serbian hakemuksesta. EU aikoo jatkossakin toimia ja tukea Bosnia ja Hertsegovinan lähentymistä EU:hun vahvistamalla EU:n läsnäoloa muun muassa EUPM- ja EUFOR Althea -operaatioissa. Uudistuksia on oleellisen tärkeää edistää huolimatta monimutkaisesta poliittisesta tilanteesta ja lokakuussa 2010 pidettävistä vaaleista. Kosovossa EU aikoo edelleen vahvistaa vakautta ja kehitystä. Keskeisiä painopisteitä ovat hajauttamisen ja uudistusten edistäminen sekä hyvän hallintotavan ja oikeusvaltion toteutuminen, joita edesautetaan sekä rahoitus- ja asiantuntijatuella että EULEX-oikeusvaltio-operaatiolla.

Turkki on edelleen merkittävä alueellinen toimija. Turkin ja Armenian suhteiden normalisoimista koskevien pöytäkirjojen allekirjoittaminen lokakuussa 2009 oli historiallinen tapahtuma, ja EU odottaa nyt niiden ratifiointia ja täytäntöönpanoa. Nabucco-kaasuputkea koskeva hallitustenvälinen sopimus allekirjoitettiin heinäkuussa 2009, joten eteläisen kaasulinjan valmistuminen aikataulussa on edelleen yksi EU:n tärkeimmistä painopisteistä energiavarmuuden alalla.

Euroopan naapuruuspolitiikka on muuttanut EU:n ja sen naapurimaiden suhteita. EU:n tuki on räätälöity sen kumppanien uudistustarpeiden mukaan, ja sen määrä nykyisessä rahoituskehyksessä on kasvanut 32 prosentilla. Työtä on kuitenkin vielä paljon, jos ENP:n tavoitteet eli yhteinen vakaus, turvallisuus ja vauraus aiotaan saavuttaa. Tämä tunnustetaan Lissabonin sopimuksessa, jossa EU sitoutuu luomaan naapurimaidensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus (SEU 8 artikla).

Toukokuussa 2009 käynnistetty itäinen kumppanuus tarjoaa foorumin, jolla nopeutetaan Euroopan unionin ja itäiseen naapurialueeseen kuuluvien halukkaiden kumppanimaiden poliittista assosiaatiota ja edistetään niiden taloudellista yhdentymistä Prahan julkilausuman mukaisesti.

Itäisen kumppanuuden monenvälinen kehys mahdollistaa kumppanuuden tavoitteita palvelevat yhteistyötoimet ja vapaan vuoropuhelun. Kumppanuutta säätelevät osallistamisen, eriyttämisen, ehdollisuuden ja yhteisvastuun periaatteet. Lisäksi viisumivuoropuhelussa päästäneen täysin toiminnalliseen vaiheeseen, jonka pohjana on pitkän aikavälin tavoitteena oleva viisumivapautta koskeva toimintasuunnitelma. EU aikoo tehdä yhteistyötä Ukrainan uuden johdon kanssa poliittiseen ja taloudelliseen vakauteen pääsemiseksi. Moldovan tasavallan auttaminen vastaamaan talouskriisistä johtuviin haasteisiin tulee olemaan ensisijaista, ja ponnisteluja Transnistrian konfliktin ratkaisemiseksi 5+2-kokoonpanossa jatketaan. EU on edelleen valmis myös tiivistämään suhteitaan Valko-Venäjään, mutta edistyminen on mahdollista vain, jos siihen liittyy demokratiaa lisääviä toimia sekä ihmisoikeuksien suojele- ja edistämistoimia, kuten kuolemanrangaistuksen poistaminen.

Georgiassa EU jatkaa ponnistelujaan pitkittyneen konfliktin ratkaisemiseksi, erityisesti Genevessä käytävien neuvottelujen avulla, koska se on ainoa foorumi, jossa kaikki osapuolet ovat edustettuina. EUMM Georgia -operaatiolla on edelleen keskeinen tehtävä turvallisuuden ja vakauden varmistamisessa kentällä, mutta sen teknisiä valmiuksia olisi seurattava jatkuvasti. EU:n pitäisi edelleen vaatia EUMM:lle pääsyä Abhasiaan ja Etelä-Ossetiaan sen pyrkiessä samanaikaisesti palauttamaan Etyjin ja YK:n läsnäolo kentällä. EU odottaa myös voivansa vuonna 2010 aloittaa neuvottelut assosiaatiosopimuksista kolmen Etelä-Kaukasian maan kanssa. EU tukee Minskin ryhmän pyrkimyksiä päästä ratkaisuun Vuoristo-Karabahin kysymyksessä. Itäisen kumppanuuden monenvälinen ulottuvuus voisi auttaa luottamuksen palauttamisessa Armenian ja Azerbaidžanin välillä.

Välimeren unionin organisoinnin, rakenteen ja rahoituksen alalla olisi edistytävä vuonna 2010. Barcelonassa sijaitsevan sihteeristön perustaminen ja pääsihteerin nimittäminen maaliskuussa 2010 ovat merkittäviä askelia, mutta ne on tärkeää saada nopeasti toimintakykyisiksi ja toteuttamaan hankkeita koko alueella. Vuodeksi 2010 on suunniteltu kunnianhimoinen ministeritason kokousohjelma.

Euroopan unioni aikoo jatkaa keskusteluja EU:n ja Libyan puitesopimuksesta ja pyrkii saamaan neuvottelut päätökseen mahdollisimman pian.

Oman naapurialueemme ulkopuolella alueelliset konfliktit heikentävät edelleen vakautta monissa osissa maailmaa. Lähi-idän tapahtumat hallitsevat kansainvälistä asialistaa myös vuonna 2010. Israelin ja palestiinalaisten konfliktin ratkaiseminen on nyt entistäkin tärkeämpää.

EU kehottaa edelleen aloittamaan pikaisesti uudelleen neuvottelut, jotka tähtäävät sovitussa aikataulussa kahden valtion ratkaisuun: Israelin valtio ja itsenäinen, demokraattinen, alueellisesti yhtenäinen ja elinkelpoinen Palestiinan valtio, jotka elävät rauhassa ja turvassa rinnakkain. EU tunnustaa vain sellaiset muutokset ennen vuotta 1967 määriteltyihin rajoihin, myös Jerusalemin osalta, joista on sovittu osapuolten kesken. Jotta todelliseen rauhaan päästäisiin, on neuvotteluteitse löydettävä keino ratkaista Jerusalemin asema molempien valtioiden tulevana pääkaupunkina. EU jatkaa yhdessä kvartetin ja arabimaakumppaniensa kanssa tiivistä yhteydenpitoa osapuoliin ja niiden tukemista neuvotteluissa. EU aikoo jatkossakin vaatia, että Gazan rajanylityspaikat avataan välittömästi ja ehdoitta humanitaarisen avun, kauppatavaroiden ja väestön liikkumista varten. EU tukee täysimääräisesti palestiinalaishallinnon hallintosuunnitelman "Palestiina, miehityksen lopettaminen, valtion perustaminen" täytäntöönpanoa tärkeänä edistysaskeleena ja toimii tehostetun kansainvälisen tuen saamiseksi suunnitelmalle. EU on valmis osallistumaan merkittävästi konfliktin jälkeisiin järjestelyihin, joiden tavoitteena on varmistaa rauhansopimusten kestävyys, ja jatkamaan työtä, joka koskee EU:n panosta valtiorakenteiden kehittämisessä, alueellisissa kysymyksissä sekä pakolais-, turvallisuus- ja Jerusalemin kysymyksissä. Kattavan rauhan aikaansaaminen Lähi-idässä edellyttää alueellista lähestymistapaa. EU aikoo edelleen tukea Israelin ja Syyrian sekä Israelin ja Libanonin välisiä neuvotteluja.

Muualla Lähi-idässä Irakissa äskettäin pidetyt vaalit olivat uusi virstanpylväs maan vakauttamisessa. Lopullisia tuloksia ei ole vielä vahvistettu, mutta EU on valmis lisäämään tukeaan tälle prosessille ja odottaa mielenkiinnolla Irakin uuden hallituksen muodostamista aikanaan. EUJUST LEX -operaation tarkoituksena on edesauttaa jatkossakin oikeusvaltion vahvistamista muun muassa maan sisällä toteutettavilla toimilla turvallisuustilanteen salliessa. Kansainvälinen huolestuneisuus Jemenin epävakauden aiheuttamasta uhasta, johtuen muun muassa sen yhteyksistä kansainväliseen terrorismiin, on viime kuukausina lisääntynyt. EU aikoo soveltaa asian käsittelyyn kokonaisvaltaista strategiaa tehden yhteistyötä alueella Jemenin naapurimaiden kanssa, jotta saataisiin aikaan pidemmän aikavälin poliittista ja taloudellista kehitystä.

Iranin ydinohjelmakysymyksen kokonaistilanne on tällä hetkellä erittäin kielteinen. Kiinan, Ranskan, Saksan, Venäjän federaation, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen toimissa Iranin saamiseksi mukaan tarkoituksenmukaisiin neuvotteluihin ei ole tähän mennessä onnistuttu. EU aikoo edelleen päättäväisesti pyrkiä neuvotteluratkaisuun kaksitahoista menettelytapaa käyttäen.

Euroopan unioni on valmis toteuttamaan tarpeelliset toimet täydentääkseen YK:n turvallisuusneuvoston prosessia. EU aikoo jatkossakin tuoda esiin huolestuneisuutensa Iranin politiikan kielteisestä vaikutuksesta Lähi-idän vakauteen ja turvallisuuteen ja korostaa, että Iranin on toimittava alueella vastuullisesti. EU on erittäin huolissaan Iranin ihmisoikeustilanteesta ja aikoo jatkaa sen aktiivista seuraamista, tuoda huolenaiheensa Iranin hallituksen tietoon ja muistuttaa Irania sen kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista, joita ovat esimerkiksi sen omaan kansaan kohdistuvan huonon kohtelun lopettaminen, väärinkäytöksiin syyllystyneiden saattaminen vastuuseen teoistaan ja oikeuksiaan käyttävien vapauttaminen. EU on myös syvästi huolissaan toimenpiteistä, joita Iranin viranomaiset ovat toteuttaneet estääkseen kansalaisiaan välittämästä ja vastaanottamasta vapaasti tietoja satelliittitelevisio- ja radiolähetyksen sekä Internetin kautta. EU aikoo toimia edelleen määrätietoisesti tämän kestäättömän tilanteen lopettamiseksi.

Afganistanin tilanne on merkittävä haaste kansainväliselle yhteisölle ja Kabul hallitukselle. EU on käyttänyt Afganistanissa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa yhdistellään poliittisia, siviilialan, sotilaallisia ja kehitysvälineitä. EU aikoo kohdentaa toimensa oikeusvaltion vahvistamiseen, erityisesti EUPOL Afganistan -operaation kautta, ja valtion valmiuksien ja instituutioiden vahvistamiseen hyvän hallintotavan, ihmisoikeuksien ja tehokkaan julkishallinnon edistämiseksi. Se aikoo myös tukea talouskasvua erityisesti maaseudun kehittämisen ja sosiaalisen edistyksen kautta. EU:n toimet tukevat siirtymästrategiaa, josta sovittiin Afganistania käsitelleessä kansainvälisessä konferenssissa Lontoossa 28. tammikuuta 2010.

Pakistan on keskeinen toimija käsiteltäessä Afganistanin tilannetta, vaikka sen omatkin haasteet ovat merkittäviä. Sen lisäksi, että Pakistan on keskeisen tärkeässä asemassa alueen vakauteen ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, EU pyrkii myös saamaan maan tehostamaan yhteistyötään terrorismin torjunnan, aselun, huumausaineiden torjunnan ja ihmisoikeuksien kaltaisissa avainkysymyksissä. Se on valmis tukemaan Pakistanin aloitteita, jotka koskevat turvallisuusalan uudistusta, oikeusvaltiota ja demokraattisia instituutioita, myös vaalijärjestelmää. Tällä kuten muillakin aloilla talouskehitys on niin ikään oleellisen tärkeää pidemmän aikavälin vakauden aikaansaamiseksi.

Afrikassa epävakaus ja alueelliset konfliktit joissakin osissa maanosaa haittaavat edelleen kehitystä. EU toimii aktiivisesti Somaliassa ja tekee yhteistyötä kansainvälisten kumppanien, muun muassa Afrikan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien ja Yhdysvaltojen kanssa.

Vuonna 2010 aletaan toteuttaa Ugandasta käsin EU:n koulutusoperaatiota, jolla tuetaan väliaikaisen liittohallituksen asevoimia osana kokonaisvaltaista lähestymistapaamme. Samaan aikaan EU antaa maalle huomattavasti humanitaarista ja rahoitusapua, kun taas merioperaatio Atalanta tarjoaa suojelua merirosvoukselta Somalian rannikkovesillä. Atalanta-operaation varoittava vaikutus riippuu myös siitä, onnistutaanko operaation aikana pidätettyjen epäiltyjen henkilöiden syytetoimissa. EU:n olisi tehtävä yhteistyötä merirosvouksesta kärsivän alueen maiden kanssa siirtosopimusten tekemiseksi. Myös Sudaniin kohdistuu merkittäviä haasteita vuonna 2010: maanlaajuiset vaalit, pyrkimykset saada aikaan rauha Darfurin alueella sekä Etelä-Sudanin asemaa koskevan, tammikuussa 2011 pidettävän kansanäänestyksen valmistelu. EU aikoo työskennellä yhdessä Afrikan unionin ja muiden kanssa, jotta Sudanin kansalla olisi vakaa ja demokraattinen tulevaisuus.

Edellä mainitut esimerkit kuvastavat sitä tosiasiaa, että mikään maa ei voi vastata yksinään tämän päivän kansainvälisiin haasteisiin. 2000-luvun maailmassa kumppanuudet ovat saaneet uutta merkitystä, koska ne ovat välttämättömiä käsiteltäessä yhteisiä taloudellisia ja turvallisuushaasteita. EU on kuluneen vuosikymmenen aikana pyrkinyt vahvistamaan yhteyksiään maailmanpolitiikan keskeisiin toimijoihin. Meidän on hyödynnettävä Lissabonin sopimuksen tuomat mahdollisuudet, joiden avulla meidän on helpompi toimia muiden kanssa ja muiden meidän kanssamme asian edistämiseksi.

Siteemme Yhdysvaltoihin säilyvät edelleen yhtä tärkeitä. Useimmissa tapauksissa Atlantin molemmilla puolilla olevien osapuolten toimet ovat välttämättömiä tämän päivän haasteiden ratkaisemiseksi, mutta se on mahdollista vain, jos myös suunnasta ollaan yhtä mieltä. Transatlanttisen asialistan aiheet ulottuvat talouskriisistä ja pitkän aikavälin taloudellisen kilpailukykyemme varmistamisesta aina maailmanlaajuiseen turvallisuuteen, asensulku, terrorismin torjunta ja aseistariisunta mukaan luettuina; maapallon lämpenemisen käsittelyyn; vuosituhatien kehitystavoitteiden saavuttamiseen; sekä alueellisiin kysymyksiin, kuten Afganistaniin ja Pakistaniin ja Lähi-idän rauhanprosessiin.

Idässä Venäjä on sekä naapuri että keskeinen kumppani maailmanpolitiikassa Iranin, Lähi-idän, Afganistanin ja yhteisen lähialueemme pitkittyneiden konfliktien kaltaisissa kysymyksissä. Lisäksi on yhteisen etumme mukaista, että Venäjä jatkaa yhdentymistään kansainväliseen järjestelmään ja noudattaa sen sääntöjä. EU:n ja Venäjän uuden sopimuksen neuvotteluissa on saatava aikaan tasapainoista edistymistä kaikilla kumppanuutemme aloilla.

Intia ja Kiina ovat keskeisiä kumppaneita sekä alueellisissa että maailmanlaajuisissa kysymyksissä. Intian kanssa voimme nostaa poliittisen vaihtomme ja yhteistyömme tavoitetasoa käsitelläksemme yhteisiä haasteita, esimerkiksi Afganistania, terrorismia, ilmastomuutosta, finanssikriisiä ja asensulkuja. Terrorismin torjunnan, rauhanturvaamisen ja rauhanrakentamisen aloilla on mahdollisuuksia yhteistyön lisäämiseen. Kumppanuudella Kiinan kanssa on strategista merkitystä, joka vain lisääntyy aikaa myöten. Meidän on panostettava entistä enemmän sellaisen suhdeverkon rakentamiseen, jossa EU voi sekä edistää etujaan ja arvojaan politiikassa ja taloudessa että pyrkiä muotoilemaan yhteisiä ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin.

Itä-Aasiassa Japani on edelleen keskeinen kumppani. Myös tällä kohdin on varaa lisätä rauhan ja turvallisuuden alan yhteistyötä suhteessa, joka on perinteisesti muotoutunut taloudellisten etujen pohjalta. Suhteita Korean tasavaltaan tiivistetään tänä vuonna strategiseksi kumppanuudeksi tekemällä puitesopimus ja vapaakauppasopimus. Muiden kumppanuuksien – muun muassa Brasilian, Meksikon ja Etelä-Afrikan kanssa – merkitys kasvaa jatkuvasti. Yhteistyö kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa on niin ikään ratkaisevan tärkeää. Yhdistyneiden kansakuntien ja EU:n kumppanuus on ulkopoliittikkamme perustavanlaatuinen tukipilari. Sitä on kuitenkin vielä varaa syventää, erityisesti kriisinhallinnan alalla. Suhteitamme Natoon olisi niin ikään laajennettava pyrittäessä yhteiseen tavoitteeseemme eli turvallisuuden lisäämiseen maanosassamme ja sen ulkopuolella. Etyillä on edelleen merkittävä tehtävä, koska se kokoaa yhteen kaikki Euroopan turvallisuuteen osalliset maat. Tätä on painotettu uudelleen euroatlanttista turvallisuutta koskevassa Korfun prosessissa, jonka vauhdittamista EU aikoo jatkaa vuonna 2010.

Näitä siteitä täydennetään suhteilla Euroopan ulkopuolisiin alueellisiin järjestöihin. Kaakkois-Aasiassa Asean on syventänyt suhteitaan EU:hun. Kattavan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen Indonesian kanssa marraskuussa 2009 oli merkittävä edistysaskel Aseanin ja EU:n suhteissa. EU aikoo jatkaa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia koskevaa neuvotteluprosessia muiden Asean-valtioiden kanssa. Uudistetut pyrkimykset saada neuvoteltua kahdenvälisiä vapaakauppasopimuksia yksittäisten Asean-maiden kanssa toimivat kimmokkeena alueellisen sopimuksen tekemiseksi tulevaisuudessa. Lokakuussa 2010 EU isännöi Asemin kahdeksatta huippukokousta Brysselissä. Sekä taloussuhteiden tiivistäminen että elinvoimainen poliittinen vuoropuhelu Aasian nousevan alueen kanssa ovat yhä tärkeämpiä Euroopan tulevaisuuden kannalta. Huippukokous on erityisesti ainutlaatuinen tilaisuus määritellä yhteiset lähtökohdat ennen merkittäviä kansainvälisiä neuvotteluja.

Kuukautta myöhemmin on tarkoitus pitää ensimmäinen muussa kuin G8-maassa järjestettävä G20-kokous, ja pian sen jälkeen alkaa YK:n ilmastopoliittikkamme 16. osapuolikokous Cancunissa.

EU on Afrikan unionin tärkein kansainvälinen kumppani, ja yhteisessä EU–Afrikka-strategiassa korostetaan Euroopan ja Afrikan uutta strategista kumppanuutta. Afrikan ja EU:n kolmas huippukokous marraskuun 2010 lopussa on EU:lle, AU:lle ja jäsenvaltioille merkittävä tilaisuus arvioida strategian alustavaa edistymistä, antaa uutta pontta kunnianhimoiselle kumppanuudellemme ja vahvistaa EU:n ja Afrikan politiikkojen koordinoitua ja käytännön yhteistyötä. Huippukokouksessa on tarkoitus keskustella keskeisistä maailmanlaajuisista haasteista, kuten rauhasta ja turvallisuudesta, ilmastonmuutoksesta, energian saannista ja energiavarmuudesta sekä vuosituhaten kehitystavoitteiden saavuttamisesta.

Latinalaisen Amerikan ja Karibian osalta toukokuussa pidettävässä EU:n ja LAC-maiden huippukokouksessa määritellään strategisen kumppanuuden asialista seuraaviksi kahdeksi vuodeksi Madridin julkilausumassa ja siihen liitettävässä toimintasuunnitelmassa. Lisäksi on tarkoitus päästä seuraaviin tuloksiin: assosiaatiosopimuksen tekeminen Keski-Amerikan maiden kanssa ja monenvälisen kauppasopimuksen tekeminen tiettyjen Andien maiden kanssa (Kolumbia ja Peru) sekä Mercosurin kanssa tehtävästä assosiaatiosopimuksesta käytävien neuvottelujen aloittaminen uudelleen, Latinalaisen Amerikan investointivälineen (LAIF) perustaminen, EU–LAC-säätiön perustaminen, EU:n ja Cariforum-maiden yhteisen strategian luonnoksesta sopiminen, yhteisestä täytäntöönpanosuunnitelmasta sopiminen Meksikon kanssa, kehitys- ja innovointiassosiaation vahvistaminen Chilen kanssa sekä kahdenvälisen suhteiden lujittaminen.

EU jatkaa työskentelyä eri foorumeilla vahvistaakseen joukkotuhuoseiden leviämisen vastaista kansainvälistä järjestelmää. Erityisenä painopisteenä on onnistuneeseen ja tasapainoiseen lopputulokseen pääseminen toukokuussa pidettävässä ydinsulkusopimuksen tarkistuskonferenssissa. Annoimme myös myönteisen panoksen Washingtonissa huhtikuussa 2010 pidettyyn ydinturvallisuushuippukokoukseen, ja jatkamme tiedottamista tarpeesta vahvistaa ydinturvallisuutta maailmanlaajuisesti. EU aikoo toteuttaa edelleen politiikkojaan, erityisesti EU:n uusia toimintalinjoja joukkotuhuoseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen torjumiseksi.

Ihmisoikeuksien suojeleminen ja edistäminen on oleellinen osa ulkopoliittikaamme kaikilla aloilla. Etujemme ajamiseen on aina yhdistettävä arvojemme edistäminen.

EU aikoo vuonna 2010 jatkaa kuolemanrangaistuksen poistamiseen tähtäävän suuntauksen edistämistä.

EU aikoo edelleen seurata tiiviisti uskonnon- ja uskonvapauden kehittymistä ja uskonnollisen suvaitsemattomuuden torjumista osana EU:n ihmisoikeuspolitiikkaa. Moldovan tasavallan kanssa aloitettiin uusi ihmisoikeusvuoropuhelu helmikuussa 2010, ja sellainen pannaan alulle myös Indonesian kanssa. EU aikoo kehittää edelleen suhteitaan Aseaniin, muun muassa tekemällä yhteistyötä Aseanin uuden hallitustenvälisen ihmisoikeustoimikunnan kanssa, ja tarkastella mahdollisuutta käynnistää vuoropuhelu alueen ihmisoikeushaasteista. EU aikoo osallistua täysipainoisesti YK:n ihmisoikeusneuvoston vuoden 2011 tarkistuksen valmisteluun. Euroopan parlamentin aktiivinen osallistuminen Venäjän ja Kiinan kanssa käytävien ihmisoikeusvuoropuhelujen arviointiin on tervetullutta, samoin kuin näkemysten vaihto Euroopan parlamentin asiaankuuluvien valiokuntien ja neuvoston välillä.

Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kymmenennen vuosipäivän viettäminen vuonna 2009 ja Lissabonin sopimuksen äskettäin tapahtunut voimaantulo tekivät selväksi, että yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kehittynyt valtavasti suhteellisen lyhyessä ajassa. Selvää on kuitenkin myös se, että meidän on edelleen parannettava kykyämme toimia tehokkaasti lisäämällä päätöksenteon strategisuutta, parantamalla politiikkojemme keskinäistä johdonmukaisuutta ja vahvistamalla sotilaallisia ja siviilivoimavarojamme. Jatkamme työtä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa parantaaksemme nopeasti toimintavalmiita voimavarojamme, luodaksemme joustavammat operaatiotukijärjestelyt, vahvistaaksemme ihmisoikeus- ja tasa-arvoulottuvuutta ja koordinoidaksemme YTPP-toimintaa tiiviimmin Euroopan komission ja kansainvälisten kumppanien johdolla toteutettavien pitkän aikavälin vakautus- ja kehitystoimien kanssa. Vaikutusmahdollisuutemme riippuvat siitä, saammeko käyttöömmme asiaankuuluvat voimavarat ja niitä tukevat poliittiset ja rahoitusvälineet.

Kaiken kaikkiaan vuosi 2010 on virstanpylväs EU:n ulkopolitiikassa. Lissabonin sopimukseen johtanut institutionaalinen keskustelu kesti lähes kymmenen vuotta. Nyt, kun prosessi on saatu päätökseen, voimme aloittaa uuden luvun. Ajoitus on siihen sopiva, koska EU:n on enemmän kuin koskaan aikaisemmin suunnattava katseensa ulospäin ja toimittava yhteistyössä muun maailman kanssa. Tilaisuuden käyttämättä jättäminen johtaisi vakavampiinkin seurauksiin. Se merkitsisi luopumista asemasta, johon pyrimme maailmanpolitiikassa ja jota sekä etumme että arvomme edellyttävät. Nyt on aika ryhtyä sanoista tekoihin.

LIITE I

Legal acts in the CFSP area

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I. MESURES RESTRICTIVES			
I.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
24.09.2009	Prorogation de la position commune 2004/694/PESC concernant de nouvelles mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/717/PESC L 253 (25.09.2009)
26.02.2009	Renouvellement des mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/164/PESC L 55 (27.02.2009)
10.02.2009	Prorogation et modification de la position commune 2004/133/PESC concernant des mesures restrictives à l'égard d'extrémistes dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 15	2009/116/PESC L 40 (11.02.2009)
I.2 AFRIQUE			
REPUBLIQUE DÉMOCRATIQUE DU CONGO			
27.04.2009	Application de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	position commune 2008/369/PESC art. 6; art. 23 (2)	2009/349/PESC L 106 (28.04.2009)
26.01.2009	Modification de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	art. 15	2009/66/PESC L 23 (27.01.2009)
RÉPUBLIQUE DE GUINÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2009/788/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 29	2009/1003/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Institution des certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de la République de Guinée	art. 215 §1 et 2	2009/1284/UE L 346 (23.12.2009)
27.10.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 15	2009/788/PESC L 281 (28.10.2009) + rectificatif L 282 (29.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
SOMALIE			
16.02.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la Somalie et abrogation de la position commune 2002/960/PESC	art. 15	2009/138/PESC L 46 (17.02.2009)
ZIMBABWE			
26.01.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre du Zimbabwe	art. 15	2009/68/PESC L 23 (27.01.2009)
I.3 ASIE / OCÉANIE			
BIRMANIE / MYANMAR			
18.12.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 29	2009/981/PESC L 338 (19.12.2009)
13.08.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/615/PESC L 210 (14.08.2009)
27.04.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/351/PESC L 108 (29.04.2009)
RÉPUBLIQUE POPULAIRE DÉMOCRATIQUE DE CORÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 29	2009/1002/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 329/2007 concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 215 §1 et 2	2009/1283/UE L 346 (23.12.2009)
04.08.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	position commune 2006/795/PESC art. 6(1) art. 23(2)	2009/599/PESC L 203 (05.08.2009)
27.07.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 15	2009/573/PESC L 197 (29.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
IRAN			
15.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	art. 215 §1 et 2	2009/1228/UE L 330 (16.12.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de l'article 7, paragraphe 2, du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran et abrogeant la décision 2008/475/CE	règlement (CE) no 423/2007 art. 15 (2)	2009/1100/CE L 303 (18.11.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2007/140/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	position commune 2007/140/PESC art. 7 (2) art. 23 (2)	2009/840/PESC L 303 (18.11.2009)
IRAQ			
05.03.2009	Modification de la position commune 2003/495/PESC sur l'Iraq	art. 15	2009/175/PESC L 62 (06.03.2009)
I.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
BIÉLORUSSIE			
15.12.2009	Prorogation des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie prévues dans la position commune 2006/276/PESC et abrogeant la position commune 2009/314/PESC	art. 29	2009/969/PESC L 332 (17.12.2009)
06.04.2009	Modification de la position commune 2006/276/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie et abrogeant la position commune 2008/844/PESC	art. 15	2009/314/PESC L 93 (07.04.2009)
RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre des dirigeants de la région de Transnistrie de la République de Moldova	art. 15	2009/139/PESC L 46 (17.02.2009)
OUZBÉKISTAN			
15.12.2009	Abrogation du règlement (CE) n o 1859/2005 instituant certaines mesures restrictives à l'encontre de l'Ouzbékistan	art. 215 §1, art. 301	2009/1227/UE L 330 (16.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II. PESD			
II.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
15.12.2009	Prorogation du mandat du chef de la Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-Herzégovine	art. 38, troisième alinéa décision 2009/906/PESC art. 10 §1	2009/958/PESC MPUE/1/2009 L 330 (16.12.2009)
08.12.2009	Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-et-Herzégovine	art. 28, art. 43 §2	2009/906/PESC L 322 (09.12.2009)
11.11.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 25, troisième alinéa; action commune 2004/570/PESC art. 6	2009/836/PESC BiH/15/2009 L 299 (14.11.2009)
09.06.2009	Modification de l'action commune 2008/124/PESC relative à la mission «État de droit» menée par l'Union européenne au Kosovo, EULEX KOSOVO	art. 14	2009/445/PESC L 148 (11.06.2009)
II.2 AFRIQUE			
04.12.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 38 action commune 2008/851/PESC art. 6	2009/946/PESC ATALANTA/8/2009 L 327 (12.12.2009)
08.12.2009	Modification de l'action commune 2008/851/PESC concernant l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie	art. 28, art. 43 §2	2009/907/PESC L 322 (09.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
17.11.2009	Modification et prolongation de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée- Bissau (UE RSS GUINÉE-BISSAU)	art. 14	2009/841/PESC L 303 (18.11.2009)
23.10.2009	Signature et conclusion de l'accord entre l'Union européenne et la République des Seychelles relatif au statut des forces placées sous la direction de l'Union européenne dans la République des Seychelles, dans le cadre de l'opération militaire de l'Union européenne Atalanta	art. 24	2009/916/PESC L 323 (10.12.2009)
23.10.2009	Signature et application provisoire de l'échange de lettre entre l'Union européenne et la République des Seychelles sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de l'EUNAVFOR à la République des Seychelles, des personnes suspectées d'actes de piraterie ou des vols à main armée, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/877/PESC L 315 (02.12.2009)
19.10.2009	Abrogation de l'action commune 2007/677/PESC relative à l'opération militaire de l'Union européenne en République du Tchad et en République centrafricaine	art. 14	2009/795/PESC L 283 (30.10.2009)
19.10.2009	Modification de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/769/PESC L 274 (20.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
02.10.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 décision ATALANTA/2/2009 décision ATALANTA/3/2009 + addendum	2009/758/PESC ATALANTA/7/2009 L 270 (15.10.2009)
25.09.2009	Nomination du chef de la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/709/PESC art. 8	2009/723/PESC EUSEC/1/2009 L 257 (30.09.2009)
15.09.2009	Mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14, art. 25 troisième alinéa, art. 28 §3 premier alinéa	2009/709/PESC L 246 (18.09.2009)
27.07.2009	Signature et application provisoire de l'accord entre l'Union européenne et la République de Croatie sur la participation de la République de Croatie à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (opération Atalanta)	art. 24	2009/597/PESC L 202 (04.08.2009)
22.07.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/559/PESC ATALANTA/6/2009 L 192 (24.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
25.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/406/PESC relative à la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14	2009/509/PESC L 172 (02.07.2009)
15.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/466/PESC L 151 (16.06.2009)
10.06.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2 décision ATALANTA/2/2009 décision ATALANTA/3/2009 + addendum	2009/446/PESC ATALANTA/5/2009 L 148 (11.06.2009)
27.05.2009	Nomination d'un commandant de l'opération de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa	2009/413/PESC ATALANTA/4/2009 L 132 (29.05.2009)
18.05.2009	Modification de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée-Bissau (UE RSS GUINÉE- BISSAU)	art. 14	2009/405/PESC L 128 (27.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
21.04.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §5	2009/369/PESC ATALANTA/3/2009 L 112 (06.05.2009) + addendum L 119 (14.05.2009)
21.04.2009	Acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2	2009/356/PESC ATALANTA/2/2009 L 109 (30.04.2009)
26.02.2009	Échange de lettres entre l'Union européenne et le gouvernement du Kenya sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de la force navale placée sous la direction de l'Union européenne (EUNAVFOR) au Kenya, des personnes soupçonnées d'avoir commis des actes de piraterie qui sont retenues par l'EUNAVFOR et de leurs biens saisis en possession de cette dernière, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/293/PESC L 79 (25.03.2009)
17.03.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/288/PESC ATALANTA/1/2009 L 76 (24.03.2009)
II.3 ASIE / OCÉANIE			
17.11.2009	Modification de l'action commune 2007/369/PESC relative à l'établissement de la Mission de police de l'Union européenne en Afghanistan (EUPOL AFGHANISTAN)	art. 14	2009/842/PESC L 303 (18.11.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
15.12.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 38 action commune 2009/475/PESC art. 9 §2	2009/982/PESC EUJUST LEX/2/2009 L 338 (19.12.2009)
15.12.2009	Nomination du chef de la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 38, troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 11 §1	2009/957/PESC EUPOL COPPS/2/2009 L 330 (16.12.2009)
15.12.2009	Modification de l'action commune 2005/797/PESC concernant la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 28, art. 43 §2	2009/955/PESC L 330 (16.12.2009)
20.11.2009	Modification de l'action commune 2005/889/PESC établissant une mission de l'Union européenne d'assistance à la frontière au point de passage de Rafah (EU BAM Rafah)	art. 14	2009/854/PESC L 312 (27.11.2009)
03.07.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/475/PESC art. 9(2)	2009/596/PESC L 202 (04.08.2009)
11.06.2009	Mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 14	2009/475/PESC L 156 (19.06.2009)
27.05.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens (EUPOL COPPS)	art. 25 troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 12(3);	2009/412/PESC EUPOL COPPS/1/2009 L 132 (29.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
31.07.2009	Prorogation du mandat du chef de la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 25 troisième alinéa; action commune 2008/736/PESC art. 10 §1	2009/619/PESC EUMM GEORGIA/1/2009 L 214 (19.08.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/572/PESC L 197 (29.07.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de la décision 2008/901/PESC relative à une mission d'enquête internationale indépendante sur le conflit en Géorgie	art. 13 §3, art. 23 §1	2009/570/PESC L 197 (29.07.2009)
23.03.2009	Modification de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/294/PESC L 79 (25.03.2009)
III. INSTITUTIONNALISATION DE LA PESD: AGENCE EUROPÉENNE DE DÉFENSE, INSTITUT D'ÉTUDES DE SÉCURITÉ, CENTRE SATELLITAIRE ET COLLÈGE EUROPÉEN DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE			
10.11.2009	Modification de l'action commune 2001/555/PESC relative à la création d'un centre satellitaire de l'Union européenne	art. 14	2009/834/PESC L 297 (13.11.2009)
14.09.2009	Règlement du personnel du Centre satellitaire de l'Union européenne	action commune 2001/555/PESC action commune 2006/998/PESC art. 9, paragraphe 3	2009/747/PESC L 276 (21.10.2009)
IV. REPRÉSENTANTS SPÉCIAUX DE L'UNION EUROPÉENNE			
IV.1 AFGHANISTAN/PAKISTAN			
15.06.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Afghanistan et le Pakistan et abrogeant l'action commune 2009/135/PESC	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/467/PESC L 151 (16.06.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en Afghanistan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/135/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.2 ANCIENNE RÉPUBLIQUE YUGOSLAVE DE MACÉDOINE (ARYM)			
15.09.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/706/PESC L 244 (16.09.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/129/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.3 ASIE CENTRALE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Asie centrale	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/130/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.4 BOSNIE-HERZÉGOVINE			
11.03.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/181/PESC L 67 (12.03.2009)
IV.5 CAUCASE DU SUD			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Caucase du Sud	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/133/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.6 GÉORGIE			
15.12.2009	Modification de l'action commune 2009/131/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 28, art. 31(2), art. 33	2009/956/PESC L 330 (16.12.2009)
27.07.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/571/PESC L 197 (29.07.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/131/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.7 KOSOVO			
07.08.2009	Modification de l'action commune 2009/137/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/605/PESC L 206 (08.08.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/137/PESC L 46 (17.02.2009) + Rectificatif L 91 (03.04.2009)
IV.8 PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le processus de paix au Moyen-Orient	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/136/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.9 RÉGION DES GRANDS LACS AFRICAINS			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la région des Grands Lacs africains	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/128/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.10 RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en République de Moldavie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/132/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.12 SOUDAN			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Soudan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/134/PESC L 46 (17.02.2009)
V. NON-PROLIFERATION			
22.12.2009	Soutien d'activités de l'Union européenne visant à promouvoir auprès des pays tiers le contrôle des exportations d'armements et les principes et critères de la position commune 2008/944/PESC	art. 26(2) et art. 31(1)	2009/1012/PESC L 348 (29.12.2009)
27.07.2009	Soutien des activités de l'OIAC dans le cadre de la mise en oeuvre de la stratégie de l'UE contre la prolifération des armes de destruction massive	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/569/PESC L 197 (29.07.2009)
19.01.2009	Soutien d'activités de l'UE visant à promouvoir auprès des pays tiers le processus d'élaboration d'un traité sur le commerce des armes, dans le cadre de la stratégie européenne de sécurité	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/42/PESC L 17 (22.01.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
VI. LUTTE CONTRE LE TERRORISME			
22.12.2009	Modification du règlement (CE) no 881/2002 instituant certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités liées à Oussama ben Laden, au réseau Al-Qaida et aux Taliban	art. 215 §2	2009/1286/UE L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise à jour de la liste des personnes, groupes et entités auxquels s'appliquent les articles 2, 3 et 4 de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme	art. 29	2009/1004/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise en oeuvre de l'article 2, paragraphe 3, du règlement (CE) n o 2580/2001 concernant l'adoption de mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités dans le cadre de la lutte contre le terrorisme, et abrogeant le règlement (CE) n o 501/2009	règlement (CE) no 2580/2001 art. 2 §3	2009/1285/UE L 346 (23.12.2009)
15.06.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2009/67/PESC	art. 15 et 34	2009/468/PESC L 151 (16.06.2009) + Corrigendum L 353 (31.12.2009)
26.01.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2008/586/PESC	art. 15 et 34	2009/67/PESC L 23 (27.01.2009)
VII. SECURITÉ			
30.11.2009	Conclusion de l'accord entre l'Australie et l'Union européenne sur la sécurité des informations classifiées	art. 24	2010/53/PESC L 26 (30.01.2010)
16.03.2009	Conclusion de l'accord entre l'Union européenne et Israël sur les procédures de sécurité pour l'échange d'informations classifiées	art. 24	2009/558/PESC L 192 (24.07.2009)
PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
27.10.2009	Accueil temporaire de certains Palestiniens par des États membres de l'UE	art. 15	2009/787/PESC L 281 (28.10.2009)

LIITE II

Appearances by representatives of the Council in the European Parliament in the field of CFSP/ESDP in 2009

I. Appearances by the Presidency:

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
1	19.02	Formal sitting with President Klaus	Mini Plenary, Brussels
2	14.01	PM Topolánek on the priorities of the CZ Pcy	EP Plenary, Strasbourg
3	25.03	PM Topolánek on the results of the Spring European Council	EP Plenary, Strasbourg
4	06.04	PM Topolánek and DFM Kohout	ACP-EU JPA, Prague
5	15.07	PM Fischer on results of CZ Pcy and the European Council	EP Plenary, Strasbourg
6	14.01	FM Schwarzenberg on the situation in the Middle East/Gaza	EP Plenary, Strasbourg
7	20.01	FM Schwarzenberg on the CFSP priorities of the CZ Pcy	AFET, Brussels
8	17.03	FM Schwarzenberg	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
9	18.04	FM Schwarzenberg	66th EP/US Congress Transatlantic Legislators' Dialogue, Prague
10	22.04	FM Schwarzenberg - during the vote on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
11	16.12.08	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
12	14.01	VPM Vondra on the Gas supply to the EU by Ukraine and Russia	EP Plenary, Strasbourg
13	14.01	VPM Vondra on the situation in the Horn of Africa	EP Plenary, Strasbourg
14	14.01	VPM Vondra on relations between the EU and Belarus	EP Plenary, Strasbourg
15	14.01	VPM Vondra on commemoration of Srebrenica	EP Plenary, Strasbourg
16	03.02	VPM Vondra on resettlement of Guantánamo prisoners	EP Plenary, Strasbourg
17	03.02	VPM Vondra on alleged use of European countries by the CIA for the transport and illegal detention of prisoners	EP Plenary, Strasbourg
18	04.02	VPM Vondra on Kosovo	EP Plenary, Strasbourg
19	04.02	VPM Vondra on consular protection of EU citizens in third countries	EP Plenary, Strasbourg
20	18.02	VPM Vondra on the Barcelona Process -Union for the Mediterranean	Mini Plenary, Brussels
21	11.03	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
22	11.03	VPM Vondra on Croatia, Turkey and FYROM progress reports 2008	EP Plenary, Strasbourg
23	11.03	VPM Vondra on the mandate of the ICT for the former Yugoslavia	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
24	25.03	VPM Vondra on transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
25	25.03	VPM Vondra on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
26	25.03	VPM Vondra on EU-Belarus dialogue	EP Plenary, Strasbourg
27	25.03	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
28	01.04	VPM Vondra on a recommendation to the Council on the new EU-Russia agreement	Mini Plenary, Brussels
29	05.05	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
30	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on the situation in Moldova	EP Plenary, Strasbourg
31	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Western Balkans	EP Plenary, Strasbourg
32	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Non-proliferation	EP Plenary, Strasbourg
33	27.01	DFM Kohout on the results of GAERC (26-27/1)	Extraordinary AFET
34	24.02	DFM Kohout on the results of GAERC (23-24/2)	AFET, Brussels
35	25.02	DFM Kohout	1st Northern Dimension Forum, Brussels
36	17.03	DFM Kohout on the results of GAERC (16-17/3)	Extraordinary AFET, Brussels
37	28.04	DFM Kohout on results of GAERC (27-28/4)	Extraordinary AFET, Brussels
38	06.05	DFM Kohout on UN Conference on Racism	EP Plenary, Strasbourg
39	06.05	DFM Kohout on Human Rights in the world 2008	EP Plenary, Strasbourg
40	07.05	DFM Kohout	High-Level Contact Group for the relations with the Turkish Cypriot Community, Strasbourg
41	21.01	Director General for EU Countries, Burianek , CZ MFA	11th EP-BiH IPM, Brussels
42	21.01	COHOM chair Dlouha on the priorities of the CZ Pcy in the area of Human Rights	DROI, Brussels
43	29.01	PSC chair Amb. Sramek on the priorities of the CZ Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels
44	10.02	COHOM chair Dlouha on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
45	11.02	CZ Dep. Military Representative to the EU Pavel , CZ Perm. Rep.	EP-Afghanistan IPM, Brussels
46	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Georgia PCC, Brussels
47	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Russia PCC, Brussels
48	23.02	Ambassador Kuhnl	EU-Croatia JPC, Zagreb
49	24.02	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Ukraine PCC, Brussels
50	16.03	COARM chair Ms Sequensova	SEDE
51	19.03	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	16th EP-Albania IPM, Tirana
52	25.03	DG Karfik , Section for Non-European Countries and Development Cooperation, CZ MFA	EU-Chile JPC in Strasbourg
53	26.03	Chair of EEA/EFTA WG Soukupova	EEA JPC
54	31.03	DG Secka , EU Section, CZ MFA	EU-FYROM JPC, Brussels
55	31.03	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Turkey JPC, Brussels
56	31.03	Head of External Relations Unit Fajkusova , CZ Perm. Rep.	EU-Mexico JPC, Brussels
57	06.04	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	2nd EP/Kosovo IPM, Pristina
58	07.04	Ambassador of Poland in Armenia, Knothe	EU-Armenia PCC, Yerevan
59	08.04	Ambassador Hrda , DG, Cabinet of the Minister, MFA	EuroLat JPA, Madrid
60	16.04	COHOM chair Dlouha on the Human Rights policies towards Russia and China	DROI, Brussels
61	15.07	PM Reinfeldt on presentation of the SE Pcy programme	EP Plenary, Strasbourg
62	07.10	PM Reinfeldt on results of the referendum in Ireland	Mini Plenary, Brussels
63	11.11	PM Reinfeldt on the outcome of the European Council incl. the mandate and attributions of the President of the European Council and of the High Representative/vice-president of the Commission, as well as the structure of the new Commission	Mini Plenary, Brussels
64	16.12	PM Reinfeldt on the results of the European Council and the SE Pcy	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
65	24.02	FM Bildt in preparation of the SE Pcy	AFET, Brussels
66	15.07	FM Bildt on Iran	EP Plenary, Strasbourg
67	15.07	FM Bildt on China	EP Plenary, Strasbourg
68	15.07	FM Bildt on Honduras	EP Plenary, Strasbourg
69	21.07	FM Bildt on presentation of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
70	25.11	FM Bildt on the enlargement strategy 2009 concerning the countries of the Western Balkans, Iceland and Turkey	EP Plenary, Strasbourg
71	25.11	FM Bildt on a political solution with regard to the piracy off the coast of Somalia	EP Plenary, Strasbourg
72	10.12	FM Bildt on the results of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
73	17.11	MoD Tolgfors on SE Pcy programme in the field of ESDP	AFET, Brussels
74	16.09	Minister for Europe Malmström on EU strategy for the Baltic Sea area	EP Plenary, Strasbourg
75	16.09	ME Malmström on the EC/Tajikistan PCA	EP Plenary, Strasbourg
76	20.10	ME Malmström on Democracy building in external relations	EP Plenary, Strasbourg
77	21.10	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
78	21.10	ME Malmström on EEAS	EP Plenary, Strasbourg
79	21.10	ME Malmström on Transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
80	04.11	ME Malmström on the results of GAERC	AFET, Brussels
81	11.11	ME Malmström on EU-Russia Summit	Mini Plenary, Brussels
82	25.11	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
83	15.12	ME Malmström on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
84	15.12	ME Malmström on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
85	15.12	ME Malmström on the situation in Georgia	EP Plenary, Strasbourg
86	16.12	ME Malmström on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg
87	16.12	ME Malmström on Belarus	EP Plenary, Strasbourg
88	16.12	ME Malmström on Violence in the Democratic Republic of Congo	EP Plenary, Strasbourg
89	08.07	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau
90	31.08	COHOM Chair Hammar skjöld on presentation of the SE Pcy priorities in the field of human rights	DROI, Brussels
91	07.09	PSC chair Amb. Skoog on presentation of the SE Pcy programme in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
92	15.09	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (14-15/9)	AFET, Strasbourg
93	30.09	Amb. for Human Rights, Nordlander on EU human rights dialogues ("in camera")	DROI, Brussels
94	06.10	ACP Chair Sohlström on state of play in the negotiations for the 2nd revision of the Cotonou Agreement	DEVE, Brussels
95	06.10	COAFR Chair Ndisi on the situation in Mauritania	DEVE, Brussels
96	14.10	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Israel + Palestinian delegations
97	15.10	Ambassador Winberg , SE MFA	SEDE Workshop: "Anti-Personnel Landmines: achievements and practices a decade after the 1997 Mine Ban Treaty", Brussels
98	15.10	COEST co-chair Hagström	Belarus delegation
99	15.10	COEST co-chair Fredriksson	Russia delegation
100	03.11	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA	EMPA, Brussels
101	03.11	Euromed Coordinator Ambassador Carlsson	EMPA, Brussels
102	04.11	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Maghreb delegation
103	09.11	COTRA Chair Brodén	32nd EP-Canada IPM
104	11.11	COEST Chair Hagström	7th EU-Kyrgyzstan PCC
105	12.11	COASI Chair Ozaki-Macias	7th EP/Malaysia IPM
106	16.11	Deputy PSC amb. Hartzell on the situation in Somalia	SEDE, Brussels
107	18.11	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (16-17/11)	AFET, Brussels
108	30.11	COHOM Chair Hammar skjöld on the results of the SE Pcy Programme in the field of human rights	SEDE, Brussels
109	30.11	Amb. for Human Rights, Nordlander on the results of the Pcy Programme on Human Rights	DROI, Brussels
110	02.12	SE Ambassador to Armenia and Azerbaijan, Aden	10th EU-Azerbaijan PCC
111	09.12	Counsellor Lärke , SE Perm. Rep	Delegation to the EU-Turkey JPC
112	10.12	PSC chair, Amb. Skoog on results of the SE Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
113	16.12	PSC chair, Amb. Skoog on the Foreign Affairs Council Conclusions (8/12) on the Middle East Peace Process	AFET WG on Middle East, Strasbourg
114	16.12	Swedish Ambassador to the Council of Europe, Sjögren	3rd EP-Serbia IPM

II. Presidency appearances as part of the 2006 I.I.A. (joint consultation meetings on the financing of CFSP)⁷²:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.02	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
2	02.04	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
3	22.07	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
4	07.10	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
5	02.12	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP

III. SG/HR Solana/ HR Ashton (from 1/12):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

EP- appearances:

1	18.02	SG/HR Solana on role of the EU in the Middle East + joint Debate on CFSP, ESS/ESDP and NATO	Mini Plenary, Brussels
2	17.03	SG/HR Solana	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
3	02.12	HR Ashton - exchange of views	AFET, Brussels
4	15.12	HR Ashton on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
5	15.12	HR Ashton on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
6	16.12	HR Ashton on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg

⁷² Minimum five meetings per year required according to the 2006 I.I.A. OJ C 139, 14.06.2006, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

Special Committee meetings⁷³:

7	29.04	SG/HR Solana meeting with the EP Special Committee on access to classified documents	JL
---	-------	---	----

Meetings with EP President:

8	05.03	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	EP
9	18.06	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	JL
10	07.09	SG/HR Solana meeting with EP President Buzek	EP

IV. Informal working lunches between members of the PSC and AFET, SEDE and DROI chairs:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	10.02	Informal PSC lunch with AFET, SEDE and DROI chairs	JL
2	06.10	Informal PSC lunch with new AFET, SEDE and DROI chairs	JL

V. European Union Special Representatives (EUSRs):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.01	EUSRs Semneby and Morel on the South Caucasus and the crisis in Georgia	AFET, Brussels
2	19.01	EUSR Fouéré on FYROM	AFET, Brussels
3	21.01	EUSR (and HR) Lajčák on Bosnia and Herzegovina's progress towards European integration	11th EP-BiH IPM, Brussels
4	11.02	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
5	01.09	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
6	06.10	EUSR Sequi on Afghanistan/Pakistan	AFET, Brussels

⁷³ OJ C298, 30.11.2002, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
7	11.11	EUSR Semneby	Enlarged bureau of AFET + Delegation for relations with Armenia, Azerbaijan and Georgia
8	24.11	EUSR Otte	AFET WG on Middle East, Strasbourg

VII. European Union Military Committee (EUMC):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	03.09	Chairman of the EUMC General Bentégeat	SEDE, Brussels

VIII. Senior Council Secretariat officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	20.01	PR on non-proliferation of WMD Giannella on the use of EC air safety regulations to reduce the number of air cargo companies involved in arms trafficking	DEVE, Brussels
2	29.01	Counter-Terrorism Coordinator de Kerchove on fight against terrorism	SEDE, Brussels
3	09.02	Policy Unit Director Schmid on cyber security	SEDE, Brussels
4	10.02	PR for Human Rights Kionka on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels
5	10.02	PR on non-proliferation of WMD Giannella on non proliferation issues and arms exports control	SEDE, Brussels
6	16.03	Director DG E VIII Arnould on EUFOR/CHAD and Athena financing	SEDE, Brussels
7	08.07	DG Cooper on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau, Brussels
8	31.08	PR for Human Rights Kionka on the SE Pcy human rights priorities	DROI, Brussels
9	07.09	PR on non-proliferation of WMD Giannella	SEDE, Brussels
10	30.09	Civil OpsCdr Klompénhouwer on civilian ESDP missions	SEDE, Brussels
11	13.10	DG Cooper on Bosnia-Herzegovina ("in camera")	AFET WG on the Western Balkans + AFET coordinators
12	04.11	DG Cooper ("in camera")	Iran delegation

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
13	16.11	Ops Cdr Admiral Hudson on EUNAVFOR ATALANTA	SEDE jointly with TRAN and PECH
14	16.11	PR for Somalia Joana on Somalia	SEDE, Brussels
15	01.12	CMPD Deputy DG Arnould on CSDP - current issues	SEDE, Brussels

IX. Other senior officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	01.12	EDA Chief Executive Weis on activities of the EDA	SEDE, Brussels

X. Official EP visits to ESDP missions/operations in theatre or OHQ:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	09.01	SEDE and TRAN visited OHQ EU NAVFOR ATALANTA	Northwood, UK
2	24-27.02	SEDE visited EUMM Georgia	Georgia

XI. Official EP visits to Council Agency Headquarters:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.03	SEDE visited EDA	Brussels
2	03.12	SEDE visited SATCEN	Torrejon, Spain

LIITE III

CFSP budget 2009 - commitment appropriations

Actions financed in 2009:

19.0301 Monitoring and implementation of peace and security processes	€
2009/294/CFSP EUMM Georgia	2.100.000,00
2009/572/CFSP EUMM Georgia (prolongation until 14 September 2010, € 12.500.000)	9.000.000,00
2009/854/CFSP EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point (EUBAM Rafah)	1.120.000,00
19.0302 Non-proliferation and disarmament	
2008/974/CFSP Support for the Hague Code of Conduct	1.015.000,00
2008/858/CFSP Support of the Biological and Toxin Weapons Convention (BTWC)	1.400.000,00
2009/42/CFSP Support on EU activities - Arms Trade Treaty (UNIDiR)	836.260,00
2008/230/CFSP EU code of conduct on arms export - Sweden	116.500,00
2009/569/CFSP Support for OPCW activities - EU Strategy against Proliferation of WMDs	2.110.000,00
19.0303 Conflict resolution and other stabilisation measures	
2009/444/CFSP EULEX Kosovo (prolongation until 14 June 2010)(100 + 15.8 Mio)	115.835.118,00
2009/475/CFSP EUJUST LEX Iraq	10.800.000,00
2009/509/CFSP EUSEC DR Congo (1 October 2009 - 30 September 2010)	10.900.000,00
19.0305 Preparatory and follow-up measures	
Audit of AMM accounts	21.950,00
Purchase of equipment for preparatory measures	19.000,00
19.0306 European Union Special Representatives	
2009/128/CFSP EUSR African Great Lakes	1.425.000,00
2009/134/CFSP EUSR Sudan	1.800.000,00
2009/129/CFSP EUSR FYROM	305.000,00
2009/706/CFSP EUSR FYROM (prolongation until 31 March 2010)	263.000,00
2009/137/CFSP EUSR Kosovo	645.000,00
2009/605/CFSP EUSR Kosovo (budget increase)	102.000,00
2009/130/CFSP EUSR Central Asia	998.000,00
2009/132/CFSP EUSR Moldova	1.280.000,00
2009/136/CFSP EUSR Middle East Process	1.190.000,00
2009/133/CFSP EUSR South Caucasus	2.510.000,00
2009/131/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	445.000,00
2009/956/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	72.000,00
2009/135/CFSP EUSR Afghanistan - 2009/467/EUSR Afghanistan and Pakistan	2.830.000,00
2009/181/CFSP EUSR in Bosnia and Herzegovina	3.200.000,00

19.0307 Police Missions

2008/643/CFSP EUPOL Afghanistan (€ 64.000.000)	19.000.000,00
2009/445/CFSP EUPOL Afghanistan (extension until 30 May 2010)	17.400.000,00
2008/890/CFSP EUPM BiH (€12.400.000)	6.581.172,00
2009/906/CFSP EUPM BiH (€14.100.000 - prolongation until 31 Dec 2010)	14.100.000,00
2009/841/CFSP EU SSR GUINEA-BISSAU (prolongation until 31 May 2010)	1.530.000,00
2009/769/CFSP EUPOL RD Congo (extension until 30 June 2010)	5.150.000,00
2009/955/CFSP EUPOL COPPS (extension until 31 Dec 2010)	6.650.000,00

Luettelointitiedot

Neuvoston pääsihteeristö

Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan vuosittainen selvitys Euroopan parlamentille YUTP:n tärkeimmistä näkökohdista ja perusvalinnoista

2010 — 78 s. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-824-2751-4

ISSN 1831-9173

doi : 10.2860/333

QC-AH-10-001-FI-C

Yulko- ja turvallisuuspolitiikka

www.consilium.europa.eu
www.eeas.europa.eu

